Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Shakespeare, William.; oversatte af P. Foersom.
Titel | Title:	William Shakspeare's Dramatiske Værker
Alternativ titel | Alternative title:	Dramatiske Værker.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	3. Udg. /
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 12
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Schubothe, 1861-1873
Fysiske størrelse | Physical extent:	Del 1-18 i 16 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at krediterе ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

56, - 15D - 8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 56 8°

1 1 56 0 8 01063 0

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

William Shakspeare's

Dramatiske Værker,

oversatte

af

P. Foersom og Edv. Lembcke.

Tolvte Del.

Kjøbenhavn.
Forlagt af J. H. Schubothes Boghandel.
Trykt i Græbes Bogtrykkeri.
1868.

William Shakspeare's

Dramatiske Værker,

oversatte

af

Edv. Lembcke.

Syvende Del.

Kjøbenhavn.
Forlagt af J. H. Schubothes Boghandel.
Trykt i Græbes Bogtrykkeri.
1868.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Kong Henrik den Sjette.

Tredie Del.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Personer.

Kong Henrik den Sjette.
Edvard, Prinds af Wales, hans Søn.
Ludvig den Ellevte, Konge af Frankrig.

Kongens Tilhængere.
- Hertugen af **Somerset**,
- Hertugen af **Exeter**,
- Jarlen af **Oxford**,
- Jarlen af **Northumberland**,
- Jarlen af **Westmoreland**,
- Lord **Clifford**,

Richard Plantagenet, Hertug af York.

Hertugen af Yorks Sønner.
- **Edvard**, Jarl af March, siden Kong Edvard den Fjerde,
- **Edmund**, Jarl af Rutland,
- **Georg**, siden Hertug af Clarence,
- **Richard**, siden Hertug af Gloceſter,

Hertugen af Yorks Tilhængere.
- Hertugen af **Norfolk**,
- Markisen af **Montague**,
- Jarlen af **Warwick**,
- Jarlen af **Pembroke**,
- Lord **Haſtings**,
- Lord **Stafford**,

Hertugen af Yorks Farbrødre.
- Herr **Johan Mortimer**,
- Herr **Hugo Mortimer**,

Henry, Jarl af Richmond, en Dreng.
Lord **Rivers**, Broder til Eliſabeth Grey.

Herr **William Stanley.**
Herr **Johan Montgomery.**
Herr **Johan Somerville.**
Rutlands Hovmester.
Borgmesteren i York.
Kommandanten i Tower.
En Adelsmand.
To Skovfogder.
En Jæger.
En Søn, der har dræbt sin Fader.
En Fader, der har dræbt sin Søn.
Dronning Margaretha.
Elisabeth Grey, siden Edvard den Fjerdes Dronning.
Bona, Dronningen af Frankrigs Søster.
Krigsfolk, Følge, Sendebud, Vagt.

Handlingen foregaaer i en Del af tredie Act i Frankrig, ellers i England.

Første Act.

Første Scene.

London. Parlamentshuset.

(Trommer. Krigsfolk af Yorks Parti trænge ind; derpaa kommer Hertugen af York, Edvard, Richard, Norfolk, Montague, Warwick og Flere med hvide Roser i deres Hatte.)

Warwick.

Det undrer mig, at Kongen undslap os.

York.

Mens vi forfulgte Rytterne fra Norden,
stjal han sig listigt bort fra sine Mænd,
hvorpaa den store Jarl Northumberland,
hvis Krigerøren aldrig vilde høre
paa Tegnet til at vige, satte Mod i
den trætte Hær; han selv med Clifford, Stafford
gik frem i Række mod vor Hovedfylking
og faldt for menige Soldaters Sværd.

Edvard.

Og Staffords Fader, Hertug Buckingham,
er enten falden eller farlig saaret;
jeg kløved hans Hjelmgitter lige ned;
at det er sandt, — see, Fader, her hans Blod.

(viser sit blodige Sværd.)

Montague.

Og see, min Broder, her Jarl Wiltshires Blod;
ham traf jeg just, da Sammenstødet skete.
(viser ligeledes sit Sværd.)

Richard.

Tal du for mig, og meld, hvad jeg har gjort.
(kaster Hertugen af Somersets Hoved paa Gulvet.)

York.

Richard har kjæmpet bedst af mine Sønner. —
Hvad, min høibaarne Hertug, er I død?

Norfolk.

Saa gaa det, Johan Gaunt, din hele Slægt!

Richard.

Saa haaber jeg at ryste Henriks Hoved.

Warwick.

Det haaber ogsaa jeg. — Seirsæle York,
før jeg faaer seet dig paa den Kongestol,
som nu Lancasters Hus med Vold besidder,
vil jeg, ved Gud, ei lukke disse Øine.
Her er den feige Konges Slot, og her
hans Kongestol; bestig den, York; thi dig
tilhører den og ei Kong Henriks Arving.

York.

Det vil jeg med din Bistand, kjære Warwick;
thi her er vi brudt ind med Vold.

Norfolk.

Vi Alle
vil staae Jer bi; den, som vil flye, skal døe!

York.

Tak, ædle Norfolk. — Bliv hos mig, I Herrer; —
I Stridsmænd, bliver her hos mig inat.

Warwick.

Og kommer Kongen, saa brug ingen Vold,
hvis ei man vil fordrive Jer med Vold.

(Krigsfolkene gaae ud.)

York.

Her agter Dronningen idag at holde
sit Parlament, men aner knap, at vi
er med i Raadet; lad os vinde her
ved Ord eller ved Slag vor Ret.

Richard.

I Vaaben,
lad, som vi er, os blive her i Huset.

Warwick.

Et blodigt Parlament skal dette kaldes,
hvis ei Plantagenet til Konge kaares,
og den forsagte Henrik afstaaer Kronen,
hvis Feighed gjør til Ordsprog os for Fjenden.

York.

Saa staaer da fast, I Herrer; svigt mig ikke;
jeg tager i Besiddelse min Ret.

Warwick.

Ei Kongen selv og ei hans bedste Ven,
den stolteste, der støtter Lancaster,
tør løfte Vingerne, naar Warwick ryster
sin Falkebjelde; her jeg planter fast
Plantagenet; opryk ham, hvo der tør. —
Beslut dig Richard; kræv nu Englands Krone.

(Han fører Hertugen af York hen til Thronen, hvor han sætter sig. Trompetklang. Kong Henrik, Clifford, Northumberland, Westmoreland, Exeter og Flere komme ind. Alle med røde Roser i deres Hatte.)

Kong Henrik.

I Herrer, see, der sidder han paa Thronen,
den frække Oprørsmand. Maaskee han haaber
med Warwicks, den Forræders, Magt i Ryggen
at vinde Kronen og som Konge herske. —
Northumberland, din Fader har han dræbt
og, Clifford, din, og begge svor I Hævn
paa ham, hans Børn, hans Tilhang og hans Venner.

Northumberland.

Faaer jeg ei Hævn, gid Himlens Hævn mig ramme!

Clifford.

I Haab om Hævn bær Clifford Sorg i Staal.

Westmoreland.

Hvad? skal vi taale dette? riv ham ned!
min Sjæl er harmoptændt; jeg vil ei see det!

Kong Henrik.

Taalmodig, ædle Jarl af Westmoreland.

Clifford.

Taalmod er god for Krystere som ham;
han turde ikke siddet der, hvis nu
Jer Fader havde levet. Lad os flux,
min høie Konge, her i Parlamentet
anfalde Huset York.

Northumberland.

Vel talt, min Frænde!
saa være det.

Kong Henrik.

Veed I, at Byen holder
med dem, og Skarer Krigsfolk lyde dem?

Exeter.

De flygte strax, naar Hertugen er dræbt.

Kong Henrik.

Den Tanke være langt fra Henriks Hjerte,
at gjøre Parlamentet til et Blodhus!
Min Frænde, vrede Blik og Ord og Trusler,
det er den Krig, som Henrik har ifinde.

(de nærme sig Hertugen.)

Oprørske Hertug York, ned af min Throne!
knæl ydmygt for min Fod og bed om Naade;
jeg er din Herre.

York.

Jeg er din.

Exeter.

Ha, skam dig!
stig ned! han gav dig Hertugnavn af York.

York.

Det var min Arv, som Farledømmet din.

Exeter.

Din Fader var mod Kronen Høiforræder.

Warwick.

Du selv er Høiforræder imod Kronen,
idet du lyder den Thronrøver Henrik.

Clifford.

Hvem skal han lyde uden Arvekongen?

Warwick.

Ja; — det er Richard, Hertugen af York.

Kong Henrik.

Skal jeg da staae, du sidde paa min Throne?

York.

Det maa nu være saa; giv dig tilfreds.

Warwick.

Vær du Hertug af Lancaster, han Konge.

Westmoreland.

Han er Hertug af Lancaster og Konge,
og dette vil Jarl Westmoreland bevise.

Warwick.

Og Warwick vil gjendrive det. I glemmer,
at det var os, der nys jog Jer af Marken,
hug Eders Fædre ned og gjennem Byen
til Slottets Port lod vore Faner flagre.

Northumberland.

Jo, Warwick, til min Sorg jeg mindes det;
men, ved min Faders Sjæl, du og dit Hus
skal angre det.

Westmoreland.

Plantagenet, af dig
og dine Sønner, Slægt og Venner krøver
jeg flere Liv, end i min Faders Aarer
var Draaber Blod.

Clifford.

Tir mig nu ikke længer;
thi ellers sender jeg i Ordets Sted
et Bud dig, Warwick, som skal hævne ham,
før end jeg rører mig.

Warwick.

Den stakkels Clifford!
hvor jeg foragter disse tomme Trusler!

York.

Skal vi bevise Jer vor Ret til Kronen?
hvis ei, skal vore Sværd bevise den.

Kong Henrik.

Forræder! hvilken Ret har du til Kronen?
din Fader var, som du, Hertug af York;
hans Fader, Roger Mortimer, var Jarl

af March. Jeg er en Søn af femte Henrik,
der kuede Daufin og Frankrigs Hær
og indtog deres Stæder og Provindser.

Warwick.

Tal ei om Frankrig; det har du jo tabt.

Kong Henrik.

Jeg ikke; Rigsforstanderen har tabt det;
ni Maaneder var jeg, da jeg blev kronet.

Richard.

Nu er I gammel nok og taber dog;
Fader, riv Kronen af Voldsherrens Hoved.

Edward.

Ja, gjør det, Fader; sæt den paa dit eget.

Montague. (til York.)

Saasandt du elsker Vaabenfærd, min Broder,
saa lad os slaaes og ei staae her og klamres.

Richard.

Rør Trommerne, saa flygter Kongen strax.

York.

Ti, Søn.

Kong Henrik.

Ti du, og lad Kong Henrik tale.

Warwick.

Plantagenet skal tale først; I Herrer,
hør ham, og lyt i tavs Opmærksomhed;
den, der afbryder ham, skal ikke leve.

Kong Henrik.

Troer du, jeg vil min Kongestol forlade,
hvorpaa min Fader og Farfader sad?
Nei; først skal Krigen øde dette Rige,
og deres Banner, — tidt i Frankrig løftet
og nu i England til min Hjertesorg, —

mit Ligfkrud vorde. — Hvorfor blegner I?
min Ret er god; den overgaaer langt hans.

Warwick.

Bevis den da; faa fkal du være Konge.

Kong Henrik.

Henrik den Fjerde vandt i Strid fin Krone;

York.

Det gjorde han ved Oprør mod fin Konge.

Kong Henrik.

Hvad fkal jeg fige? fvag er kun min Ret.
Sig, kan en Konge ei fin Arving vælge?

York.

Hvad faa?

Kong Henrik.

Ifaafald er jeg lovlig Konge;
thi Richard har i mange Herrers Paafyn
afftaaet Kronen til den fjerde Henrik,
hvis Arving min Fader var, og jeg hans.

York.

Han gjorde Oprør mod fin Herre Konge
og tvang med Vold ham til at afftaae Kronen.

Warwick.

I Herrer, fæt, han gjorde det utvungen,
troer I, at Kronens Ret dermed forfpildtes?

Exeter.

Nei; hvis han afftod Kronen, maatte jo
den ægte Arving følge ham og herfke.

Kong Henrik.

Er du imod os, Hertug Exeter?

Exeter.

For ham er Retten; derfor tilgiv mig.

York.

Hvi hvisker I og svarer ei, I Herrer?

Exeter.

Mit Hjerte siger, han er lovlig Konge;

Kong Henrik.

Nu svigter Alle mig og hylder ham.

Northumberland.

Plantagenet, hvor stærke Krav du gjør,
tro ei, at Henrik saadan bliver afsat.

Warwick.

Afsættes skal han dog tiltrods for Alle.

Northumberland.

Du feiler; ikke kan din Magt fra Syden,
fra Norfolk, Suffolk, Essex eller Kent,
som gjør dig nu saa stolt og overmodig,
ophøie Hertugen imod min Villie.

Clifford.

Om du har Ret, Kong Henrik, eller ei,
saa lover Clifford dig at fægte for dig;
gid Jorden levende mig sluge der,
hvor for min Faders Banemand jeg knæler!

Kong Henrik.

O, Clifford, hvor dit Ord opliver mig!

York.

Henrik af Lancaster, læg Kronen ned.
Hvad hvisker I og pleier Raad, I Herrer?

Warwick.

Giv Hertugen af York hans Ret; hvis ikke,
vil jeg med Krigsmænd fylde dette Hus
og over Thronen, hvor han sidder nu,
hans Ret optegne med Voldsherskerblod.

(Han stamper i Gulvet; Krigsfolk vise sig.)

Kong Henrik.

Jarl Warwick, hør eet Ord blot; lad mig herske
som Konge for min Livstid.

York.

Giv Forsikkring
til mig og mine Arvinger om Kronen,
saa skal i Fred du herske for din Livstid.

Kong Henrik.

Jeg er tilfreds: Richard Plantagenet,
nyd Kongedømmet da, naar jeg er død.

Clifford.

Hvor I dog skader Prindsen, Eders Søn!

Warwick.

Hvor han dog gavner England og sig selv!

Westmoreland.

Modløse, feige og forsagte Henrik!

Clifford.

Hvor dybt du krænket har dig selv og os!

Westmoreland.

Jeg gider ikke blive her og høre
den Underhandling.

Northumberland.

Heller ikke jeg.

Clifford.

Kom, lad os melde det til Dronningen.

Westmoreland.

Farvel, vanslægtede og svage Konge,
hvis kolde Blod ei huser Gnist af Ære.

Northumberland.

Saa bliv et Bytte da for Huset York
og dø i Lænker for din feige Daad!

Clifford.

Gid du af Krigens Rædsler overvældes;
hvad eller lev i Fred forladt og haanet!

(Northumberland, Clifford og Westmoreland gaae.)

Warwick.

See hid, Kong Henrik, bryd Jer ei om dem.

Exeter.

De søge Hævn, derfor er de saa stive.

Kong Henrik.

Ak, Exeter.

Warwick.

Hvi sukker I, min Konge?

Kong Henrik.

Ei for mig selv, Jarl Warwick, men min Søn,
hvem mod Naturen jeg gjør arvelos.
Men ligemeget; her jeg giver Kronen
til dig og til din Æt for evig Tid
paa Vilkaar, at du lover mig med Ed
at standse denne Borgerkrig og ære
mig for min Livstid som din rette Konge,
og ei ved Vold og Argelist forsøge
at styrte mig og gjøre dig til Konge.

York.

Den Ed jeg gjerne sværge vil og holde.

(stiger ned fra Thronen.)

Warwick.

Kong Henrik leve! — Plantagenet, omfavn ham.

Kong Henrik.

Og leve du og dine raske Sønner!

York.

Forligte er nu York og Lancaster.

Exeter.

Forbandet den, der nu gjør dem til Fjender!

(Fanfare. Herrerne komme frem.)

York.

Farvel, min Konge, jeg gaaer til min Borg.

Warwick.

Og jeg bevogter London med min Hær.

Norfolk.

Jeg drager hjem til Norfolk med min Skare.

Montague.

Og jeg tilsøes igjen, hvorfra jeg kom.

(York og hans Sønner, Warwick, Norfolk, Montague, Krigsfolk og Følge gaae.)

Kong Henrik.

Og jeg med Sorg og Kummer til mit Hof.

(Dronning Margaretha og Prindsen af Wales komme ind.)

Exeter.

Der kommer Dronningen med Vredesblik;
jeg lister mig herfra.

Kong Henrik.

Jeg gjør det samme.

Dronning Margaretha.

Nei, flygt ei for mig; jeg vil følge dig.

Kong Henrik.

Vær rolig, kjære Dronning; jeg vil blive.

Dronning Margaretha.

Hvem kan i slig en Nød vel være rolig?
Ha, feige Mand! gid jeg var død som Jomfru,
ei havde seet dig, aldrig født dig Søn,
saa unaturlig Fader, som du er!
hvormed har han forbrudt sin Arveret?
hvis du ham elsked halvt saa høit som jeg,

og havde lidt den Nød for ham som jeg,
og næret ham, som jeg har, med mit Blod, —
dit Hjerteblod du havde heller spildt
end gjort den grumme Hertug til din Arving,
og røvet din enbaarne Søn hans Arv.

Prindsen.

I kan ei nægte mig min Arv, min Fader;
naar I er Konge, maa jeg arve Thronen.

Kong Henrik.

Tilgiv, Margretha; — tilgiv, kjære Søn: —
Jarl Warwick, — Hertugen, — de tvang mig jo.

Dronning Margaretha.

De tvang dig! Er du Konge og vil tvinges?
Jeg blues ved at høre dig. Ha, Kryster!
dig selv, din Søn og mig har du forraadt;
og givet Huset York en saadan Magt,
at du vil herske kun ved deres Naade.
Ham og hans Ret at overdrage Kronen,
hvad er det andet end at grave selv
din Grav og stige ned deri før Tiden?
Warwick er Kansler, Herre til Calais;
den bistre Faulconbridge behersker Strædet,
mens Hertugen er gjort til Rigsforstander, —
og du skal være tryg? den Tryghed finder
det bange Lam blandt Ulve. Havde jeg,
en daarlig Kvinde, været med, — før skulde
hans Stridsmænd slynget mig paa deres Landser,
før til et sligt Forlig jeg gav mit Minde;
du foretrækker Livet for din Ære;
og derfor, Henrik, stiller jeg mig her
fra dig, dit Bord, din Ægteseng, indtil
den Parlamentsbeslutning bliver gjenkaldt,

hvorved min Søn er bleven arveløs.
De Nordlands Herrer, som forlod dit Banner,
vil følge mit, saasnart de seer det vaie,
og vaie skal det, dig til Spot og Skam
og Huset York til Fald og Undergang. —
Dermed forlader jeg dig. — Kom, min Søn;
vor Hær staaer rede; vi vil følge den.

Kong Henrik.

Bi, Margaretha, hør, hvad jeg vil sige.

Margaretha.

Du har alt sagt formeget; gaa din Vei.

Kong Henrik.

Min kjære Edvard, bliver du hos mig?

Margaretha.

Ja, for at myrdes her af sine Fjender.

Prindsen.

Naar jeg med Seier vender hjem fra Krigen,
skal Eders Naade see mig; nu gaaer jeg
med Dronningen.

Margaretha.

Kom, Søn; vi tør ei tøve.

(Dronningen og Prindsen gaaer.)

Kong Henrik.

Min stakkels Dronning! hvor dog hendes Ømhed
for mig og for sin Søn brød ud i Harme!
Gid hun maa hævnes paa den lede Hertug,
hvis Hovmodsaand, bevinget af hans Attraa,
vil koste mig min Krone og vil slide
mit Kjød og Mines som en sulten Ørn. —
De trende Herrers Frafald piner mig;
men jeg vil skrive til dem, — bede venligt.
Kom, Frænde, I maa være Sendebud.

Exeter.

Og jeg har Haab om at forsone dem.

(de gaae)

Anden Scene.

Et Værelse i Borgen Sandal ved Wakefield, i Yorkscire.

(Edvard, Richard og Montague komme ind.)

Richard.

Skjøndt jeg er yngst, lad mig dog tale, Broder.

Edvard.

Vist ikke; jeg kan bedre spille Taler.

Montague.

Men jeg har tvingende og stærke Grunde.

(York kommer ind.)

York.

Hvorledes? Sønner, Broder, trættes I?
hvad gjælder denne Strid? hvorledes kom den?

Edvard.

Ei Strid, kun lidt Uenighed.

York.

Hvorom?

Richard.

Om Eders Naades Tarv saavelsom vort,
om Englands Krone, Fader, som er Eders.

York.

Min, Dreng? dog ikke, før Kong Henrik døer.

Richard.

Hans Liv og Død afgjør ei Eders Ret.

Edvard.

Nu er I Arving, derfor nyd den nu;
hvis Huset Lancaster faaer Lov at leve,
saa løber det Jer snart forbi, min Fader.

York.

Jeg svor dog, at i Fred han skulde herske.

Edvard.

Men hver en Ed kan brydes for en Krone;
for eet Aars Høihed brød jeg tusind Eder.

Richard.

Nei, Herre, Gud bevare Jer fra Meneed!

York.

Det gjør jeg, hvis med Magt min Ret jeg kræver.

Richard.

Hvis I vil høre mig, vil jeg bevise,
at det er ikke saa.

York.

Det kan du ikke;
det er umuligt, Søn.

Richard.

En Ed er magtløs,
som ei aflægges til en lovlig Magt;
men det var Henriks ikke; den var ranet,
og saasom det var ham, I svor den Ed,
er Eders Naades Ed tom og ugyldig.
Derfor til Vaaben! og betænk blot, Fader,
hvor sød en Lyst det er at bære Kronen,
hvis Ring indfatter et Elysium
og al den Herlighed, som Skjalde digte.
Hvi skal vi tøve? Jeg har ingen Ro,
før denne hvide Rose, som jeg bærer,
i Henriks lunkne Hjerteblod er farvet.

York.

Nok! — Jeg vil være Konge eller døe! —
Min Broder, du skal gaae til London flux
ogægge Warwick op til dette Værk. —

Du, Richard, gaaer til Hertugen af Norfolk
og melder lønligt ham, hvad vi har for. —
Du, Edvard, skal til Cobham; paa hans Bud
vil Kenterne med Glæde reise sig;
dem sætter jeg min Lid til; de er Krigsmænd,
med Vid og Høisind, Mod og Frihedsaand. —
Mens I besørger dette, er det min Sag
at søge skjellig Leilighed til Opstand
og dog, at hverken Kongen eller Nogen
af Huset Lancaster faaer Nys om Sagen.

(Et Bud kommer.)

Nei, bi. — Hvad Nyt? hvi kommer du saa ilsomt?

Budet.

Med alle Norlands Jarler og Baroner
vil Dronningen beleire Eders Borg;
hun er alt nær med tyvetusind Mand,
og derfor, Eders Naade, vogt paa Borgen.

York.

Ja, med mit Sværd; troer du, vi frygte dem?
Edvard og Richard, bliv I her hos mig; —
min Broder Montague gaaer flux til London.
Den ædle Warwick, Cobham og de Andre,
som vi har efterladt som Kongens Værger,
maa selv med kraftig Statsklogt styrke sig
og ikke troe den svage Henriks Eder.

Montague.

Jeg gaaer, min Broder; jeg skal vinde dem;
lid kun paa det; jeg anbefaler mig.

(gaaer.)

(Herr Johan og Herr Hugo Mortimer komme ind.)

York.

Se, mine Frænder, Herr Johan og Hugo!

I kom til Sandal i en heldig Stund,
da Dronningen os truer med Beleiring.

Herr Johan.

Det skal hun ikke; vi vil møde hende
i aaben Mark.

York.

Hvad? med femtusind Mand?

Richard.

Ja, med femhundred, Fader, om det gjaldt.
En Kvinde fører dem; hvad frygte vi?

(En Marsch høres i Afstand.)

Edvard.

Hør deres Trommer! lad os ordne Hæren
og rykke ud og byde Slag paa Stand.

York.

Fem Mand mod tyve! høist ulige Styrke!
dog har jeg ingen Tvivl om Seiren, Farbroer.
I Frankrig har jeg vundet mangt et Slag,
skjøndt vore Fjender havde Ti mod Een;
hvi skal jeg her ei vente samme Held!

(Vaabenlarm; de gaae ud.)

Tredie Scene.

Slette ved Sandal Borg.

(Vaabenlarm; Angreb; Rutland og hans Hovmester komme ind.)

Rutland.

Ak, hvor skal jeg dog flye fra deres Hænder?
Hovmester, se, der er den Blodmand, Clifford.

(Clifford kommer ind med Krigsfolk.)

Clifford.

Bort, Præst! din Præsteſtand beskjærmer dig;

men denne, den fordømte Hertugs Yngel,
hvis Fader dræbte min, han skal nu døe.

Hovmesteren.

Og jeg, min Herre, følger ham.

Clifford.

Bort med ham!

Hovmesteren.

Ak, Clifford, dræb ei et uskyldigt Barn!
saa vilde Gud og Mennesker dig hade.

(Han slæbes bort.)

Clifford.

Hvad nu? er han alt død? — Maaskee kun Skrækken
har lukt hans Dine? — jeg vil aabne dem.

Rutland.

Saaledes stirrer den forsultne Løve
paa Offeret, der bæver i dens Kloer,
saa skrider den med Haan rundt om sit Bytte,
saa kommer den og sliber det i Stykker. —
O, gode Clifford, dræb mig med dit Sværd
og ei med dette grumme Truselsblik!
O, kjære Clifford, hør mig, før jeg døer;
jeg er for ringe til din Harm at mætte;
hævn dig paa Mænd, og spar mit Liv!

Clifford.

Du taler
forgjæves, stakkels Dreng; min Faders Blod
har spærret hver en Adgang for dit Ord.

Rutland.

Saa lad min Faders aabne den igjen;
han er en Mand, Clifford; maal dig med ham.

Clifford.

Om end jeg havde dine Brødre her,

ei deres Liv og dit var Hævn for mig.
Nei, om jeg opgrov dine Fædres Grave
og hængte deres raadne Kister op
i Lænker, ei det slukkede min Harm,
gav ei mit Hjerte Ro. Hvergang jeg seer
en Eneste af Huset York, saa pines
min Sjæl af Furier, og til jeg faaer
udryddet den fordømte Slægt med Rode,
saa der er ingen Sjæl ilive meer,
saalænge lever jeg i Helved. Derfor —

(han hæver sin Arm.)

Rutland.

O, lad mig bede, før jeg dør. — Jeg beder
til dig: o, kjære Clifford, vær barmhjertig!

Clifford.

Ja, saa barmhjertig, som min Sværdspids er.

Rutland.

Hvi skal jeg dø? jeg har dog Intet gjort dig.

Clifford.

Din Fader har.

Rutland.

Det var, før jeg blev født. —
Du har en Søn; for hans Skyld vær barmhjertig,
at ei han skal til Straf, — Gud er retfærdig, —
faae saa forsmædelig en Død som jeg. —
O, lad mig leve al min Tid i Fængsel,
og hvis jeg giver nogen Grund til Klage,
saa lad mig dø; nu har du ingen Grund.

Clifford.

Hvad? Grund? din Fader dræbte min; nu dø!

(han dræber ham.)

Plantagenet, Plantagenet! jeg kommer!

og dette Blod, der klæber ved min Klinge,
skal ruste paa mit Værge, til jeg kan
aftørre dit med hans tilsammenstørknet.

Fjerde Scene.

Sammesteds.

(Vaabenlarm. York kommer ind.)

York.

Dronningens Hær har vundet; mine Frænder
ere begge faldne, mens de stred for mig,
og mine Stridsmænd vende Ryg og flye for
den gramme Fjende, som et Skib for Vinden,
som Lam, der jages af forsultne Ulve.
Og mine Sønner, — Gud veed deres Skjæbne.
Eet veed jeg: de har stridt som Mænd, der fødtes
til Heltery i Livet eller Døden.
Tregange brød sig Richard Vei til mig;
og raabte: „Mod, min Fader! hold blot ud!"
og vel saatidt var Edvard ved min Side
med Klingen purpurrød, til Fæstet malet
med Blod af dem, der havde mødt hans Fart;
og da de drabeligste Stridsmænd veg,
da raabte Richard: „Frem! vig ei en Fodbred!
en Krone eller og en Hædersgrav!
et Scepter eller og en Seng i Muldet!"
Saa brød vi atter frem; men ak! vi vakled
og veg paany, som jeg har seet en Svane,
der kjæmpede forgjæves imod Strømmen
og spildte kun sin Kraft mod Bølgens Vælde.

(Kort Vaabentummel udenfor.)

Ha, hør! Dødsfjenderne forfølge mig,
og jeg er svag, kan ikke undflye dem;

og var jeg stærk, saa vilde jeg ei flye;
hvert Sandskorn i mit Timeglas er talt;
her maa jeg blive; her er Livet ude.

(Dronning Margaretha, Clifford, Northumberland og Krigsfolk komme ind.)

Bistre Northumberland, — blodgridske Clifford, —
kom, jeg udæsker Eders vilde Hævn;
jeg er Jert Maal; jeg staaer for Eders Skud.

Northumberland.

Bed nu om Naade, stolte Plantagenet.

Clifford.

Ja, samme Naade, som hans Morderarm
i rede Mønt min Fader fordum yded.
Se, Phaeton er styrtet fra sin Vogn,
og Middagsviseren mod Aften peger.

York.

Min Aske kan maaskee som Phoenix føde
en Fugl, der hævner mig paa Eder Alle;
i dette Haab slaaer jeg mit Blik mod Himlen
og trodser Alt, hvad I kan gjøre mig.
Hvi tøver I? En Flok og dog forsagt?

Clifford.

Saa fægter Krysteren, der ei kan flye;
saa hakker Duen Høgens hvasse Klo;
saa skjælder Tyven Rettens Tjener ud,
naar han fortvivlet slap sit Haab om Livet.

York.

O, Clifford, huft dig om og kast i Tanken
et flygtigt Blik paa mine fordums Dage!
see paa mit Ansigt, om du kan for Blu,
og bid dig i din Tunge, der bagtaler

den Mand for Feighed, for hvis Vredesblik
du før idag er flygtet bleg og ræd.

Clifford.

Jeg vil ei skifte med dig Ord for Ord,
men Hug for Hug, to Gange to for eet.

(trækker Sværdet.)

Margaretha.

Stands, tappre Clifford! jeg har tusind Grunde
til at forlænge den Forræders Liv. —
Harm gjør ham døv; tal du, Northumberland.

Northumberland.

Stands, Clifford; det er altfor stor en Ære
at ridse blot en Finger, om du saared
hans Hjerte. Er det Mod at stikke Haanden
imellem en forbittret Køters Tænder,
naar man kan sparke den med Foden bort?
I Krigen tør man bruge hver en Fordel,
og Ti mod En gjør ei den Tappre Skam.

(de lægge Haand paa York, som gjør Modstand.)

Clifford.

Ja vist, saa sprætter Drosselen i Donen.

Northumberland.

Saaledes spræller en Kanin i Nettet.

(York overmandes.)

York.

Saaledes prale Røvere med Byttet,
saa overmandes ærlig Mand af Skjelmer.

Northumberland.

Hvad skal vi gjøre ved ham, Eders Naade?

Margaretha.

Northumberland og Clifford, tappre Stridsmænd,
kom, stil ham op paa denne Tue her,

ham, som med udstrakt Arm greb efter Bjerge,
men klovede kun Skyggen med sin Haand. —
Saa du har pralet i vort Parlament
og holdt en Præken om din høie Byrd?
hvor er nu til din Hjælp din Sønneflok?
den lystige Georg, den kaade Edvard?
hvor er det tappre Pukkelryg-Uhyre,
Richard, din Dreng, som med sin hæse Knurren
opmuntrede sin Faders Oprørslyst?
hvor er de? hvor er nu din Yndling, Rutland?
Se, York, her har jeg vædet dette Klæde
med Blodet, som den tappre Cliffords Sværdod
fik til at vælde frem af Drengens Bryst,
og, kan dit Øie vædes for hans Død,
tag dette til at tørre dine Kinder.
Ha, stakkels York! jeg kunde græde over
din Nød, hvis ei jeg hadede dig til Døden.
Saa græm dig dog, og gjør mig lystig, York.
Stamp, ras og fnys, at jeg kan lee og dandse.
Hvad? har din Ildsjæl tørret ud dit Indre,
saa Rutlands Død ei presser ud en Taare?
Saa rolig, Mand? du burde jo dog rase;
jeg tirrer dig jo, for at du skal rase. —
Du vil betales for at more mig.
York kan ei tale, før han bærer Kronen. —
Hid med en Krone! — Buk nu dybt, I Herrer. —
Hold paa hans Hænder, mens jeg kroner ham.
(sætter en Papirskrone paa hans Hoved.)
Ja, sandelig; nu ligner han en Konge!
og det var ham, der tog Kong Henriks Throne,
og det var ham, han kaared til sin Arving. —
Men hvordan blev den store Plantagenet

saa hurtig kronet trods sin dyre Ed?
han skulde ikke være Konge, tror jeg,
før vor Kong Henrik rakte Døden Haand.
Vil du med Henriks Glands dit Hoved smykke
og rane Diademet fra hans Tinding
en hellig Ed tiltrods, mens end han lever?
den Synd er altfor utilgivelig!
bort med hans Krone, og hans Hoved med;
mens end vi leve, lad ham døe itide.

Clifford.

Det Hverv er mit; det skylder jeg min Fader.

Margaretha.

Nei, tov og lad os høre paa hans Bønner.

York.

Frankrigs Ulvinde, værre end dets Ulve,
hvis Tunges Gift er ond som Øglens Tand,
hvor ilde det dog klæder for dit Kjøn
frækt som en Amazone at hovere
ved deres Nød, hvem Skjæbnen gjør til Fanger!
Var ei dit Ansigt ubevægeligt,
en Maske lig, skamløst ved Udaadsvane,
saa vilde jeg forsøge, stolte Dronning,
at faae dig til at rødme. Blot at nævne,
hvorfra du kom, af hvilken Byrd, var Skam nok
til at beskjæmme dig, var du ei skamløs.
Din Fader kaldes Konge af Neapel,
de to Sicilier og Jerusalem,
men ei saa rig blot som en engelsk Bonde.
Har denne stakkels Konge lært dig Hovmod?
det baader dig dog Intet, stolte Dronning,
undtagen, at det gamle Ordsprog sandes:
„Stakarl er Stodder værst, om Magt han fanger!" —

Af Skjønhed er jo mangen Kvinde stolt;
men, Himlen veed, din er der Maade med;
for deres Dyd beundrer man dem mest;
hos dig er Udyd det, man undres over;
ved Blidhed synes Kvinden Engles Lige,
men Mangelen derpaa gjør dig afskyelig;
du er saa modsat Alt, hvad der er godt,
som Antipoden os, som Syden Norden.
Du Tigerhjerte i en Kvindes Hud;
du tapper Barnets Livsblod ud og byder
dets Fader tørre Øinene dermed,
og dog har du et Ansigt som en Kvinde?
Kvinden er blid, mild, øm og bøielig, —
du barsk, forhærdet, stenhaard, følesløs.
Du bød mig rase? see, dit Bud er opfyldt;
du bød mig græde? ja, du faaer din Villie;
den vilde Stormvind blæser Byger sammen,
og naar den lægger sig, begynder Regnen.
See, disse Taarer er min Rutlands Ligfærd;
hver Draabe raaber Hævn for ham mod Jer,
blodgridske Clifford, — falske franske Kvinde!

Northumberland.

Ved Gud, hans Jammer rører mig saa dybt,
at knap jeg holder mine Øine tørre.

York.

Ei sultne Kannibaler vilde rørt
hans Ansigt, ikke plettet det med Blod;
men I er mere haarde, følesløse, —
ti Gange meer, — end en hyrkanisk Tiger.
See her en ulykkalig Faders Taarer,
du hjerteløse Dronning! du har dyppet
en Dug i Blodet af min søde Dreng;

jeg vadsker Blodet bort med mine Taarer.
Behold dit Klæde selv og pral dermed;
(giver hende Tørklædet tilbage.)
fortæller du det tunge Sagn med Sandhed, —
tilvisse hver, som hører det, skal græde;
min Fjende selv vil fælde stride Taarer
og sige: „Ak, det var en grusom Gjerning!“ —
Tag Kronen hen med min Forbandelse,
og gid du i din Nød faa samme Trøst,
som jeg har høstet af din grumme Haand!
Mordlystne Clifford, bring mig ud af Verden: —
min Sjæl til Himlen, over Jer mit Blod!

Northumberland.

Om end han havde myrdet al min Slægt,
jeg maatte græde med ham ved at see,
hvor inderligt hans Sjæl af Sorgen knuges.

Margaretha.

Hvordan, Northumberland, helt grædefærdig?
tænk paa den Uret, han har gjort os alle;
saa tørres snart de Følsomhedens Taarer.

Clifford.

Det for min Ed, det for min Faders Død!
(saarer ham.)

Margaretha.

Og det til Bøde for vor milde Konge. (saarer ham.)

York.

Oplad din Naades Porte, milde Gud!
Min Sjæl flyer ud af mine Saar til dig. (dør.)

Margaretha.

Hans Hoved af! sæt det paa Byens Porte,
at York kan overskue Staden York. (de gaae.)

Anden Act.

Første Scene.

En Slette ved Mortimerskors i Herefordshire.

(Trommer. Edvard og Richard komme ind med deres Hær.)

Edvard.

Hvorledes mon vor Fader dog er reddet,
eller mon jeg skal troe, at han er reddet
af Cliffords Hænder og Northumberlands?
Hvis han var fangen, maatte vi jo hørt det,
og var han frelst, saa havde vi vel hørt
det glade Budskab om hans Sikkerhed.
Hvor gaaer det, Broder? hvorfor saa tungsindig?

Richard.

Jeg kan ei være glad, før vist jeg veed,
hvad der er bleven af vor tappre Fader.
Jeg saae ham tumle sig omkring i Slaget!
jeg mærked, hvor han søgte Clifford ud.
Mig tyktes, at han ligned ret i Trængslen
en Løve midt iblandt en Hjord af Kvæg
eller en Bjørn af Hunde tæt omringet;
naar den har ramt et Par, og høit de hyle,
saa standser Resten strax og gjøer i Afstand.
Saa tumlede vor Fader sig mod Fjenden,
saa flyede Fjenden for vor tappre Fader;
at være Søn af ham er nok for mig. —
Se, Morgnen aabner sine gyldne Porte
og byder sit Farvel til Straalesolen!
o, hvor den ligner Ungdoms Blomstertid,
en Svend, der pyntet iler til sin Skjønne!

Edvard.

Er jeg forblindet? seer jeg der tre Sole?

Richard.

Tre straaleblanke Sole, hver en hel,
ei delte ved de lette Skyers Flugt,
men skilte paa den lyse, klare Himmel.
Se, de forenes som til Kys og Favntag;
det er, som om de svor en evig Pagt;
dog er de kun eet Lys, eet Skin, een Sol.
Dermed vil Himlen varsle store Ting.

Edvard.

Det er et Under, aldrig hørt tilforn.
Jeg troer, det stævner os til Kampen, Broder,
at vi, den tappre Plantagenets tre Sønner,
hvis Daad har hidtil straalet hver for sig,
skal nu forene vore Lys og skinne
vidt over Jord som Solen over Verden.
Hvad end det varsler, fører jeg herefter
en trefold Phoebus malet paa mit Skjold.

Richard.

En trefold Phoebe heller; thi, — forlad mig, —
du ynder Kvindekjønnet meer end Mandens.

(Et Bud kommer ind.)

Men hvem er du, hvis mørke Blik forkynder
et Rædselsbud, der svæver paa din Tunge?

Budet.

Ak, jeg var et usaligt Øienvidne,
dengang den ædle Hertug York blev dræbt,
min kjære Herre, Eders ædle Fader.

Edvard.

Tal ikke meer! jeg har alt hørt for Meget.

Richard.

Hvorledes døde han? Alt vil jeg høre.

Budet.

Omringet var han af en Skare Fjender,
og han holdt Stand mod dem som Trojas Haab
mod Grækerne, der vilde storme Troja;
men Overmagt kan kue Hercules,
og mange Hug, selv af en liden Øxe,
kan fælde nok saa haard en Egestamme.
Hel mange Hænder kued Eders Fader;
men myrdet blev han af den grumme Cliffords
hævngridske Arm kun og af Dronningen;
hun kronede til Spot den ædle Hertug;
hun lo ham ud, og da han græd af Sorg,
da gav den onde Dronning ham et Klæde
at tørre Kinden med, bestænkt med Blod af
hans lille Rutland, grumt af Clifford myrdet,
og efter megen Spot og bittre Haansord
tog de hans Hoved, satte det paa Porten
af Staden York; der sidder det endnu,
det sørgeligste Syn, jeg end har seet.

Edvard.

O, dyrebare York, vor Støttestav!
nu, du er borte, staae vi hjælpeløse.
O Clifford, vilde Clifford, du har dræbt
Blomsten af alt Europas Ridderskab!
og du har fældet ham med Argelist;
thi Bryst mod Bryst han havde fældet dig!
Min Sjæls Palads er blevet til et Fængsel!
gid den brød ud derfra! saa kunde dog
mit Legem gjemt i Jorden finde Ro;

thi aldrig mere kan jeg glæde mig;
nei aldrig, aldrig seer jeg Glæden meer!

Richard.

Jeg kan ei græde; al mit Legems Væde
udslukker knap mit Hjertes stærke Baal,
og Tungen kan ei lette Hjertets Byrde;
thi Aandedrættet, jeg skal tale med,
oppuster Gløden i min Sjæl og brænder
mig med en Ild, som Taarer vilde slukke. —
At græde gjør jo Sorgens Dybde mindre;
lad Børn da græde; Slag og Hævn for mig! —
Richard, jeg bær dit Navn; din Død jeg hævner,
eller jeg dør navnkundig ved Forsøget!

Edvard.

Den tappre Hertugs Navn fik du i Arv;
hans Hertugdom og Stol tilfalde mig.

Richard.

Nei, dersom du er Kongeørnens Unge,
saa viis din Byrd, see op mod Solen; sig
for „Hertugdømme", „Kongestol og Krone";
de høre dig til, eller du ei ham.

(En Marsch. Warwick og Montague komme ind med Krigsfolk.)

Warwick.

Hvor gaaer det, ædle Prindser? Intet Nyt?

Richard.

O, store Warwick, skulde vi fortælle
vort Sørgebud og støde ved hvert Ord
en Dolk ind i vort Kjød, til Alt var sagt,
hvert Ord var større Kval end Dolkestødet.
O, tappre Herre, Hertug York er dræbt!

Edvard.

O, Warwick, Warwick, den Plantagenet,

der elsked dig, ja som sin Sjælefrelse,
ham har den grumme Clifford bragt af Dage.

Warwick.

Ti Dage er det siden jeg har druknet
i Taarer dette Bud; nu kommer jeg,
for at forøge Eders Sorgers Tal
og melde Jer, hvad der er siden tilstødt.
Efter den haarde Strid, der stod ved Wakefield,
hvor Eders gjæve Fader drog sit Dødsuk,
kom Tidender til mig med Ilbuds Hast
om Eders Nederlag og om hans Død.
I London var jeg da, som Kongens Vogter!
jeg mønstred Hæren, samled mine Venner,
og drog, velrustet, tyktes mig, imod
Sanct Albans for at standse Dronningen;
jeg førte Kongen med til Sikkerhed;
thi mine Speidere beretted mig,
hun kom med den Beslutning at omstyrte,
hvad Parlamentet nylig vedtog om
Kong Henriks Ed og Eders Arveret.
Kort, ved Sanct Albans mødtes vi og fægted,
og mandigt blev der stridt paa begge Sider;
men om det nu var Kongens Lunkenhed, —
hans omme Blikke til den tappre Dronning, —
der dæmped mine Krigsmænds vrede Mod,
eller det Ry, der gik af hendes Held,
og overdreven Skræk for Cliffords Haardhed,
der tordner Blod og Død mod sine Fanger, —
det veed jeg ikke; vist og sandt er det,
at medens deres Sværd foer ned som Lyn,
faldt vore Mænds, — lig Uglens dorske Flugt
og som den dovne Tærskers Pleielslag, —

saa sagtelig, som om de slog paa Venner.
Jeg talte til dem om vor gode Sag,
forhøiet Sold og Løfter om Belønning;
men Intet hjalp; de havde tabt al Lyst
til Strid, og vi alt Haab om Seir med dem;
saa flyede vi, Kongen til Dronningen;
Jer Broder, Prinds Georg, Norfolk og jeg
drog hid til Jer med al den Hast, vi kunde,
fordi vi hørte, at I her paa Grændsen
trak Tropper sammen til fornyet Kamp.

Edvard.

Hvor er da Hertug Norfolk, kjære Warwick?
naar kom Georg til England fra Burgund?

Warwick.

Sex Mil herfra staaer Norfolk med sin Hær,
og Eders Broder er af Eders Frænke,
den ædle Hertuginde af Burgund,
sendt hid med Hjælp i denne svare Krig.

Richard.

Vist var der Overmagt, naar Warwick flyede;
tidt har jeg spurgt hans Roes, naar han forfulgte,
men aldrig før end nu hans Skjændselsflugt.

Warwick.

Ei heller spørger du min Skjændsel nu;
thi vid, at denne stærke Haand kan rive
Guldkronen af den svage Henriks Hoved,
og vriste Herskerspiret af hans Haand,
om end han var saa stridsberømt og djærv,
som han har Ry for Mildhed, Fred og Bøn.

Richard.

Jeg veed det vel, Jarl Warwick; bliv ei vred;
jeg talte kun af Ømhed for din Ære.

Men hvad er nu i Nødens Tid at gjøre?
skal vi nu kaste vore Brynieærke
og tælle Bønner paa vor Rosenkrands?
hvad eller skal vi holde Bøn og Andagt
med Hævnerarm paa vore Fjenders Hjelme?
Isaafald sig blot ja, — og saa til Sagen!

Warwick.

Ja, derfor har jo Warwick søgt Jer op,
og derfor kom min Broder Montague.
I Herrer, hør paa mig: den stolte Dronning,
Clifford, den trodsige Northumberland,
og flere Fugle af den samme Slags
har smeltet som et Vox den bløde Konge.
Med Ed gav han Jer Arveret til Kronen;
hans Ed er skreven op i Parlamentet, —
og nu gaaer hele deres Slæng til London
og gjør ugyldig Eden og, hvad Andet
der kunde skade Huset Lancaster.
En tredvetusind Mand kan de vel monstre.
Hvis Norfolks Magt og min tilsammen med
den Venneflok, du, tappre Jarl af March,
kan samle blandt de trofaste Walliser,
kun løber op til fem og tyve tusind,
saa flux paa Vei til London Allemand,
og end engang skal vore Hingster skumme,
og end engang vi raabe: „Frem! hug ind!"
men aldrig meer vi vende Ryg og flye.

Richard.

Nu hører jeg den store Warwick tale;
gid aldrig den see Dagen meer opgaae,
der raaber „Fly", naar Warwick byder „Staa".

Edvard.

Jarl Warwick, til din Skulder jeg mig støtter,
og segner du, — som Himmelen forbyde, —
maa Edvard falde, hvilket Gud afvende!

Warwick.

Hertug af York, ei længer Jarl af March, —
det næste Skridt er Englands Kongethrone;
til Englands Konge skal du raabes ud
i hver en By, hvorhelst vi drage frem,
og den, der kaster ei sin Hat i Veiret
med Hyldingsraab, skal bøde med sit Hoved.
Kong Edvard, — tappre Richard, — Montague, —
lad os ei længer drømme kun om Hæder;
men lad Trompeten klinge, og afsted!

Richard.

Nu, Clifford, var dit Hjerte haardt som Staal, —
at det er Sten, det har du viist i Gjerning, —
jeg kløver det, — hvis ikke, tag du mit;

Edvard.

Rør Trommen! — Gud og Sankt Georg med os!

(Et Bud kommer ind.)

Warwick.

Hvad Nyt? hvad vil du?

Budet.

Hertugen af Norfolk
bød mig at melde Jer, at Dronningen
er hid paa Veien med en mægtig Hær;
han beder Jer at raadslaae med ham strax.

Warwick.

Det træffer heldigt; tappre Venner, kom.

(de gaae.)

Anden Scene.

Udenfor Staden York.

(Kong Henrik, Dronning Margaretha, Prindsen af Wales, Clifford og Northumberland komme ind.)

Dronning Margaretha.

Velkommen hid til York, den gode Stad;
der seer I Hovedet af Erkefjenden,
der vilde smykke sig med Eders Krone;
kan dette Syn ei glæde Jer, min Herre?

Kong Henrik.

Som Klippen glæder den, der frygter Skibbrud.
Det er et Syn, der skjærer mig i Hjertet.
Afvend din Hævn, o Gud! jeg er uskyldig;
jeg har ei krænket vitterlig min Ed.

Clifford.

Min Konge, denne altfor store Mildhed
og skadelige Medynk maa betvinges.
Hvem kaster Løven milde Blikke til?
ei til det Dyr, der vil dens Hule røve.
Hvem slikker Skovens Bjørn paa Haand? ei den,
der for dens Dine gjør dens Hvalp Fortræd.
Hvem slipper for den lumske Slanges Dødsbid?
ei den, der sætter Foden paa dens Ryg.
Den mindste Orm sig krymper, naar den trædes,
og Duen hugger til sin Redes Forsvar.
Den stolte York tog Sigte paa din Krone;
du smiled, mens han rynked vredt sit Bryn;
Hertugen vilde faderkjærlig hæve
sin Ret og vinde Kronen til sin Søn;
du, Kongen, med en vakker Søn velsignet,
samtykte i at røve ham hans Arv
og viste dig som en ukjærlig Fader;

selv Dyrene opfostre deres Unger,
og, skjøndt de har en Skræk for Mandens Aasyn,
seer man dem dog, til Værn for deres Spæde,
at føre Krig — med de selvsamme Vinger,
som de saa tidt har brugt til bange Flugt, —
mod den, der klavrer op til deres Rede,
og offre deres Liv for deres Yngel.
Skam Jer, min Herre, og tag dem til Mønster!
Er det ei tungt, at denne vakkre Knøs
skal miste ved sin Faders Skyld sin Arv
og sige til sin Søn i Fremtidsdage:
„Hvad Oldefader og Farfader vandt,
det gav min Fader bort i sorgløs Daarskab?"
O hvilken Skjændsel! — Se paa Drengen, lad
hans kjække Blik, der spaaer ham Fremtids Held,
dit altfor bløde Hjerte hærde til
at værne om din Ret og om hans Arv.

Kong Henrik.

Helt vel har Clifford vist sin Talerkunst,
og mægtige Beviser har han fremført;
men sig mig, Clifford, har du aldrig hørt,
at, hvad med Synden kom, med Sorgen gaaer?
og mon det altid var den Søn til Held,
hvis Fader gik til Helved for sin Skat?
Min Søn skal arve min Retsindighed;
gid Intet Andet var min Fædrearv!
thi Alt det Andet er saa dyrt at eie,
at det kun bringer Sorger tusindfold
mod hver en Smule Glæde, det kan skjænke.
Ak, Frænde York! gid dine Venner vidste,
med hvilken Sorg jeg seer dit Hoved der!

Dronning Margaretha.

Frisk Mod, min Husbond; Fjenden er os nær;
og dette Mismod nedslaaer Eders Mænd;
I loved Ridderslag vor kjække Søn;
drag Eders Sværd og giv ham det nu her. —
Edvard, knæl ned!

Kong Henrik.

Edvard Plantagenet,
staa op som Ridder, og drag kun dit Sværd
for en retfærdig Sag i ærlig Færd.

Prindsen.

Tilgiv mig, Eders kongelige Naade,
som Kronens Arving vil jeg drage det
og bruge det i denne Strid til Døden.

Clifford.

Ha, det var talt, som det en Prinds sig sømmer.

(Et Bud kommer.)

Budet.

I Hærens kongelige Førere,
hold Jer nu rede; Warwick nærmer sig
med tredvetusind Mand af Yorks Parti;
han lader hver en Stad paa Veien hylde
den unge York, og Mange gaae til ham.
Lad Hæren fylkes; thi de komme snart.

Clifford.

Gid Eders Høihed vilde drage bort;
Dronningens Held er størst, naar I er borte.

Dronning Margaretha.

Ja, Herre, lad os friste selv vor Lykke.

Kong Henrik.

Det er jo ogsaa min; jeg bliver her.

Northumberland.

Saa bliv da her med Villie til at fægte.

Prindsen.

Tal til de ædle Herrer, høie Fader;
sæt Mod i dem, der slaae for Eders Sag.
Drag Eders Sværd, raab: „Gud og Sankt Georg!"

(En Marsch. Edvard, Georg, Richard, Warwick, Norfolk og Montague komme ind med Krigsfolk.)

Edvard.

Mensvorne Henrik, vil du gjøre Knæfald
og sætte Kongekronen paa mit Hoved,
hvad eller friste Slagets Vovespil?

Dronning Margaretha.

Skjæld du paa dine Friller, frække Dreng;
Troer du, det sømmer sig for dig at trodse
med djærve Ord din rette Herre Konge?

Edvard.

Jeg er hans Konge; han bør bøie Knæ.
Jeg blev til Arving kaaret med hans Minde;
nu har han brudt sin Ed; thi, jeg har hørt,
I, som er Konge, skjøndt han bærer Kronen,
er Skyld i, at han ved en ny Beslutning
af Parlamentet har udslettet mig
og sat sin Søn isteden.

Clifford.

Og med Rette.
Skal Sønnen ikke følge Faderen?

Richard.

Er du der, Slagter? — Ha, jeg kan ei tale!

Clifford.

Ja, Pukkelryg; her staaer jeg, og jeg trodser
dig og den stolteste af dine Lige.

Richard.

Og du har dræbt ung Rutland? ikke sandt?

Clifford.

Og gamle York, — og har endnu ei nok.

Richard.

For Himlens Skyld, giv Tegn til Kamp, I Herrer!

Warwick.

Nu, Henrik, tal! fraſiger du dig Kronen?

Margaretha.

Mundkaade Warwick, tør du tale med?
da du og jeg ſidſt mødtes ved Sanct Albans,
da hjalp din Fod dig bedre end din Haand.

Warwick.

Min Lod var det at flye; nu er det din.

Clifford.

Saa har du pralet før og flyede dog.

Warwick.

Din Manddom, Clifford, jog mig ikke bort.

Northumberland.

Dit eget Mod bød dig dog ikke ſtaae.

Richard.

Northumberland, dig maa jeg agte høit. —
Bryd af den Underhandling; knap jeg tvinger
mit Hjertes Strøm, der ſvulmer høit af Hævntørſt
mod denne Clifford, denne Barnemorder.

Clifford.

Din Fader har jeg dræbt; var han et Barn?

Richard.

Ja, ſom en Kryſter, en forræderſk Usling,
ſom du har dræbt vor unge Broder, Rutland;
før Sol gaaer ned, ſkal du den Daad forbande.

Kong Henrik.

I Herrer, hold nu op, og hør mig tale.

Dronning Margaretha.

Saa byd dem Trods; hvis ikke, ti kun stille.

Kong Henrik.

Jeg beder, sæt ei Skranker for mit Ord;
jeg er jo Konge; jeg har Ret at tale.

Clifford.

Det Saar, som dette Møde slog, min Konge,
kan ei med Ord helbredes; derfor ti.

Richard.

Saa drag dit Sværd, du Bøddel! Ved den Gud,
der har os Alle skabt; jeg veed forvist,
at Cliffords Manddom ligger paa hans Tunge.

Edvard.

Sig, Henrik, faaer jeg saa min Ret? — Idag
har tusind Mænd spist Davre, som vil aldrig
faae Nadver, hvis du ikke afstaaer Kronen.

Warwick.

Og paa dit Hoved kommer deres Blod!
thi York har draget Harnisk paa med Rette.

Prindsen.

Hvis det er Ret, som Warwick kalder Ret,
er ingen Uret til; thi Alt er Ret.

Richard.

Hvem end din Fader er, hun er din Moder;
thi hendes Tunge fik du visselig.

Dronning Margaretha.

Du ligner hverken Fader eller Moder,
men et Misfoster, mærket af Guds Vrede,
af Skjæbnen tegnet til en Skræk og Gru,
Gifttudsen lig og Øglens hvasse Braad.

Richard.

Neapels Fern, forgyldt med engelsk Guld,
hvis Fader brammer med sit Kongenavn,
som om en Rendesten blev kaldt et Hav,
skal uden Blu, endskjøndt din Byrd du kjender,
din Tunge røbe dit trælbaarne Hjerte?

Edvard.

Nu var en Straaviſk tusind Kroner værd,
at denne ublu Kvinde kunde see
ret, hvad hun er. — Den græske Helena
var skjønnere end du; men aldrig bød
den falske Kvinde Agamemnons Broder
slig Haan, som du har budet denne Konge.
Hans Fader foer omkring i Frankrigs Hjerte,
og kued Kongen, tvang Dauphin i Knæ;
og havde Sønnen ægtet den, han burde,
saa havde han bevaret denne Hæder;
men da han tog en Stodderkvind til Hustru
og hædrede saa høit din stakkels Fader,
da blev det Solskin ham en Uveirsbyge
der skylled bort hans Faders Held i Frankrig
og reiste Borgerkrig imod hans Krone;
thi hvad har aabnet Borgerkrigens Sluser,
om ei dit Hovmod? var du føielig,
saa slumred end vort Krav, saa havde vi,
af Skaansomhed imod den gode Konge,
opsat vor Fordring til en anden Tid.

Georg.

Men da vort Solskin kun har skabt din Vaar,
og dog din Sommer aldrig bar os Frugt,
har vi sat Øxen til dit Hovmods Rod,
og skjøndt densÆgg har voldt os selv et Saar,

saa vid, at har vi først begyndt at hugge,
saa holde vi ei op, før du er fældet,
eller din Fremvæxt badet i vort Blod.

Edvard.

Med den Beslutning byder jeg dig Trods,
og jeg forkaster hver en Underhandling,
da du forsmaaer den milde Konges Tale. —
Trompeter, blæs! — Lad vor Blodfane rød
nu vaie høit til Seier eller Død!

Margaretha.

Tøv, Edvard!

Edvard.

Nei, du skjældesyge Kvinde;
jeg vil ei tøve længer; denne Kiv
skal koste nu tituſind Stridsmænds Liv.

(de gaae.)

Tredie Scene.

En Valplads mellem Towton og Saxton i Yorkshire.

(Vaabenlarm. Angreb. Warwick kommer ind.)

Warwick.

Udmattet som en Hest af Vedderløbet
vil jeg nu ligge lidt og drage Aande;
thi af de mange Hug, jeg gav og fik,
er mine faste Seners Spændkraft brudt,
og jeg maa hvile mig, hvordan det gaaer.

(Edvard kommer ilsomt ind.)

Edvard.

Smil, milde Himmel, eller slaa kun til,
umilde Død! thi Verden rynker Panden,
og Edvards Sol er skjult af mørke Skyer.

Warwick.

Hvad nu? hvor gaaer det med vort Held og Haab?

(Georg kommer ind.)

Georg.

Vort Held er Tab, vort Haab Fortvivlelse,
vor Række brudt; Fordærv er efter os;
hvad raader I? hvorhen skal vi nu flye?

Edvard.

Flugt gavner ei; de følger os med Vinger;
og vi er svage, kan ei slippe bort.

(Richard kommer ind.)

Richard.

O, Warwick, hvorfor gik du bort fra Slaget?
din Broders Blod har Jorden tørstig drukket,
af Cliffords skarpe Landseskaal udtappet,
og midt i Dødens Kvaler lød hans Raab,
som naar man hører fjernt et Rødskrig skingre:
„O, Warwick, Hævn! min Broder, hævn min Død!"
og under Bugen af Stridsgangerne,
hvis Hovskjæg af hans varme Blod var farvet,
opgav den ædle Ridders mand sin Aand.

Warwick.

Saa lad nu Jorden lædskes med vort Blod;
min Hest jeg dræber; thi jeg vil ei flye.
Hvi staae vi her som hjertebløde Kvinder
og jamre ved vort Tab, mens Fjenden raser,
og see derpaa som paa et Sørgespil
til Morskab spillet af en Gjøglertrop?
Her lover jeg paa Knæ ved Gud i Himlen,
at jeg vil aldrig standse, aldrig hvile,
før Døden lukker mine Øine til,
eller det fulde Maal af Hævn mig skjænkes.

Edvard.

Warwick, jeg bøier Knæ med dig og lænker

i dette Løfte fast min Sjæl til din, —
og før mit Knæ fra Jordens kolde Ansigt
igjen sig reiser, løfter jeg min Haand
mit Die og mit Hjerte op til dig,
du, som ophøier og nedstyrter Konger!
jeg beder dig, om det er saa din Villie,
at dette Legem vorder Fjendens Bytte,
oplad din Himmels Kobberport og giv
min syndefulde Sjæl i Naade Adgang!
Tag Afsked nu, I Herrer, til vi mødes
igjen paa Jorden eller og i Himlen.

Richard.

Giv mig din Haand, min Broder, — ædle Warwick,
lad mine trætte Arme favne dig; —
før har jeg aldrig grædt; nu flyder Taaren,
at Vintren dræbe skal vor Blomst i Vaaren.

Warwick.

Afsted, afsted! endnu engang Farvel!

Georg.

Først lad os Alle gaae til vore Mænd
og give Lov at flye, hvo ei vil staae;
men dem der blive, vil vi kalde Støtter
og love dem, hvis vi faae Held, en Løn
som en olympisk Seierherres Krands;
maaskee det styrker de forsagte Hjerter;
thi end har vi dog Haab om Liv og Seir. —
Nu ingen Nølen meer; frem alle Mand!

(de gaae.)

Fjerde Scene.

En anden Del af Valpladsen.

(Angreb. Richard og Clifford komme ind.)

Richard.

Nu, Clifford, traf jeg dig engang alene!
For Hertugen af York er denne Arm,
for Rutland denne, begge Hævnens Bud,
om end en Kobbermur omhegned dig.

Clifford.

Nu, Richard, staaer jeg her med dig alene!
her er den Haand, der slog din Fader York,
og her den Haand, der slog din Broder Rutland;
og dette Hjerte lo ved deres Død
og ægger disse Hænder, som har fældet
din Fader og din Broder, til at gjøre
dig selv det samme Skjel. Forsvar dig nu!

(De fægte; Warwick kommer ind; Clifford flyer.)

Richard.

Nei, Warwick, søg du dig et andet Vildt;
selv vil jeg jage denne Ulv tildøde.

(de gaae.)

Femte Scene.

En anden Del af Valpladsen.

(Vaabenlarm. Kong Henrik kommer ind.)

Kong Henrik.

Som Morgenstundens Kamp er dette Slag,
naar Lysets Gry mod matte Skyer strider,
og Hyrden, aandende paa sine Fingre,
veed ei, om det er Dag, om det er Nat;
snart hid det bølger som et vældigt Hav,
af Strømmen tvunget til at trodse Vinden;

snart bid det bølger som det samme Hav,
naar Stormens Rasen driver det tilbage;
snart vinder Strømmen Magt, snart atter Vinden;
nu er den ene stærkest, nu den anden,
imens de kjæmpe Bryst mod Bryst om Seiren,
og Ingen seirer, Ingen er betvungen; —
saa staaer den grumme Feides Vægtskaal lige. —
Her vil jeg sætte mig paa denne Tue.
Lad Seiren vende sig til, hvem Gud vil.
Min Dronning Margaretha og Jarl Clifford
drev mig med Haan fra Slaget bort; de svor,
at deres Held var størst, naar jeg var borte. —
Gid jeg var død, om saa det var Guds Villie!
thi denne Verden er kun Sorg og Nød!
O Gud, hvor dog det Liv var lykkeligt,
at være kun en ringe Hyrdesvend;
at sidde, som jeg nu gjør, paa en Tue,
og skjære snildt Solskiver Prik ved Prik,
hvorpaa man seer, hvordan Minutet iler,
hvormange der gaaer til den fulde Time,
hvormange Timer Dagens Kreds fuldbringe,
hvormange Timer Aarets Løb afslutte,
hvormange Aar en Dødelig kan leve.
Og naar han dette veed, han deler Tiden:
„Saamange Timer skal jeg vogte Hjorden;
saamange Timer skal jeg nyde Hvile;
saamange Timer skal jeg holde Andagt;
saamange Timer skal jeg more mig;
saamange Dage varer Drægtigheden;
saamange Uger til, saa skal de læmme;
saamange Aar, saa kan jeg klippe Ulden." —
Minuter, Timer, Dage, Uger, Aar,

der leves hen, som Skaberen bestemte,
kan bringe hvide Haar med Fred i Graven.
O, hvilket Liv! hvor det var sødt og lifligt!
Mon ei Hvidtjørnen skygger mere svalt
for Hyrden, der de fromme Faar betragter,
end Kongens Baldakin med Pragt baldyret,
naar han maa frygte Undersaatters Svig?
ja visselig, det gjør den tusindfold.
Og er dog ikke Hyrdens simple Surmælk,
hans kolde, tynde Drik af Læderflasken,
hans vante Søvn i grønne Træers Skygge,
Alt dette, som han nyder tryg og glad,
langt mere værd end Fyrstens Lækkerier,
hans Retter, der i gyldne Skaaler blinke,
hans Legems Hvile paa en velredt Seng,
hvor Sorger, Mistro, Rænker lure paa ham?

(Vaabenlarm, En Søn, der har dræbt sin Fader, kommer ind og slæber Liget med sig.)

Sønnen.

Den Vind har ilde blæst, som Ingen gavner; —
den Mand, jeg nylig slog i Enekamp,
har i sin Pung maaske en Haandfuld Kroner,
og jeg, som tager dem fra ham, kan miste
dem og mit Liv før Aften til en Anden,
som denne Døde her til mig. — Hvem er det? —
O, du min Gud! det er min Faders Ansigt,
som jeg har dræbt i denne Strid iblinde!
O, svare Tid, der føder slig en Daad!
Fra London drev mig Kongens Magtbud hid;
min Fader var Jarl Warwicks Mand; ham tvang
hans Herres Magtbud til at følge York.
Og jeg, som modtog Livet af hans Haand,

har ved min Haand berøvet ham sit Liv! —
Tilgiv mig, Gud, den Daad, jeg ikke kjendte!
Min Graad skal tvætte disse Blodspor bort;
nu ikke flere Ord, før jeg har udgrædt!

Kong Henrik.

O, jammerfulde Syn! blodsvangre Tid!
mens Løver føre Krig om deres Hule,
maa stakkels Lam undgjælde deres Kiv. —
Græd, stakkels Mand! jeg hjælper troligt dig
med mine Taarer; lad saa vore Øine
og vore Hjerter som i Borgerspliд
af Taarer blændes og af Kummer briste!

(En Fader, der har dræbt sin Søn, kommer ind med Liget paa sine Arme.)

Faderen.

Du, som saa mandigt værged dig imod mig,
giv mig dit Guld, hvis ellers du har Guld;
thi jeg har kjøbt det vel med hundred Hug. —
Men, lad mig see: — Er det min Fjendes Ansigt? —
O, nei, nei, nei! min Søn! min Eneste! —
Min Dreng, hvis der er Liv i dig endnu,
slaa Øiet op og see den Strøm, der styrter
fra Stormen i min Sjæl paa dine Saar,
der er mit Øies og mit Hjertes Død!
Hav Medynk, Gud, med denne Jammertid! —
O, hvilke grumme, morderske Bedrifter,
forvildede, lovløse, mod Naturen,
har denne bittre Feide daglig øvet!
Din Fader, Søn, gav dig for tidligt Livet,
og han berøved dig dit Liv for sent!

Kong Henrik.

Nød over Nød! — Sorg over alle Sorger!

O, kunde dog min Død den Rædsel standse! —
Forbarm, forbarm dig, milde Gud, forbarm dig! —
Hans Ansigt bærer Rosen hvid og rød,
de fjendske Huses skjæbnesvangre Farver;
hans Purpurblod er ganske ligt den ene;
hans blege Kind kan svare til den anden.
Een Rose visne maa, den anden blomstre;
thi mens de kjæmpe, visne tusind Liv.

Sønnen.

O, hvor min Moder for min Faders Død
nu vil forbande mig og aldrig trøstes!

Faderen.

O, hvor min Hustru vil for Drengens Drab
et Hav af Graad udøse, aldrig trøstet!

Kong Henrik.

O, hvor mit Folk for al den Nød og Jammer
vil dømme Kongen haardt og aldrig trøstes.

Sønnen.

Naar har en Søn saa sørget for sin Fader?

Faderen.

Naar har en Fader saa begrædt sin Søn?

Kong Henrik.

Naar har en Drot saa dybt følt Folkets Nød?
vel stor er Eders Sorg; min tifold større.

Sønnen.

Kom bort med mig, hvor jeg i Ro kan græde!

(bærer Liget bort.)

Faderen.

Se, disse Arme være skal dit Ligskrud;
mit Hjerte, kjære Barn, din Grav skal vorde;
thi aldrig svinder af min Sjæl dit Billed.
Ligklokkens Klang er Sukket i mit Bryst,

og slig en Ligfærd yder dig din Fader,
saa sørger han for dig, den eneste,
som Priamos for alle sine Sønner.
Kom bort med mig; lad hvem der vil, nu slaae,
jeg dræbte den, mit Sværd ei burde naae.

(bærer Liget bort.)

Kong Henrik.

Sorgfulde Mænd, Jer Skjæbnen haardt har prøvet; —
her er en Konge, meer end I bedrøvet.

(Vaabenlarm; Angreb; Dronning Margaretha, Prindsen af Wales og Exeter komme ind.)

Prindsen.

Fly, Fader; alle vore Venner flygted,
og Warwick raser som en tirret Tyr.
Bort! Døden følger os i Hælene.

Dronning Margaretha.

Tilhest, min Husbond; flux ad Berwick til!
Edvard og Richard, som to glubske Mynder
paa Sporet af en bange, flygtig Hare,
med Flammeblikke, gnistrende af Vrede,
med blodigt Staal fastklemt i harmfuld Haand,
forfølger os, og derfor flux afsted!

Exeter.

Afsted! thi Hævnen er i deres Følge;
nei tøv ei for at spørge; skynd Jer, eller
følg efter mig, saa iler jeg foran.

Kong Henrik.

Nei, kjære Exeter, tag du mig med;
jeg frygter ikke for at blive; men
jeg følger helst med Dronningen. Afsted!

(de gaae.)

Sjette Scene.

Sammesteds.

(Stærk Vaabenlarm. Clifford kommer saaret ind.)

Clifford.

Her brænder nu mit Livslys ud og dør;
mens det holdt ud, gav det Kong Henrik Lys.
O, Lancaster, din Undergang jeg frygter
meer end min Sjæls Skilsmisse fra mit Legem.
Jeg limed ved Hengivenhed og Frygt
en Hob af Venner til dig; nu, jeg falder,
opløses vel det seige Kit og svækker
Kong Henrik, mens den stolte York forstærkes.
Lig Sommerfluer sværmer Folkets Hob;
hvad flyver Myggen efter uden Solen?
og hvilken Sol er oppe nu? din Fjende?
O, Phoebus, havde dine Flammegangre
du aldrig givet Phaethon at styre,
saa havde ei din Ildvogn svedet Jorden;
og, Henrik, havde du som Konge hersket
saaledes som din Fader og hans Fader,
og aldrig ladet Huset York faae Magt,
saa sværmed de ei nu lig Sommerfluer;
saa bar nu ei i dette stakkels Rige
min og tituſind Andres Enker Sorg,
og du sad paa din Throne nu i Fred.
Hvad nærer Ukrudt meer end lune Luste?
hvad gjør en Røver mere fræk end Godhed? —
Min Klage gavner ei; mit Saar er haabløst;
til Flugt er Veien spærret, Kraften mangler,
og Fjenden vil ei ynkes eller skaane;
thi Skaansel har jeg ei fortjent af ham.
Den kolde Luft er trængt i mine Saar,

og af det stærke Blodtab er jeg mat. —
Kom, Warwick, York og Richard, hvem der vil;
jeg fælded Eders Fædre; stød kun til!

(Han bliver afmægtig.)

(Tumult. Tilbagetog. Edvard, Georg, Richard, Montague og Warwick komme ind med Krigsfolk.)

Edvard.

Nu lad os drage Aande; thi vort Held
indbyder os til Hvile og udglatter
med fredelige Blikke Krigens Pande. —
En Flok forfølge den blodgridske Dronning,
der førte Henrik bort, skjøndt han var Konge,
som Seilet fyldt af Vindens stærke Stød
Galeien tvinger til at gaae mod Strømmen.
Men, troer I, Clifford flygted bort med dem?

Warwick.

Han kan umulig være sluppen bort;
thi, — skjøndt jeg siger det her i hans Paahør, —
Prinds Richard her har mærket ham for Graven,
og hvorsomhelst han er, død er han vist.

(Clifford sukker og dør.)

Edvard.

Hvis Sjæl er det, der tog sin tunge Afsked?

Richard.

Et Dødssuk, som naar Sjæl og Legem skilles.

Edvard.

Se, hvem det er; nu er jo Slaget endt;
Ven eller Fjende, viis ham Skaansel nu.

Richard.

Kald Naadens Bud tilbage; det er Clifford,
ham, hvem det ei var nok at kappe Grenen,
dengang han slog ung Rutland i sit Løvspring,

men som har sat sin Morderkniv til Roden,
hvoraf det spæde Skud sprang deiligt ud,
jeg mener York, vor fyrstelige Fader.

Warwick.

Tag Eders Faders Hoved ned fra Porten
af Staden York, hvor Clifford satte det,
og lad hans eget Hoved fylde Pladsen;
thi Lige bør for Lige vi betale.

Edvard.

Bær frem den Varselsugle for vor Slægt,
der altid sang kun Død for os og Vore.
Hans onde Spaadomsrøst skal Døden standse,
hans fule Tunge skal ei tale meer.

(Cliffords Lig bæres frem.)

Warwick.

Jeg troer, at han har mistet sin Bevidsthed. —
Hør, Clifford, veed du, hvem der taler til dig? —
Hans Livsgnist er af Dødens Mulm omskygget;
han seer os ei og hører ei vort Ord.

Richard.

Ha, gid han gjorde det! — Maaskee han gjør det;
det er en List; han lader ikkun saa;
han vil kun slippe for de bittre Haansord,
som selv han gav vor Fader i sin Dødsstund.

Georg.

Ifald du troer det, tir ham da med Haan.

Richard.

Clifford, tig Raade nu, men find ei Skaansel.

Edvard.

Clifford, fortryd nu med unyttig Anger.

Warwick.

Clifford, find nu paa Forsvar for din Brøde.

Georg.
Og vi vil finde haarde Pinsler for den.
Richard.
Du elsked York; jeg er en Søn af York.
Edvard.
Du skaaned Rutland; jeg vil skaane dig.
Georg.
Hvor er Kaptain Margrethe, din Beskytter?
Warwick.
Clifford, de spotte dig; band, som du pleier.
Richard.
Hvad? ingen Ed? — Slet staaer det til, naar Clifford
har ikke meer en Ed til sine Venner.
Nu veed jeg, han er død, — og ved min Sjæl,
hvis for min høire Haand jeg kunde kjøbe
ham kun to Timers Liv, for at forhaane
ham ret af Hjertens Lyst, jeg hug den af
med denne Venstre, og i Blodets Strøm
jeg kvalte denne Skurk, hvis gridske Blodtørst
Yorks og ung Rutlands Blod ei kunde stille.
Warwick.
Men han er død; hug af den Nidings Hoved,
og sæt det op, hvor nu din Faders sidder. —
Og nu ad London til i Seierstog;
der skal vi krone dig til Englands Konge.
Derfra gaaer Warwick over Sø til Frankrig,
at fæste Frøken Bona til din Dronning.
Dermed forener du de tvende Lande!
naar Frankrig er din Ven, skal du ei frygte
de spredte Fjenders Haab om Gjenopreisning;
thi vel kan deres Stik ei volde Skade;
men lad dem dog ei surre dig om Øret.

Først vil jeg være Vidne til din Kroning;
saa gaaer jeg over Søen til Bretagne
og beiler, hvis min Herre Konge vil.

Edvard.

Ja, som du vil, min Warwick, skal det være;
thi paa din Skulder bygger jeg min Throne,
og aldrig vil jeg tage den Ting for,
hvortil jeg ikke har dit Raad og Minde. —
Du, Richard, bære Hertugnavn af Gloster,
Georg af Clarence. — Warwick, som vi selv,
maa gjøre eller lade, hvad ham lyster.

Richard.

Gjør mig til Clarence og Georg til Gloster;
thi Glosters Hertugdømmer varsler ilde.

Warwick.

Ih hvad, det er jo Barnesnak; vær du
Hertug af Gloster, Richard. — Nu til London,
for at iføres vore Hædersmykker.

(de gaae.)

Tredie Act.

Første Scene.

En Skovegn i Nordengland.

(To Skovfogder komme ind med Flitsbuer i Haanden.)

Første Skovfoged.

Her kan vi staae i dette tætte Krat;
her over Sletten kommer Hjortene;

saa kan vi lure her i disse Buske
og pille ud det bedste Dyr af Flokken.

Anden Skovfoged.

Jeg staaer paa Bakken; saa kan begge skyde.

Første Skovfoged.

Nei, nei, saa kyser Klangen af din Bue
den hele Flok; saa mister jeg mit Skud.
Her lad os begge staae og sigte godt,
og for at Tiden ei skal falde lang,
vil jeg fortælle, hvad der hændte mig
engang paa samme Sted, hvor nu vi staae.

Anden Skovfoged.

Der er en Mand; lad ham gaae først forbi.

(Kong Henrik kommer forklædt, med en Bønnebog i Haanden.)

Kong Henrik.

Fra Skotland stjal jeg mig af Længsel efter
at hilse med et Vemodsblik mit Land. —
Nei, Henrik, nei; det Land er ikke dit;
din Plads er fyldt, dit Scepter vristet fra dig,
og Salvingsolien skyllet af dit Hoved;
dig kalder intet bøiet Knæ for Cæsar,
og ingen Mand bønfalder dig om Ret;
nei Ingen søger Hjælp og Trøst hos dig: —
hvor kan den Hjælpeløse hjælpe Andre?

Første Skovfoged.

Der er en Hjort, hvis Skind kan lønne Jagten:
den fordums Konge; lad os gribe ham.

Kong Henrik.

Min bittre Modgang vil jeg rolig bære;
thi det er visest, sige jo de Vise.

Anden Skovfoged.

Nøl ikke længer; lad os gribe ham!

Første Skovfoged.

Tøv lidt og lad os høre lidt endnu.

Kong Henrik.

Min Dronning og min Søn vil søge Hjælp
i Frankrig, og den herskesyge Warwick
er draget did med Beilerhverv for Edvard
til Kongens Søster; dersom det er sandt,
min stakkels Dronning og min Søn, ja saa
er Eders Møie spildt; thi Warwick taler
med Kunst og Klogt, og Ludvig er en Herre,
let vunden ved bevægelige Ord. —
Saa kunde jo Margrethe vinde ham;
hun er en Kvinde, som er værd at ynke;
med sine Suk bestormer hun hans Bryst,
og hendes Graad kan smelte Marmorhjerter;
ved hendes Sorg maa Tigeren formildes;
og Neros Sjæl til Anger maatte røres
ved hendes Klager, hendes salte Taarer. —
Ja, men hun kan kun tigge, Warwick give;
til Venstre trygler hun om Hjælp for Henrik;
til Høire beiler han paa Edvards Vegne.
Med Taarer siger hun: „Henrik er afsat;"
med Smil forkynder han: „Edvard er indsat,"
til hun, den Arme, kan ei tale meer
for Sorg; — mens Warwick stiller frem hans Ret,
udglatter Uret, giver stærke Grunde
og vinder Kongen saa tilsidst fra hende
med Løfte om hans Søster og, hvad ellers
kan styrke og befæste Edvards Sag.
Saa vil det gaae, Margrethe, og du Stakkel
maa gaae da forsmaaet, som du kom fortabt.

Anden Skovfoged.

Sig, hvem er du, som taler der om Konger og Dronninger?

Kong Henrik.

Meer end jeg synes; mindre end jeg var født til; Menneske ialtfald; thi mindre kan jeg jo dog ikke være; et Menneske tør vel om Konger tale, hvorfor da ikke jeg?

Anden Skovfoged.

Ja, men du taler, som om du selv var Konge.

Kong Henrik.

Jh nu ja, det er jeg i mit Sind, og det er nok.

Anden Skovfoged.

Men er du Konge, hvor er da din Krone?

Kong Henrik.

I Hjertet har jeg den, ei paa mit Hoved, ei smykt med Indiens Perler og Demanter, ei synlig; thi Tilfredshed er min Krone, en Krone, som kun sjeldent Konger bære.

Anden Skovfoged.

Vel, er I Konge, kronet med Tilfredshed, saa maa I selv med Jer Tilfredshedskrone nu give Jer tilfreds og gaae med os; thi det er nu vor Mening, at I er den Konge, som blev afsat af Kong Edvard, og vi, hans Tjenere, der svor ham Troskab, vil her nu fængsle Jer som Kongens Fjende.

Kong Henrik.

Men svor I aldrig før en Ed og brød den?

Anden Skovfoged.

Nei aldrig før og vil ei heller nu.

Kong Henrik.

Hvor var I da, mens jeg var Englands Konge?

Anden Skovfoged.

I dette Land her, hvor vi er endnu.

Kong Henrik.

I Vuggen blev jeg alt til Konge salvet;
min Fader og hans Fader vare Konger,
og I var mine svorne Undersaatter;
nu sig mig, har I ikke brudt den Ed?

Første Skovfoged.

Nei, Eders Undersaatter var vi kun,
mens I var Konge.

Kong Henrik.

Hvad? er jeg da død?
mon ei jeg aander som et Menneske?
Enfoldige, I veed ei, hvad I sværge.
Se, denne Fjer jeg blæser fra mit Ansigt,
og Luften blæser den igjen tilbage;
mit Aandepust den lyder, naar jeg blæser,
og viger atter for et andet Pust,
men lyder altid den, der blæser stærkest; —
saa let er Eders Sind, I Menige! —
Men bryd ei Eders Ed; med denne Brøde
skal ei min milde Bøn betynge Jer.
Gaa, hvor I vil; befal I over Kongen;
vær I nu Konger, byd, saa vil jeg lyde.

Første Skovfoged.

Vi er vor Konges tro hengivne Mænd,
Kong Edvards.

Kong Henrik.

Og saa blev I atter Henriks,
hvis nu han sad der, hvor Kong Edvard sidder.

Første Skovfoged.

Vi byde Jer i Guds og Kongens Navn:
følg med til Øvrigheden.

Kong Henrik.

Vis mig Veien;
i Guds Navn, Eders Konges Navn skal lydes.
Lad Eders Konge gjøre, hvad Gud vil,
og hvad han vil, det skal jeg ydmygt lyde.

(de gaae.)

Anden Scene.

London. Et Værelse i Slottet.

(Kong Edvard, Gloster, Clarence og Elisabeth Grey komme ind.)

Kong Edvard.

Min Broder Gloster, denne Dames Mand,
Herr Johan Grey, er falden ved Sanct Albans,
og Seierherren tog hans Jordegods.
Hun søger om at faae sit Gods igjen,
som vi ei vel med Billighed kan nægte,
fordi det var i Strid for Huset York
at denne gjæve Ridder misted Livet.

Gloster.

Den Bøn bør Eders Høihed tilstaae hende;
at afslaae den, var Jer til liden Ære.

Kong Edvard.

Det var det; men jeg vil dog tøve lidt.

Gloster. (afsides til Clarence.)

Ja, saa! jeg seer, hun skal bevilge Noget,
før Kongen kan bevilge hendes Bøn.

Clarence. (afsides.)
Han kjender Jagten; han vil følge Sporet.
Gloster. (afsides.)
Tys!
Kong Edvard. (til Fru Grey.)
Vi vil overveie Eders Bøn;
en anden Gang skal I vor Villie høre.
Fru Grey.
Ak, Eders Høihed, jeg kan ikke vente;
behag at svare nu, min høie Konge;
hvad Jer behager, vil jeg nøies med.
Gloster. (afsides.)
Nu, Enke; du er sikker nok paa Godset,
hvis hans Behag og dit kun er det samme;
pareer lidt bedre, ellers har du tabt.
Clarence. (afsides.)
Hun staaer sig nok, naar blot hun ikke falder.
Gloster. (afsides.)
Nei, det var slemt; saa har han vundet Spil.
Kong Edvard.
Hvormange Børn har I, min gode Frue.
Clarence. (afsides.)
Han vil nok bede hende om et Barn.
Gloster. (afsides.)
Jo vist! nei heller skaffe hende to.
Fru Grey.
Jeg har tre Børn, min kongelige Herre.
Gloster. (afsides.)
Og fire faaer du, hvis du føier ham.
Kong Edvard.
Tungt nok, om deres Fædregods de misted.

Fru Grey.

Saa vær da naadig, Herre, skjænk dem det.

Kong Edvard.

I Herrer, gaa tilside lidt; jeg ønsker
at sætte denne Frues Vid paa Prøve.

Gloster. (afsides.)

Vi gaae, og det vil sagtens gaae, indtil
din Ungdom gaaer, og selv du gaaer ved Krykker.

(Gloster og Clarence gaae tilside.)

Kong Edvard.

Sig, elsker I, min Frue, Eders Børn?

Fru Grey.

Saa høit, min Konge, som mig selv jeg elsker.

Kong Edvard.

Og vil for deres Bedste gjøre Meget?

Fru Grey.

For deres Bedste vil jeg lide Meget.

Kong Edvard.

Vind Eders Husbonds Gods for deres Bedste.

Fru Grey.

Ja, derfor kom jeg hid til Eders Høihed.

Kong Edvard.

Saa hør, hvorledes dette Gods kan vindes.

Fru Grey.

Min Konge, — al min ringe Tjeneste, —

Kong Edvard.

Hvormed vil I da tjene mig til Gjengjæld?

Fru Grey.

Alt, hvad I byder mig, og jeg formaaer.

Kong Edvard.

Men Eders Tilbud gjør Undtagelser.

Fru Grey.

Undtagen, Herre, hvad jeg ikke kan.

Kong Edvard.

Ja, men du kan det, som jeg vil begjære.

Fru Grey.

Saa vil jeg gjøre, hvad min Konge byder.

Gloster. (afsides.)

Han trænger paa; stærk Regn kan slide Marmor.

Clarence. (afsides.)

Saa rød som Ild; nu smelter hendes Vox.

Fru Grey.

I tier, Herre? hvad er Eders Bud?

Kong Edvard.

Mit Bud er let: en Konge skal du elske.

Fru Grey.

Det er alt gjort; jeg er en Undersaat.

Kong Edvard.

Saa giver jeg dig alt din Husbonds Gods.

Fru Grey.

Med tusind Tak jeg tager ydmygst Afsked.

Gloster. (afsides.)

See saa, hun neier; Handelen er sluttet.

Kong Edvard.

Tov lidt; jeg mener Kjærlighedens Frugter.

Fru Grey.

Jeg mener ogsaa Kjærlighedens Frugter.

Kong Edvard.

Ja, men jeg frygter, i en anden Mening.
Til hvilken Kjærlighed troer du, jeg beiler?

Fru Grey.

Min Forbøn, Tak, og Kjærlighed til Døden,
hvad Dyden kræver, og hvad Dyden giver.

Kong Edvard.

Den Kjærlighed er ikke den, jeg mener.

Fru Grey.

Saa mener I da Andet, end jeg troede.

Kong Edvard.

Men nu forstaaer du vel tildels mit Sind?

Fru Grey.

Mit Sind vil aldrig tilstaae, hvad jeg mærker
I mener, hvis min Mening traf det Rette.

Kong Edvard.

Jeg mener, rent ud sagt, at ligge hos dig.

Fru Grey.

Og rent ud sagt, jeg laa i Fængsel heller.

Kong Edvard.

Saa faaer du ei din Husbonds Gods igjen.

Fru Grey.

Lad Æren være da mit Enkelod;
jeg kjøber Godset ei med Tab af den.

Kong Edvard.

Stor Uret gjør du da mod dine Børn.

Fru Grey.

Stor Uret gjør I, Herre, dem og mig. —
Men, høie Konge, denne Skjemtsomhed
kun passer lidt til min Begjærings Alvor;
behag at svare mig: Ja eller Nei.

Kong Edvard.

Ja, hvis du siger Ja til min Begjæring;
Nei, hvis du svarer Nei paa det, jeg kræver.

Fru Grey.

Nei, Herre; dermed er min Bøn tilende.

Gloster. (afsides.)

Enken forsmaaer ham; se, hun rynker Panden.

Clarence. (affides.)
Han er den største Tølper af en Beiler.
Kong Edvard. (affides.)
Blufærdighed forkynder hendes Blik
og Klogskab uden Lige hendes Ord;
og hendes Værd opveier vel en Krone.
Paa hvilken Maade det nu end kan blive, —
hun er en Konge værd, og hun skal være
min Elskerinde eller og min Dronning. — (høit.)
Hvad om nu Edvard tog dig til sin Dronning? —
Fru Grey.
Det er ei gjort saa let som sagt, min Konge;
om jeg er skikket til at skjæmte med,
til Dronning er jeg ingenlunde skikket.
Kong Edvard.
Du skjønne Enke, ved min Kongehøihed,
jeg siger ikkun, hvad mit Hjerte mener;
og det er, at jeg vil din Elskov eie.
Fru Grey.
Og det er meer, end jeg vil give Jer;
jeg veed, til Dronning er jeg altfor ringe;
men dog er jeg for god til Eders Frille.
Kong Edvard.
Du kløver Ord; min Dronning, mente jeg.
Fru Grey.
Det vilde vist mishage Eders Naade,
om mine Sønner kaldte Jer for Fader.
Kong Edvard.
Saa lidet som at mine Døttre kalde
dig Moder. Du er Enke; du har Børn,
og ved Guds Moder, jeg, som dog er Ungkarl,
har ogsaa nogle; nu, det er jo herligt

at være Fader til ret mange Sønner.
Svar ikke meer. Min Dronning skal du være.

Gloster. (afsides.)

Nu er det fromme Skriftemaal nok ude.

Clarence. (afsides.)

Det Skriftemaal vil Giftermaal bebude.

Kong Edvard.

I undres paa, hvad vi har talt saa tyst?

Gloster. (afsides.)

Hun seer alvorlig ud; hun har ei Lyst.

Kong Edvard.

Det tykkes Jer vel sært, om jeg tog hende
til Hustru?

Clarence.

Og for hvem, min høie Konge?

Kong Edvard.

Jh, Clarence, for mig selv.

Gloster.

Det var et Under,
man vilde tale om ti hele Dage.

Clarence.

Et Under varer ellers een Dag mindre.

Gloster.

Det viser kun, hvor stort det Under var.

Kong Edvard.

Ja, Brødre, skjemt I kun; men vid, jeg har
bevilget hendes Bøn om Mandens Gods.

(En Adelsmand kommer ind.)

Adelsmanden.

Min høie Konge, Henrik, Eders Fjende,
er fangen og bragt hid til Eders Slotsport.

Kong Edvard.

Sørg for, han bliver ført til Tower. — Kom, Brødre;
den Mand, der fanged ham, vil vi forhøre,
hvorledes han blev greben. — Kom, min Frue; —
I Herrer, viser hende Agt og Ære.

(Kong Edvard, Fru Grey, Clarence og Adelsmanden gaae.)

Gloster.

Ja, Edvard viser Kvinder Agt og Ære.
O, gid al Marv var tæret af hans Ben,
at ingen friske Spirer af hans Lænder
maa spærre mig min gyldne Fremtidsudsigt!
dog mellem mig og det, min Sjæl attraaer, —
selv om den lystne Edvards Krav var skrinlagt, —
staaer Clarence, Henrik og hans Søn, ung Edvard,
samt deres end ufødte Livsafkom,
som tage Plads, før jeg kan finde Plads, —
en lidet heldig Udsigt for mit Formaal!
Saa drømmer jeg da blot om Kongehøihed
som den, der staaer paa Næssets Pynt og viner
den fjerne Strand, han gjerne vilde naae,
og ønsker, Foden kunde gaae med Diet,
og bander Havet, som derfra ham skiller,
og vilde tømme det til Bunden ud; —
saa higer jeg i Afstand efter Kronen;
saa bander jeg Alt, hvad der staaer i Veien,
og siger, jeg vil hugge Alting bort,
og smigrer mig med en Umulighed.
For dristigt er mit Blik, for stolt min Tanke,
hvis ei min Haand og Kraft er deres Lige.
Sæt nu, der ingen Krone var for Richard,
hvad anden Glæde kan da Verden byde?
skal jeg i Jomfrukjød min Himmel søge

og pynte mig i broget Flitterstads,
mens jeg med Ord og Blik de Skjønne tryller? —
O latterlige Tanke! meer umulig
end at erhverve tyve gyldne Kroner!
I Moderskiv har Elskov mig forskudt,
og for at spærre mig sit søde Rige
bestak den den bedragerske Natur,
der krummed som et vissent Straa min Arm
og gav mig avindsyg et Bjerg paa Ryggen,
hvor Vanførhed har taget Plads med Haan,
og dannet mine Ben ulige lange,
og gjorde mig i alle Dele formløs,
et Kaos, en uslikket Bjørnehvalp,
der end ei har sin Moders Form og Skabning. —
Er jeg en Mand, der kunde vinde Elskov?
O, Vanvid, blot at nære slig en Tanke! —
Men skjænker Jorden mig ei anden Glæde
end den at herske, tvinge, kue dem,
der fik en bedre Skabning end jeg selv, —
saa skal min Himmel være den, at drømme
om Kronen og at agte denne Verden
for Helved, til det Hoved, som er sat
paa denne min uformelige Krop,
er trindt omsluttet af en Krones Glands.
Dog veed jeg ei, hvorledes den skal vindes;
thi mange Liv staae mellem mig og Maalet,
og som en Mand i Tjørnekrattet hildet,
der sliber Tjørnene, mens selv han slides,
og søger Vei, men farer vild fra Veien,
og viner ingen Udvei til det Frie,
men kjæmper dog fortvivlet for at naae den, —
saaledes pines jeg for Englands Krone,

og denne Pine vil jeg frie mig fra,
eller med blodig Øxe rydde Veien. —
Jeg kan jo smile og med Smilet myrde,
og raabe „Godt!“ til det, der piner Hjertet,
og væde Kinderne med kunstlet Graad
og rette snildt mit Ansigt efter Tiden.
Fler Sømænd vil jeg drukne end en Havfru;
mit Blik skal dræbe fler end Basiliskens;
som Nestor vil jeg holde skjønne Taler
og øve Svig saa listigt som Ulysses
og som en anden Sinon vinde Troja
og veksle som Kamæleon i Farver
og skifte Ham som Proteus, naar det gjælder,
og blive Lærer for Machiavelli.
Naar jeg kan det, kan jeg vel Kronen naae;
sad den end fjernere, — jeg skal den faae.

(gaaer.)

Tredie Scene.

Frankrig. Et Værelse i Paladset.

(Pauker og Trompeter. Kong Ludvig og Bona komme ind med Følge. Kongen sætter sig paa Thronen. Derefter komme Dronning Margaretha, Prinds Edvard og Jarlen af Oxford.)

Kong Ludvig. (reiser sig.)
Fru Margaretha, Englands skjønne Dronning,
sid ned hos os; ei sømmer det sig for
din Rang og Byrd at staae, naar Ludvig sidder.

Dronning Margaretha.
Nei, Frankrigs store Konge, Margaretha
maa stryge Seil, maa lære Ydmyghed,
hvor Konger byde. Ja, jeg var engang
i fordums gyldne Dage Englands Dronning;

men nu har Vanheld trampet under Fod
min Ret og slaaet mig med Haan til Jorden;
der maa jeg sidde, som min Lykke, lavt
og vænne mig til dette lave Sæde.

Kong Ludvig.

Hvorfor dog saa mistrøstig, skjønne Dronning?

Dronning Margaretha.

Af Grunde, som med Taarer fylde Diet,
og standse Tungen, medens Hjertet drukner
i Sorg.

Kong Ludvig.

Hvad end det er, vær du dig selv,
og sæt dig ned hos os; (hun sætter sig.) bøi ikke Nakken
mygt under Lykkens Aag, lad seierstolt
din Sjæl hendrage over alle Vanheld.
Sig, Dronning Margaretha, frit din Kummer;
kan Frankrig hjælpe, skal du blive lindret.

Dronning Margaretha.

Dit Mildhedsord opliver min Forsagthed
og løser Tungebaandet for min Smerte. —
Saa vid da, ædle Ludvig, at Kong Henrik,
mit Hjertes eneste, høitelskte Husbond,
er nu fra Konge bleven fredløs Mand
og maa som Flygtning nu i Skotland leve,
imens den herskelystne Edvard York
har ranet Kongenavn og Kongesæde
fra Englands salvede, lovfaste Konge.
Thi kommer jeg, den stakkels Margaretha,
hid med min Søn, Prinds Edvard, Henriks Arving,
at bede dig om ærlig, lovlig Bistand,
og svigter du, saa er vort Haab forbi.
Skotland er villigt; men det kan ei hjælpe;

vort Folk og Rigets Stormænd er forførte;
vor Hær er slaaet, og vor Skat er røvet,
og her du seer os trykte dybt i Støvet.

Kong Ludvig.

Min høie Dronning, stil med Taalmod Stormen,
mens vi udtænke Raad og Hjælp imod den.

Dronning Margaretha.

Imens vi tøve, bliver Fjenden stærk.

Kong Ludvig.

Imens jeg tøver, bliver Hjælpen større.

Dronning Margaretha.

Stor Sorg har Utaalmodighed ifølge. —
Og se, der kommer mine Sorgers Ophav.

(Warwick kommer ind med Følge.)

Kong Ludvig.

Hvem nærmer sig saa dristigt til vort Aasyn?

Dronning Margaretha.

Vor Jarl af Warwick, Edvards bedste Ven.

Kong Ludvig.

Velkommen, tappre Warwick; hvad har bragt dig
til Frankrig?

Dronning Margaretha.

Saa, der har vi Stormen atter;
thi han er den, der reiser Vind og Strøm.

Warwick.

Den ædle Edvard, Albions Behersker,
min Herre Konge og din svorne Ven,
har sendt mig med ufromtet Agt og Venskab
først for at bringe Hilsen til din Høihed,
dernæst for at begjære Venskabspagt,
og endelig for denne Pagt at styrke
ved Ægteskabets Baand, hvis du vil skjænke

din ædelige Søster, Frøken Bona,
i lovligt Ægteskab til Englands Konge.

Dronning Margaretha.

Hvis det gaaer frem, er Henriks Haab forbi.

Warwick.

Min ædle Frøken, paa vor Konges Vegne,
har jeg det Hverv, hvis naadigt I tillader,
at kysse underdanigt Eders Haand
og tolke Flammen i min Konges Hjerte,
hvor Rygtet, i hans aabne Øren trængt,
har plantet Eders Dyds og Skjønheds Billed.

Dronning Margaretha.

Kong Ludvig, — Frøken Bona, — lad mig tale,
før Warwick faaer sit Svar. Hans Bøn udspringer
ei af oprigtig Kjærlighed hos Edvard,
men kun af Rænkespil, fremkaldt af Nød.
Hvor kan Thronrøveren trygt sidde hjemme,
hvis ei han kjøber mægtigt Forbund ude?
og at han er Thronrøver, viser dette,
at Henrik lever end; men var han død,
saa staaer ung Edvard her, Kong Henriks Søn.
Saa vogt dig, Ludvig, at ei Skam og Fare
skal følge med det Svogerskab og Forbund;
thi Voldsmænd herske vel en Stund; men Himlen
vil fremme Ret, og Tiden straffer Uret.

Warwick.

Du skjældesyge Margaretha, ti!

Prindsen.

Og hvorfor ikke Dronning Margaretha?

Warwick.

Fordi din Fader Henrik raned Thronen;
du er ei mere Prinds, end hun er Dronning.

Oxford.

Saa regner Warwick Johan Gaunt for Intet,
der undertvang den største Del af Spanien,
og efter Johan Gaunt den fjerde Henrik,
et Visdomsspeil selv for de Viseste,
og efter denne Konge femte Henrik,
som ved sin Tapperhed vandt hele Frankrig;
fra disse stammer jo vor Henrik ned.

Warwick.

Hvor kommer det, at Oxfords glatte Tale
ei nævned, at den sjette Henrik tabte
Alt, hvad den femte Henrik vandt? Mig tykkes,
de franske Herrer smile maa derved.
Forøvrigt er det Anetal, I nævner,
kun to og tresindstyve Aar; den Tid
er stakket til at vinde Hævd paa Kronen.

Oxford.

Ha, Warwick, kan du tale mod din Herre,
som du har lydt i sex og tredve Aar,
og ikke rødme ved din Troløshed?

Warwick.

Kan Oxford, som for Retten altid værged,
Stamtavlen bruge nu til Skjold for Uret?
Skam dig! lad Henrik fare, hyld Kong Edvard!

Oxford.

Jeg hylde ham, der uretfærdigt dømte
min ældste Broder, Aubrey Vere, til Døden?
og endnu meer, min Fader, mens hans Liv
var modent til at falde, og Naturen
alt havde bragt ham tæt til Dødens Porte!
Nei, Warwick; mens min Arm har Livets Styrke,
saa skal den støtte Huset Lancaster.

Warwick.

Og denne Arm skal støtte Huset York.

Kong Ludvig.

Prinds Edvard, — Dronning Margaretha, — Oxford, —
jeg beder Jer behag at gaae tilside,
imens jeg taler nærmere med Warwick.

Dronning Margaretha.

Gud give, Warwicks Ord ei daare ham!

(gaaer hen i Baggrunden med Prindsen og Oxford.)

Kong Ludvig.

Nu, Warwick, sig paa din Samvittighed,
er Edvard Eders rette Konge? nødigt
vil jeg forbinde mig med den, der ikke
er lovlig valgt.

Warwick.

Min Ære sætter jeg
i Pant derfor.

Kong Ludvig.

Men er han Folket kjær?

Warwick.

Det er han desto meer ved Henriks Vanheld.

Kong Ludvig.

Sig mig fremdeles, uden alle Omsvøb,
i al Oprigtighed, hvor høit han elsker
vor Søster, Bona.

Warwick.

Uden Tvivl saa høit,
som det sømmer sig for en saadan Herre.
Selv har jeg ofte hørt ham sværge paa,
at denne Elskov var et kraftigt Træ,
hvis Rod var fæstet dybt i Dydens Grund,
dets Løv og Frugt af Skjønheds Solskin næret,

mod Avind tryg, men ei mod Afflags Harme,
hvis Frøken Bona ei vil sig forbarme.

Kong Ludvig.

Nu, Søster, sig os, hvad I har besluttet.

Bona.

Hvad I beslutter, er min Villie, Herre;

(til Warwick.)

dog tilstaaer jeg, at ofte før idag,
naar Rygtet nævned Eders Konges Dyder,
mit Øre fristed min Forstand til Elskov.

Kong Ludvig.

Saa skal vor Søster høre Edvard til,
og der skal strax en skreven Pagt udstedes,
hvor stor en Morgengave han skal give
til Gjengjæld for den Medgift, hun ham bringer. —
Kom, Dronning Margaretha, og vær Vidne,
at Bona gav sin Tro til Englands Konge.

Prindsen.

Til Edvard York, men ei til Englands Konge.

Dronning Margaretha.

Det var dit Paafund, rænkefulde Warwick,
ved denne Pagt at spærre for mit Haab.
Før du kom hid, var Ludvig Henriks Ven.

Kong Ludvig.

Og er endnu hans Ven og Margarethas.
Men staaer det svagt med Eders Ret til Kronen, —
saa synes det af Edvards store Held, —
saa er det billigt, at jeg løses fra
det Løfte, som jeg nylig gav om Bistand.
Dog skal I nyde al den Venlighed,
som anstaaer Eders Rang, og jeg kan byde.

Warwick.

I Skotland lever Henrik nu imag;
der har han Intet, og kan Intet miste;
og I, vor fordums Dronning, har en Fader,
der vel kan underholde Jer, og bedre
at ligge ham end Frankerig til Byrde.

Dronning Margaretha.

Ti, stille, frække, ublu Warwick, ti,
du stolte Kongemager og Affætter!
jeg gaaer ei bort, før jeg med Ord og Taarer,
med sanddru Vidnesbyrd, har vist Kong Ludvig
dit Rænkespil og Edvards Troløshed;
thi du og han er lige store Skjelmer.

(Et Posthorn høres udenfor.)

Kong Ludvig.

Warwick, der kommer Bud til en af os.

(Et Bud kommer ind.)

Budet. (til Warwick.)

Høibaarne Jarl, her er et Brev til Jer
fra Eders Broder, Markis Montague, —
(til Kong Ludvig.)
her et til Eders Høihed fra vor Konge, —
(til Dronning Margaretha.)
her et, min Frue, fra, jeg veed ei, hvem.

(de læse Brevene.)

Oxford.

Det huer mig at see vor Dronning smile,
imens hun læser; — Warwick rynker Panden.

Prindsen.

Se dog, hvor Ludvig stamper, som han brændtes
af Nelder; gode Varsler, haaber jeg.

Kong Ludvig.

Nu, Warwick, sig, hvad fik du for et Budskab?
og hvilket Nyt fik I, min skjønne Dronning?

Margaretha.

Mit fylder Hjertet med uventet Glæde.

Warwick.

Og mit er sørgeligt og fuldt af Mismod.

Kong Ludvig.

Din Konge er trolovet med Fru Grey?
og sit og dit Bedrag vil han besmykke
ved dette Brev, der raader mig til Taalmod?
er det den Venskabspagt, han byder Frankrig?
til saadan Haan tør han fordriste sig?

Margaretha.

Jeg har jo sagt det, Eders Høihed: dette
er Edvards Kjærlighed og Warwicks Ære.

Warwick.

Kong Ludvig, her jeg sværger for Guds Aasyn
og ved mit Haab om Himlens Salighed,
at jeg er ren for denne Svig af Edvard, —
ei meer min Konge; thi han haaner mig
og mest sig selv, om kun han saae sin Skam.
Har jeg da glemt, at Huset York har voldt
min Faders Død før Tiden? har jeg taalt
den Skjændsel, som han bød min unge Frænke?
har jeg hans Pande smykt med Kongekronen?
har jeg stødt Henrik fra sin Arveret?
og lønnes nu tilsidst med Spot og Skam? —
Skam faa han selv! min velfortjente Løn
er Æren, og for atter nu at vinde
den Ære, som jeg har for hans Skyld mistet,

opsiger jeg ham Huldskab her og Troskab
og vender til Kong Henrik mig igjen.
Min ædle Dronning, glem alt fordums Nag;
fra nu af er jeg Eders fuldtro Mand;
hans Haan mod Frøken Bona vil jeg hævne
og atter sætte Henrik paa sin Throne.

Dronning Margaretha.

Warwick, dit Ord har vendt mit Had til Venskab;
jeg glemmer og tilgiver gammel Brøde
og glædes ved, at du er Henriks Ven.

Warwick.

Saa vist hans Ven, foruden Skrømt hans Ven,
at hvis Kong Ludvig naadigst vil bevilge
mig kun en ringe Trop udsøgte Krigsmænd,
vil jeg landsætte dem paa vore Kyster
og styrte ned Voldsherren fra sin Throne.
Hans nye Brud skal ikke hjælpe ham,
og Clarence, — efter hvad mit Brev mig melder,
er det sandsynligt, at han falder fra,
fordi han gifted sig af daarlig Lyst
og ei for Rigets Ære, Held og Styrke.

Bona.

Min Broder, hvor skal Bona finde Hævn,
hvis ei I hjælper den forladte Dronning?

Dronning Margaretha.

Berømte Fyrste, hvor skal Henrik leve,
hvis du ei fra Fortvivlelsen ham frelser?

Bona.

Min Sag og Englands Dronnings Sag er een.

Warwick.

Og min er Eders, skjønne Frøken Bona.

Kong Ludvig.

Og min er hendes, din og Margarethas;
thi er det nu min Agt at hjælpe Jer.

Dronning Margaretha.

Saa lad mig takke Jer i Alles Navn.

Kong Ludvig.

Du Englands Sendebud, drag hjem og meld
den falske Edvard, som du kalder Konge,
at Frankrig snart vil sende Masker over
til Bryllupsdands med ham og med hans Brud.
Gaa, skræm din Konge med, hvad du har seet.

Bona.

Sig, jeg vil bære Vidiekrandsen for ham
i Haab om, at han snart er Enkemand.

Dronning Margaretha.

Sig, jeg har lagt min Sørgedragt tilside
og agter nu at drage Harnisk paa.

Warwick.

Sig ham fra mig, han bød mig Tort og Skam;
det skal vel snart hans Krone koste ham.
Tag her din Løn og gaa. (Budet gaaer.)

Kong Ludvig.

Men, Warwick, du
og Oxford skal nu med femtusind Mand
til England strax og byde Edvard Slag.
Den ædle Dronning skal med Prindsen komme
med frisk Forstærkning i beleilig Tid. —
Dog, før du gaaer, besvar mig først en Tvivl:
hvad er os Borgen for din sikkre Troskab?

Warwick.

Det være Pantet for min sikkre Troskab,
at om saa tykkes Dronningen og Prindsen,

saa giver jeg ham strax min ældste Datter,
mit Hjertes Glæde, til hans Ægtehustru.

Dronning Margaretha.

Jeg er tilfreds dermed og takker Jer. —
Søn Edvard, hun er skjøn og dyderig;
tøv ikke, men giv Warwick flux din Haand
og dermed dit ubrødelige Løfte,
at Warwicks Datter kun skal vorde din.

Prindsen.

Jeg tager hende, hun er det vel værd,
og giver dig min Haand til Pant derpaa.

(giver Warwick Haanden.)

Kong Ludvig.

Saa tøv ei længer; der skal hverves Mandskab,
og du Bourbon, vort Riges Admiral,
skal paa vor Flaade føre dem derover.
Vist liden Baade vil det Edvard bringe
at han har agtet Frankrigs Datter ringe.

(Alle gaae undtagen Warwick.)

Warwick.

Jeg kom fra Edvard som hans Sendebud,
som hans Dødsfjende vender jeg tilbage;
han sendte mig herhid paa Beilerfærd;
men blodig Feide bringer jeg til Svar.
Var jeg da just den Mand, han maatte gjække?
saa vil og jeg forvandle Narrespillet
til Anger. Jeg er den, der gav ham Kronen,
og jeg vil være den, der styrter ham.
Kun lidt mig Henriks Nød til Hjerte gaaer;
til Hævn for Edvards Spot min Hu kun staaer.

(gaaer.)

Fjerde Act.

Første Scene.

London. Et Værelse i Slottet.

(Gloster, Clarence, Somerset, Montague og Flere komme ind.)

Gloster.

Nu, Broder Clarence, sig, hvad mener du
om dette nye Bryllup med Fru Grey?
har ei vor Broder gjort et værdigt Valg?

Clarence.

Du veed jo, der er langt herfra til Frankrig;
hvor kunde han da vente efter Warwick?

Somerset.

I Herrer, stille dog; der kommer Kongen.

(Fanfare. Kong Edvard med Følge, Elisabeth Grey som Dronning, Pembroke, Stafford, Hastings og Flere komme ind.)

Gloster.

Og hans udvalgte Brud.

Clarence.

Det er min Agt
at sige ham min Mening ligefrem.

Kong Edvard.

Naa, Clarence, hvordan huer dig mit Valg?
du staaer saa tankefuld, halv utilfreds?

Clarence.

Saa godt fast som Kong Ludvig og Jarl Warwick,
der er i Mod og i Forstand saa svage,
at de vil ikke harmes ved vor Haan.

Kong Edvard.

Sæt at de harmes uden Grund; de er dog

Ludvig og Warwick kun, og jeg er Edvard,
Eders og Warwicks Konge; hvad jeg vil,
det gjør jeg.

Gloster.

Gjør, som Konge, hvad I vil;
men Hastværks Brudefærd har sjelden Held.

Kong Edvard.

Hvad, Broder Richard, er du ogsaa vred?

Gloster.

Nei, Gud forbyde, at jeg skulde skille,
hvad Gud har sammenføiet; det var Synd
at skille, hvad saa godt er parret sammen.

Kong Edvard.

Men, sæt nu Spot og Vrantenhed tilside
og sig en Grund, som gjør Fru Grey uværdig
at være Englands Dronning og min Hustru.
I ogsaa, Somerset og Montague,
skal sige frit og aabent Eders Mening.

Clarence.

Nu vel, min Mening er, I saaer Kong Ludvig
til Fjende for den Haan, I viste ham
ved Eders Frieri til Frøken Bona.

Gloster.

Og Warwick, der var Eders Sendebud,
har I ved dette Giftermaal beskjæmmet.

Kong Edvard.

Men om jeg nu fandt Midler til at stille
saavel Kong Ludvigs som Jarl Warwicks Vrede?

Montague.

En Venskabspagt med Frankrig havde dog
mod ydre Storme styrket Riget meer
end dette indenlandske Giftermaal.

Hastings.

Veed ikke Montague, at England selv
er sikkert nok, naar det sig selv er tro?

Montague.

End mere sikkert dog ved Frankrigs Hjælp.

Hastings.

At bruge Frankrig til vort Gavn er bedre
end sætte Lid til Frankrig; al vor Hjælp
er Gud og Havet, som han skjænked os
til et ubrydeligt og sikkert Værn;
med denne Hjælp vil vi vel værge os;
paa den og paa os selv beroer vor Tryghed.

Clarence.

Den Tale gjør Lord Hastings værdig til
at ægte Arvingen til Hungerford.

Kong Edvard.

Nu ja, det var min Villie og Beslutning,
og heri skal min Villie være Lov.

Gloster.

Dog tykkes det mig Uret, Eders Høihed,
at Eders dyrebare Hustrus Broder
fik Arvedatteren af Scales tilægte;
hun passed just for Clarence eller mig;
men Broderskabet har I jo begravet
ved Eders Giftermaal.

Clarence.

Thi ellers havde
I vist ei givet Lord Bonvilles Arving
til Eders Hustrus Søn, mens Eders Brødre
fik Lov at friste Lykken andensteds.

Kong Edvard.

O, stakkels Clarence, er det for en Hustru
du er forstemt? det skal jeg skaffe dig.

Clarence.

Ved Eders eget Valg har I bevist,
hvad Smag I har; den var kun ringe; derfor
tillad mig helst at beile selv; desaarsag
er det min Agt snart at forlade Jer.

Kong Edvard.

Bliv eller gaa! Edvard vil være Konge,
og ikke Træl af sine Brødres Villie.

Dronning Elisabeth.

I Herrer, førend det behaged Kongen
at hæve mig til Dronningværdighed,
maa I dog Alle tilstaae mig med Rette,
at jeg var ei af lav, uædel Byrd,
og Ringere har før havt samme Held.
Men, som nu denne Rang er mig og Mine
til Hæder, saa formørker Eders Mishag, —
hvis Venskab jeg saa gjerne vilde vinde, —
min Glæde med en Sky af Sorg og Fare.

Kong Edvard.

Du skal ei smigre deres Trods, Veninde.
Hvad Fare eller Sorg kan møde dig,
saalænge Edvard er din fuldtro Ven
og deres Konge, som de vel maa lyde?
ja, lyde skal de mig og elske dig,
hvis ei med Flid de søge vil mit Fjendskab,
og vil de det, — dig skal jeg dog beskytte,
og de skal føle Styrken af min Vrede.

Gloster. (afsides.)

Jeg hører, taler lidt og tænker mere.

(Et Bud kommer ind.)

Kong Edvard.

Hvad Budskab eller Brev har du fra Frankrig?

Budet.

Min Konge, intet Brev, af Ord kun faa,
og det er Ord, som jeg tør ikke melde,
hvis ei I lover mig Tilgivelse.

Kong Edvard.

Ja vel, jeg har tilgivet dig; nu kort,
sig deres Ord, saagodt som du kan mindes.

Budet.

Det var hans egne Ord, da jeg tog Afsked:
„Gaa, sig til Edvard, som du kalder Konge,
at Frankrig snart vil sende Masker over
til Bryllupsdands med ham og med hans Brud."

Kong Edvard.

Er han saa kjæk? han troer, at jeg er Henrik.
Hvad sagde Frøken Bona til mit Bryllup?

Budet.

Hun sagde disse Ord med mild Foragt:
„Sig, jeg vil bære Vidiekrandsen for ham,
i Haab om, at han snart er Enkemand."

Kong Edvard.

Jeg dadler ikke hende; neppe kunde
hun sige mindre; thi hun har lidt Uret.
Men sig mig nu, hvad sagde Henriks Dronning?
thi jeg har hørt, at hun var der tilstede.

Budet.

„Sig ham, jeg gaaer ei meer i Sørgedragt,
at drage Harnisk paa er nu min Agt."

Kong Edvard.

Hun har nok Lyst at spille Amazone. —
Men hvad var Warwicks Ord ved denne Haan?

Budet.

Han var mod Eders Høihed meer forbittret
end alle Andre; disse var hans Ord:
„Sig ham fra mig, han bød mig Tort og Skam,
det skal vel snart hans Krone koste ham."

Kong Edvard.

Tør den Forræder tale saa dumdristigt?
Godt; jeg vil ruste mig; advaret er jeg.
Krig skal de faae, og bøde for den Trods.
Men sig, er Warwick og Margrethe Venner?

Budet.

Saa inderligt er deres Venskab, Herre,
at Warwicks Datter er Prinds Edvards Brud.

Clarence.

Den ældste da; den yngste bliver min;
Farvel min Broder Konge! sid blot fast;
jeg gaaer og tager Warwicks anden Datter;
thi skjøndt jeg ingen Krone har, vil jeg
i Giftermaal for Jer ei staae tilbage. —
Følg mig, hvo der er min og Warwicks Ven!

(Han gaaer; Somerset følger ham.)

Gloster.

Jeg ikke; større Maal jeg sigter til;
jeg bliver, ei for Edvards Skyld, men Kronens.

Kong Edvard.

Clarence og Somerset gaa bort til Warwick!
dog er jeg rustet mod det Værste nu;
det gjælder Il; thi Nød er nu paafærde. —

Pembroke og Stafford, gaa paa vore Vegne,
hverv Krigsfolk, og gjør alt beredt til Krig;
de har gjort Landgang, eller lande snart;
jeg selv skal med det første følge Jer.

(Pembroke og Stafford gaae.)

Dog, Montague og Hastings, — før jeg gaaer,
løs først min Tvivl; I To staae fremfor Andre
Jarl Warwick nær i Slægtskab og i Venskab;
sig, har I Warwick mere kjær end mig?
og er det saa, gaa begge To til ham;
vær heller Fjender end troløse Venner!
men agter I at være mig fuldtro,
saa giv et venligt Løfte mig til Pant;
for at jeg aldrig skal mistænke Jer.

Montague.

Saa sandt Gud seer os, Montague er tro!

Hastings.

Gud veed det, Hastings tjener Edvards Sag.

Kong Edvard.

Nu, Broder Richard, holder du med os?

Gloster.

Ja, Broder, trods Enhver, der staaer imod Jer.

Kong Edvard.

Saa er det godt, saa er jeg vis paa Seiren,
Saa kom da; ingen Time vil vi øde,
før Warwick og hans Fremmedhær vi møde!

(de gaae.)

Anden Scene.

En Slette i Warwickshire.

(Warwick og Oxford komme ind med franske og andre Tropper.)

Warwick.

Tro mig, hidtil er Alt jo gaaet godt;
Almuen strømmer skarevis til os. —
(Clarence og Somerset komme ind.)
Men se, der kommer Somerset og Clarence. —
Sig frem, I Herrer, er vi Venner Alle?

Clarence.

Det kan I sikkert stole paa, Herr Jarl.

Warwick.

Velkommen da til Warwick, ædle Clarence!
velkommen, Somerset! det var jo Feighed
at nære Mistro, naar et ædelt Hjerte
har rakt en aaben Haand til Venskabspant;
jeg vilde ellers troet, at Edvards Broder
var kun paa Skrømt en Ven af vore Planer.
Velkommen, Clarence; du skal faae min Datter. —
Nu gjælder det kun om i Nattens Skjul, —
imens din Broder skjødesløst er leiret,
og al hans Stridsmagt spredt omkring i Egnen,
han selv kun af en ringe Vagt beskyttet, —
at overrumple ham og fange ham;
og det er let gjort, melde Speiderne.
Som Diomed den tappre og Ulysses
sneg kjækt og listigt sig til Rhesus' Telte,
og hentede de skjæbnesvangre Heste,
saa skal i Nattens sorte Kaabe skjult
vi pludseligt nedhugge Edvards Vagt
og gribe ham; — men ikke dræbe ham;
at overrumple ham er kun min Agt.

I, som vil følge mig paa denne Færd,
raab høit med Eders Fører Henriks Navn.

(Alle raabe: „Henrik!")

Saa lad os nu i Stilhed drage frem;
med Warwick være Gud og Sankt Georg!

(de gaae.)

Tredie Scene.

Edvards Leir i Nærheden af Warwick.

(Nogle Vagter udenfor Kongens Telt.)

Første Vagt.

Kom Karle, stil Jer nu hver paa sin Post;
thi nu har Kongen sat sig til at sove.

Anden Vagt.

Hvad? vil han ikke gaae tilsengs?

Første Vagt.

Vist ikke!
han har jo helligt lovet, at han aldrig
vil lægge sig til Hvile i sin Seng,
før Warwick eller han er helt betvungen.

Anden Vagt.

Den Dag kan gjerne komme alt imorgen,
hvis Warwick er saa nær, som Rygtet melder.

Tredie Vagt.

Men sig mig dog, hvem er den Adelsmand,
der ligger her hos Kongen i hans Telt?

Første Vagt.

Det er Herr Hastings, Kongens bedste Ven.

Tredie Vagt.

Ja saa! men hvorfor har dog Kongen lagt
sin bedste Styrke rundt i Egnens Byer,
mens selv han ligger her paa vilden Mark?

Anden Vagt.

Jo, det er hæderligst, for det er farligst.

Tredie Vagt.

Lad mig med Ære nyde Fred og Ro;
det foretrækker jeg for farlig Hæder;
hvis Warwick kjendte blot hans Stilling nu,
saa vilde han nok vække ham.

Første Vagt.

Hvis ikke
vi stopped ham med vore Hellebarder.

Anden Vagt.

Ja, hvorfor staae vi Vagt ved Kongens Telt,
undtagen for at vi skal værge ham
mod Fjenders Overfald ved Nattetid?

(Warwick, Clarence, Oxford og Somerset komme ind med Krigsfolk.)

Warwick.

Der er hans Telt, og se, der staaer hans Vagt.
Rask frem! nu eller aldrig Seir og Ære!
følg mig, og Edvard er i vore Hænder.

Første Vagt.

Hvem der?

Anden Vagt.

Staa stille, eller du er Dødsens!

(Warwick og alle de Andre raabe: „Warwick, Warwick!" og anfalde Vagten, der flygter og raaber: „Til Vaaben, til Vaaben!" Warwick og hans Følge forfølger dem.)

(Trommerne røres, og Trompeterne klinge. Warwick og de Øvrige komme tilbage førende Kongen med sig indsvøbt i en Kappe og siddende i en Stol. Gloster og Hastings flygte over Skuepladsen.)

Somerset.

Hvem flygter der?

Warwick.

Richard og Hastings var det;
men lad dem flygte; her er Hertugen.

Kong Edvard.

Hvad? Hertug? Dengang sidst vi skiltes, Warwick,
da kaldte du mig Konge.

Warwick.

Ja, men nu
er det en anden Sag; dengang I gjorde
mig Tort og Skam som Eders Sendebud,
da styrted jeg Jer ned fra Kongesædet
og giver Jer nu atter Hertugnavn.
Hvor kan I styre Kongeriger, I
som ved ei, hvad Jert Sendebud I skylder,
som ei forstaaer at nøies med een Hustru,
ei broderligt at handle imod Brødre,
ei at betænke Folkets Gavn og Bedste,
ei selv at vogte Jer for Eders Fjender?

Kong Edvard.

Ha, Broder Clarence, du er ogsaa her?
saa seer jeg nok, at nu maa Edvard falde. —
Dog, Warwick, vid, tiltrods for hver en Modgang,
tiltrods for dig og for dit hele Slæng
vil Edvard altid vise sig som Konge.
Har Skjæbnens Ondskab end min Lykke væltet,
min Aand kan trodse Svinget af dens Hjul.

Warwick.

Saa vær du nu i Aanden Englands Konge;
men Englands Krone skal nu Henrik bære:
den rette Konge være han, du Skyggen! —
Hertug af Somerset, jeg beder Jer,
send Hertug Edvard ufortøvet til

min Broder, Erkebiskoppen af York.
Naar jeg har stridt med Pembroke og hans Mænd,
saa vil jeg komme selv og melde ham,
hvad Svar jeg fik fra Ludvig og fra Bona. —
Og nu, Hertug af York, Farvel saalænge!

Kong Edvard.

Vi bære maa, hvad Skjæbnen lægger paa;
stik imod Strøm og Vind kan Ingen gaae.

(han føres ud; Somerset følger ham.)

Oxford.

Hvad Andet staaer tilbage nu, I Herrer,
end at gaae løs paa London med vor Hær?

Warwick.

Ja vel; det er det første, vi maa gjøre;
vi maa befrie Kong Henrik af sit Fængsel
og sætte ham igjen paa Kongethronen.

(de gaae.)

Fjerde Scene.

London. Et Værelse paa Slottet.

(Dronning Elisabeth og Rivers komme ind.)

Rivers.

Hvad har saa brat forvandlet Jer, min Frue?

Dronning Elisabeth.

Ak, Broder Rivers, har I end ei hørt
det Vanheld, som har nylig ramt Kong Edvard?

Rivers.

Har Kongen tabt et Slag imod Jarl Warwick?

Dronning Elisabeth.

Nei, Kongen selv er tabt.

Rivers.

Min Herre falden?

Dronning Elisabeth.

Saagodtsom falden; han er bleven fanget,
hvad enten af en troløs Vagt forraadt,
eller med List af Fjenden overfalden,
og efter hvad jeg senere har hørt,
har Biskoppen af York ham i Forvaring,
den onde Warwicks Broder og vor Fjende.

Rivers.

Det var et Sorgens Budskab, maa jeg tilstaae;
men, ædle Frue, lad ei Modet briste;
hvad Warwick vandt, det kan han atter miste.

Dronning Elisabeth.

Til den Tid maa med Haab jeg Livet friste.
Men jeg vil stille min Fortvivlelse
for Edvards Afkoms Skyld, som er i mig,
og jeg vil ydmygt bære Modgangs Kors;
ja derfor tvinger jeg saamangen Taare,
og standser Sukkene, der tære Blodet,
at ei min Graad og mine Suk skal dræbe
Kong Edvards Foster, Englands Krones Arving.

Rivers.

Men, hvor er Warwick nu, min ædle Frue?

Dronning Elisabeth.

Jeg hører, at han er paa Vei til London
for end engang at give Henrik Kronen;
til Resten kan du selv vel slutte dig;
Kong Edvards Venner skal nu alle styrtes.
Men for at skuffe denne Voldsmands Grumhed, —
hvor kan man troe den, der har brudt sin Tro? —
vil jeg nu søge strax et helligt Fristed,
for dog at redde Edvards Krones Arving;
der vil jeg dvæle, tryg for Vold og Svig.

Kom, lad os flye, mens Vei til Flugt er givet;
hvis Warwick fanger os, det gjælder Livet.

(de gaae.)

Femte Scene.

En Skov i Nærheden af Slottet Middelham i Yorkshire.

(Gloster, Hastings, Herr William Stanley og Flere komme ind.)

Gloster.

Lord Hastings og Herr William, lad det ikke
forundre Jer, at jeg har ført Jer hid
midt ind i Skovens Tykning. Sagen er:
min Broder, Kongen, er en Fange, veed I,
hos Bispen her og nyder god Behandling
og megen Frihed. Ofte kommer han
for at forlyste sig herhid paa Jagt
med svag Bevogtning. Jeg har sendt ham Bud
ad lønlig Vei, at hvis han kunde komme
ved denne Tid, som paa sin vante Jagt,
ad denne Vei, saa vil han træffe her
paa Venner, færdige med Folk og Heste
til at befrie ham af sit Fangenskab.

(Kong Edvard og en Jæger komme ind.)

Jægeren.

Ad denne Vei, min Herre; her er Vildtet.

Kong Edvard.

Nei, denne Vei, se, der staae Jægerne. —
Naa Broder Gloster, Hastings og I Andre,
staaer I paa Lur her efter Bispens Dyr?

Gloster.

Min Broder, Tid og Sted udkræve Hastværk;
ved Skovens Udgang venter Eders Hest.

Kong Edvard.

Men hvor skal vi da hen?

Hastings.

Til Lynn, min Konge,
og derfra gaae vi saa tilskibs til Flandern.

Gloster.

Det traf I rigtigt; det var just min Tanke.

Kong Edvard.

Din Iver, Stanley, skal jeg vist belønne.

Gloster.

Nu rask; her er ei Tid til megen Tale.

Kong Edvard.

Naa, Jæger, har du Lyst at følge med?

Jægeren.

Ja, heller det end blive her og hænges.

Gloster.

Saa kom dog! lad os ikke spilde Tiden!

Kong Edvard.

Farvel, Hr. Bisp! formild du Warwicks Vrede,
og glem ei for min Magt og Seir at bede.

(de gaae.)

Sjette Scene.

Et Værelse i Tower.

(Kong Henrik, Clarence, Warwick, Somerset, den unge Richmond, Oxford, Montague, Kommandanten i Tower og Flere komme ind.)

Kong Henrik.

Herr Kommandant, da Gud og mine Venner
har styrtet Edvard ned fra Kongesædet
og vendt mit Fangenskab igjen til Frihed,
min Frygt til Haab, min Sorg og Nød til Glæde, —
hvad Løn forlanger du nu for min Frihed?

Kommandanten.

En Tjener kræver Intet af sin Herre;
men, hvis en ydmyg Bøn kan tilstaaes mig,
saa beder jeg, tilgiv mig, Eders Høihed!

Kong Henrik.

Hvad? at du har behandlet mig med Godhed?
Nei, lønnes skal du for din Venlighed;
du gjorde mig mit Fængsel til en Glæde,
den Glæde, som en Fugl i Buret føler,
naar efter mangen Sorgens Stund tilsidst
ved Tonerne af hjemlig Harmoni
den glemmer, at den ikke meer er fri. —
Men, Warwick, du, næst Gud, befried mig,
og derfor først jeg takker Gud og dig;
hans Gjerning var det, og du var hans Redskab.
For nu at bygge mig mod Skjæbnens Vrede
et ydmygt Ly, hvor Lykken ei kan naae mig
og for at Folket i mit skjønne Land
ei føle skal min onde Stjernes Magt,
saa giver jeg, skjøndt end jeg bærer Kronen,
i dine Hænder, Warwick, Rigets Ror;
thi du har Held med dig i al din Gjerning.

Warwick.

Om Eders Naades Dyder taler Rygtet,
og baade Dyd og Visdom røber I,
idet I seer og undgaaer Lykkens Ondskab;
thi Faa kun følge deres Stjerners Vink.
Een Feil dog Eders Naade her begaaer,
idet I vælger mig, hvor Clarence staaer.

Clarence.

Nei, Warwick, du er værdig til at herske;
thi dig har Himlen i din Fødselsstund

forlenet Oliegren og Laurbærkrands
som Varsel om dit Held i Fred og Krig,
og derfor stemmer villigt jeg for dig.

Warwick.

Jeg siger: Clarence være Rigsforstander.

Kong Henrik.

Warwick og Clarence, ræk mig begge Haand,
forener Eders Hænder, Eders Hjerter,
at ingen Splid skal hindre Styrelsen;
jeg gjør til Rigsforstandere Jer begge,
mens selv jeg lever mine sidste Dage
i Fred og Stilhed paa gudfrygtig Vis,
til Syndens Bod og til min Skabers Pris.

Warwick.

Hvad svarer Clarence paa sin Konges Villie?

Clarence.

At han samtykker, dersom Warwick gjør det;
thi til din Lykke sætter jeg min Lid.

Warwick.

Saa maa jeg vel, skjøndt nødig, give efter.
Lad os forenes som en Dobbeltskygge
af Henriks Legem og hans Plads udfylde,
jeg mener, i at bære Magtens Byrder,
mens selv i Fred og Ro han nyder Æren.
Men, Clarence, nu er det jo høist fornødent,
at Edvard strax erklæres for Forræder
og alt hans Jordegods forbrudt til Kronen.

Clarence.

Ja vel og saa bestemme Arvefølgen.

Warwick.

Og derved skal ei Clarence blive glemt.

Kong Henrik.

Men først og fremmest lad mig bede Jer, —
thi jeg befaler ikke meer, — at hente
min Dronning Margaretha og min Søn,
Prinds Edvard, snareſt hjem fra Frankrig;
thi før jeg ſeer dem her, vil Tvivl og Frygt
formørke halvt min Glæde ved min Frihed.

Clarence.

Min Konge, det ſkal ufortøvet ſkee.

Kong Henrik.

Hertug af Somerſet, hvem er den Dreng,
I vaager over med ſaamegen Ømhed?

Somerſet.

Ung Henrik, Jarl af Richmond, Eders Høihed.

Kong Henrik.

Kom hid, du Englands Haab! —

(lægger ſin Haand paa hans Hoved.

Hvis dunkle Magter
nu aabne for min Aand et ſanddru Fremſyn,
er denne ſmukke Dreng vort Land til Frelſe.
Der boer en fredſæl Høihed i hans Blik;
hans Hoved har Naturen ſkabt til Kronen,
hans Haand til Kongeſpiret og ham ſelv
engang i Tiden til en Thrones Held.
I Herrer, ær ham høit og mærk Jer dette:
meer end ved mig er tabt, ſkal han oprette.

(Et Bud kommer ind.)

Warwick.

Hvad Budſkab bringer du, min gode Ven?

Budet.

Edvard er ſluppen bort fra Eders Broder
og flygtet, ſom der ſiges, til Burgund.

Warwick.

Ondt Budskab; men hvorledes slap han bort?

Budet.

Richard, Hertug af Gloster, hjalp ham bort,
samt Hastings, der laa hemmeligt paa Lur
i Skovens Udkant, hvor de vented ham
og rev ham bort fra Bispens Jægere;
thi Jagten var hver Dag hans Tidsfordriv.

Warwick.

Min Broder har kun slet bevogtet ham. —
Men lad os gaae, min Konge, for at bøde
paa dette Tab og, hvad der nu kan møde.

(Kong Henrik, Warwick, Clarence, Kommandanten og Følge gaae.)

Somerset.

Mig huer ikke denne Flugt, Jarl Oxford;
thi sikkert faaer han Bistand af Burgund,
og flere Kampe forestaaer os snart.
Som Henriks Spaadomsord fornylig glæded
min Sjæl med Haabet om ung Richmond her,
saa fylde bange Anelser mit Hjerte,
om hvad der kunde ramme ham til Skade
for ham og os i denne Kampens Tid;
og derfor, Oxford, før det Værste skeer,
vil vi ham skyndsomt til Bretagne sende,
til disse Borgerkriges Storm faaer Ende.

Oxford.

Ja; thi hvis Edvard skulde Kronen faae,
maa Richmond vel med os tilgrunde gaae.

Somerset.

Godt! til Bretagne skal han; det staaer fast;
saa kom da, lad os gjøre det ihast.

(de gaae.)

Syvende Scene.

Udenfor York.

(Kong Edvard, Gloster og Hastings komme ind med Krigsfolk.)

Kong Edvard.

Nu Broder Richard, Hastings og I Andre,
hidtil har Lykken givet os Opreisning
og lover, at jeg end engang skal bytte
mit sjunkne Held mod Henriks Kongekrone.
Med Held kom vi tilsøes frem og tilbage
og bragte fra Burgund den Hjælp, vi søgte;
nu staaer da kun tilbage, da vi naaede
fra Ravensburg Havn til Portene af York,
at drage ind som i vort Hertugdømme.

Gloster.

Porten er lukt! — det huer mig dog ikke;
hel ofte, naar en Mand paa Tærsklen snubler,
er det et Vink om Farer indenfor.

Kong Edvard.

Ih, hvad! af Varsler maa vi ikke kyses;
ind maa vi med det Gode eller Onde;
thi her vil vore Venner støde til os.

Hastings.

Jeg banker end engang og stævner dem.

(banker paa Porten.)

(Borgmesteren og Raadet komme frem paa Muren.)

Borgmesteren.

Vi vented Eders Komme, ædle Herrer,
og lukked Porten til vor Sikkerhed;
thi nu er vi Kong Henrik Troskab skyldig.

Kong Edvard.

Er Henrik Eders Konge, Herr Borgmester,
saa er vel Edvard Hertug dog af York?

Borgmesteren.

Ja, Eders Naade, det erkjender jeg.

Kong Edvard.

Nu vel, jeg kræver blot mit Hertugdømme,
og det alene vil jeg nøies med.

Gloster. (afsides.)

Men har først Ræven faaet Næsen ind,
saa finder han vel Plads til hele Kroppen.

Hastings.

Naa, Herr Borgmester, staaer I der tvivlraadig?
luk Porten op; vi er Kong Henriks Venner.

Borgmesteren.

Hvad? er I det? saa vil vi aabne Porten.

(gaaer ned fra Muren.)

Gloster.

En klogtig Høvedsmand! let overtalt!

Hastings.

Den gode Gubbe lod det gjerne gaae
sin egen Gang, naar selv han hytter sig.
Men slipper vi kun ind, saa skal vi komme
med ham med samt hans Brødre snart tilrette.

(Borgmesteren og to Raadmænd komme ud.)

Kong Edvard.

Borgmester, disse Porte skal ei lukkes
undtagen kun om Natten og i Krigstid.
Vær ikke bange; giv mig dine Nøgler;

(tager Nøglerne.)

thi Edvard vil forsvare dig og Byen,
og alle dem, der sætte Lid til mig.

(Trommer. Montgomery kommer ind med Krigsfolk.)

Gloster.

Se, der er Herr Johan Montgomery,
vor fuldtro Ven, hvis ei jeg tager feil.

Kong Edvard.

Velkommen, Herr Johan! hvorfor i Vaaben?

Montgomery.

I Stormens Tid staaer jeg Kong Edvard bi,
som hver en trofast Undersaat er skyldig.

Kong Edvard.

Hav Tak, Montgomery; men vi maa glemme
vor Ret til Kronen nu og kræve blot
vort Hertugdømme, til Gud skjænker Resten.

Montgomery.

Nu saa Farvel! saa gaaer jeg strax min Vei;
en Konge vil jeg tjene, ingen Hertug.
Rør Trommen, lad os drage flux herfra.

(Trommer.)

Kong Edvard.

Nei, tøv en Stund og lad os raadslaae først,
hvorledes Kronen sikkrest er at vinde.

Montgomery.

Hvad er der her at raadslaae? Kort og godt:
hvis ikke her I tager Kongenavn,
saa maa I seile Eders egen Sø;
jeg drager bort og standser dem paa Veien,
der komme Jer tilhjælp; hvad skal vi slaaes for,
naar selv I intet Krav gjør gjældende?

Gloster.

Hvorfor dog saa betænkelig, min Broder?

Kong Edvard.

Naar først vor Magt er voxet, vil vi hævde
vor Ret; til den Tid gjør vi klogest i
at lægge Dølgsmaal paa vort sande Formaal.

Hastings.

Bort med spidsfindig Klogt! lad Sværdet raade!

Gloſter.

Et driſtigt Sind kan ſnareſt naae en Krone.
Min Broder, vi vil ſtrax udraabe dig;
det Rygte vil dig vinde mange Venner.

Kong Edvard.

Saa gjør da, ſom I vil; det er min Ret,
og Henrik har kun ranet Diademet.

Montgomery.

Nu taler Kongen, ſom det er ham værdigt;
og nu vil jeg Kong Edvards Stridsmand være.

Haſtings.

Trompeter, blæs! vi raabe ud Kong Edvard. —
Kom, Kammerat, læs Kongens Budſkab op.
(rækker et Papir til en Soldat. Fanfare.)

Soldaten. (læſer.)

„Vi, Edvard den Fjerde, af Guds Naade Konge af England og Frankrig, Herre til Irland" o. ſ. v.

Montgomery.

Om Nogen vil Kong Edvards Ret benægte,
vil jeg i lovlig Tvekamp den forfægte.
(kaſter ſin Handſke.)

Alle.

Edvard den Fjerde leve længe!

Kong Edvard.

Tak,
gjæve Montgomery! Tak, Alleſammen!
er Lykken med mig, ſkal jeg lønne Jer.
Nu lad os hvile her i York inat;
og naar imorgen tidlig Solens Vogn
ſig hæver over Randen af vor Synskreds,
ſaa gaae vi Warwick og hans Flok imøde;
thi Henrik, veed jeg nok, er ingen Krigsmand. —

Trodsige Clarence! slet det klæder dig
at smigre Henrik og din Broder svigte!
Dog, vi vil møde baade dig og Warwick. —
Kom, tappre Krigsmænd; Seiren skal I vinde,
og efter Seiren skal I Lønnen finde.

(de gaae.)

Ottende Scene.

London. Et Værelse i Slottet.

(Kong Henrik, Warwick, Clarence, Montague, Exeter og Oxford komme ind.)

Warwick.

Hvem veed nu gode Raad, I ædle Herrer?
Edvard er gaaet heldigt over Strædet
fra Belgien med raske Tydskere
og dreie Nederlændere; nu drager
han lige løs paa London med sin Hær,
og mange Galninger er strømmet til ham.

Oxford.

Hverv Folk, og lad os drive ham tilbage.

Clarence.

En liden Gnist kan trædes ud ihast,
men faaer den Magt, kan Floder ei den slukke.

Warwick.

Jeg har i Warwickshire trofaste Venner,
i Freden rolige, i Krigen tappre;
dem vil jeg samle; medens du, Søn Clarence,
i Suffolk, Norfolk og i Kent maa kalde
til dine Faner Ridderskab og Adel.
Du, gjæve Oxford, vennesæl som Faa,
i Oxfordshire skal samle dine Venner.
Min Konge skal, blandt sit hengivne Folk, —

som Englands Ø, af Havet trindt omhegnet,
Diana lig i sine Nymfers Kreds, —
forblive her i London, til vi komme. —
Og nu, I gode Herrer, tager Afsked;
spild Tiden ei med Svar. — Farvel, min Konge!

Kong Henrik.

Farvel, min Hektor og mit Trojas Haab!

Clarence.

Til Troskabspant jeg kysser Eders Haand.

Kong Henrik.

Min ædle Clarence, Held og Lykke med dig!

Montague.

Farvel, min Konge, vær ved freidigt Mod!

Oxford. (kysser Henriks Haand.)

Farvel! hermed besegler jeg min Troskab.

Kong Henrik.

Min kjære Oxford, — Montague, min Ven, —
I Alle, — end engang Farvel og Held!

Warwick.

I Coventry vi mødes, mine Herrer.

(Warwick, Clarence, Oxford og Montague gaae.)

Kong Henrik.

Nu vil jeg blive her i Ro paa Slottet.
Min Frænde Exeter, hvad tykkes Jer?
Jeg troer, den Hær, som Edvard har i Marken,
kan dog vel neppe maale sig med min.

Exeter.

Naar blot han ei forlokker os de Andre.

Kong Henrik.

Det er jeg rolig for; man kjender mig;
mit Øre var ei lukt for deres Bønner;
jeg nøled ei vrangvilligt med min Hjælp;

min Medynk Balsam var for deres Saar;
min Mildhed stilled deres bittre Sorg;
min Naade tørred deres Taarestrømme;
jeg var ei graadig efter deres Gods;
jeg trykked dem ei haardt med store Skatter;
jeg var ei snar til Hævn, skjøndt grovt de feiled.
Hvi skulde de da elske Edvard meer?
Nei, Exeter, slig Godhed kræver Gjengjæld;
naar Løven kjæler for det svage Lam,
vil Lammet følge den til evig Tid.

(Raab udenfor: „Lancaster leve!")

Exeter.

Hør, hør, min Konge! hvad er det for Raab!

(Kong Edvard og Gloster komme ind med Krigsfolk.)

Kong Edvard.

Grib den forknytte Henrik! før ham bort,
og raab os atter ud til Englands Konge. —
Du Kilden er til alle disse Bække;
dit Væld er stoppet; de skal sluges af
mit Hav, der stiger høit, imens de synker. —
Til Tower med ham; lad ham ikke tale.

(Kong Henrik føres ud.)

Og nu, I Herrer, flux til Coventry,
hvor nu den stolte Warwick staaer i Leir.
End skinner Solen varm; men hvis vi tøve,
kan Vinterkulden Høstens Haab os røve.

Gloster.

Ja, strax afsted, før han sin Magt forener,
og overrask den mægtige Forræder.
Kom, tappre Krigsmænd, løs paa Coventry!

(de gaae.)

Femte Act.

Første Scene.

Coventry.

(Warwick, Borgmesteren i Coventry, to Bud og Fl. komme frem paa Muren.)

Warwick.

Hvor er den tappre Oxfords Sendebud? —
min Ven, hvorlangt herfra er nu din Herre?

Første Bud.

Ved Dunsmore er han nu paa Veien hid.

Warwick.

Hvor nær er nu min Broder Montague? —
hvor er det Bud, der kom fra Montague?

Andet Bud.

Ved Daintry er han nu med vældig Hærmagt.

(Herr Johan Somerville kommer ind.)

Warwick.

Sig Somerville, hvad melder mig min Søn?
hvor nær kan Clarence være, mener du?

Somerville.

Ved Southam stod hans Hær, da jeg forlod ham;
jeg venter ham herhid om et Par Timer.

(Man hører Trommer.)

Warwick.

Saa kommer Clarence vist; der er hans Trommer.

Somerville.

Det er ei hans, Herr Jarl; der ligger Southam;
den Tromme, som I hørte, kom fra Warwick.

Warwick.

Hvem kan det være? en uventet Ven?

Somerville.

De er helt nær; I faaer det snart at vide.

(Trommer. Kong Edvard og Gloster komme ind med Tropper.)

Kong Edvard.

Trompeter, frem og blæs til Underhandling.

Gloster.

Se, hvor den bistre Warwick staaer paa Muren.

Warwick.

Fordømt! er Spøgefuglen Edvard her?
sov vore Speidere? var de bestukne,
at intet Ord er meldt os om hans Komme?

Kong Edvard.

Naa, Warwick, vil du aabne Stadens Porte
og give gode Ord og bøie Knæ? —
Kald Edvard Konge og bed ham om Naade,
saa vil han mildt tilgive dig din Brøde.

Warwick.

Sig heller, vil du drage bort din Hær
og tilstaae, hvem der hæved dig og styrted? —
Kald Warwick din Beskytter og gjør Bod,
saa skal du blive Hertug, som du var.

Gloster.

Jeg troede dog, han vilde sige „Konge“;
hvad eller skjemter han imod sin Villie?

Warwick.

Er ei et Hertugdom en fuldgod Gave?

Gloster.

Ja, for en stakkels Jarl at give bort.
For slig en Gave vil jeg hylde dig.

Warwick.

Mig var det dog, der gav din Broder Kronen.

Kong Edvard.

Saa er den min, om end som Warwicks Gave.

Warwick.

Du er ei Atlas nok til saa stor Byrde.
Du svage Stakkel, Warwick tager nu
tilbage, hvad han gav, og Henrik er
min Konge, Warwick er hans Undersaat.

Kong Edvard.

Men Warwicks Konge er nu Edvards Fange.
Svar blot paa dette, tappre Warwick, hvad
er Legemet, naar Hovedet er borte?

Gloster.

Ak, hvor dog Warwick saae sig daarligt for;
mens han har efterstræbt en stakkels Knægt,
blev Kongen listigt snappet bort af Spillet.
I Bispens Slot forlod du stakkels Henrik;
og Ti mod En, du møder ham i Tower.

Kong Edvard.

Ja vist; og dog du er og bliver Warwick.

Gloster.

Naa, Warwick, skynd dig nu, bøi Knæ, bøi Knæ!
Du nøler? — smed, før Jernet bliver koldt.

Warwick.

Før hug jeg af min høire Haand og kasted
den med den anden lige i dit Ansigt,
før feig jeg skulde stryge Seil for dig.

Kong Edvard.

Ja, seil du kun, mens Vind og Strøm er med dig;
min Haand fast snoet i dit kulsorte Haar,
skal med dit varme, nysafhugne Hoved

i Støvet skrive med dit Blod de Ord:
„Veirhanen Warwick vender sig ei meer."

(Oxford kommer ind med Trommer og flyvende Faner.)

Warwick.

Ha, glædelige Faner, der er Oxford!

Oxford.

Oxford, Oxford! for Lancaster!

(drager ind i Byen med sine Tropper.)

Gloster.

Porten er aaben; lad os trænge ind
i Byen med det samme.

Kong Edvard.

Nei, saa kan
en anden Fjende falde os i Ryggen.
Her vil vi staae slagfærdige; thi sikkert
de gjør et Udfald snart og byde Slag.
Hvis ikke, — Staden er kun svagt befæstet, —
de Oprørsmænd kan snart vi faae itale.

Warwick.

Velkommen Oxford! vi kan trænge til dig.

(Montague kommer med Trommer og flyvende Faner.)

Montague.

Montague, Montague! for Lancaster!

(drager ind i Byen med sine Tropper.)

Gloster.

Du og din Broder skal betale dyrt
med Eders bedste Blod for denne Svig.

Kong Edvard.

Jo større Modstand, desto større Hæder;
mit Hjerte varsler mig om Seir og Held.

(Somerset kommer med Trommer og flyvende Faner.)

Somerset.

Somerset, Somerset! for Lancaster!

(drager ind i Byen med sine Tropper.)

Gloster.

To Hertuger af Somerset har bødet
for dig med deres Liv til Huset York;
du blir den tredie, hvis mit Sværd vil holde.

(Clarence kommer med Trommer og flyvende Faner.)

Warwick.

Se der, Georg af Clarence drager frem
med Styrke nok til Kamp imod sin Broder;
Retfærdigheden gjælder meer hos ham
end Broderkjærlighed og Blodets Baand.
Kom, Clarence, kom! du vil, naar Warwick kalder.

Clarence.

(tager den røde Rose af sin Hat.)

Veed du, hvad det betyder, Fader Warwick?
se her; min Skjændsel kaster jeg paa dig.
Jeg vil ei rive ned min Faders Hus,
hvis Stene han har bundet med sit Blod,
og hæve Lancaster. Hvad? troer du, Warwick,
at Clarence er saa grum, saa unaturlig,
at vende Krigens dødelige Vaaben
imod sin Broder og sin rette Konge?
Maaskee du vil bebreide mig min Ed?
den Ed var meer ugudelig at holde
end Jephtas, da han offrede sin Datter.
Saa dybt jeg angrer, hvad jeg har forbrudt,
at for at faae min Broders Venskab atter,
erklærer jeg dig for min Dødsensfjende,
med den Beslutning, hvorsomhelst vi mødes, —
og mødes vil vi, hvis du kommer frem, —

at straffe dig, fordi du har forført mig.
Dermed undsiger jeg dig, stolte Warwick,
og vender mig med Blusel til min Broder. —
Tilgiv mig, Edvard, jeg vil gjøre Bod,
og Richard, vredes ikke for min Brøde;
fra nu af skal jeg aldrig mere svigte.

Kong Edvard.

Velkommen, meer og tifold mere kjær
end, om du aldrig havde Had forskyldt.

Gloster.

Velkommen Clarence! det var broderligt.

Warwick.

Du Erkeniding! du mensvorne Skurk!

Kong Edvard.

Naa, Warwick, vil du drage ud af Byen
og møde os i Kampen? eller skal
dens Stene flyve dig om Ørene?

Warwick.

Jeg har ei lukt mig inde her til Forsvar;
til Barnet drager jeg herfra paastand;
der vil vi mødes, Edvard, om du tør.

Kong Edvard.

Ja, Warwick, Edvard tør og gaaer foran. —
Til Kamp, I Herrer! Sankt Georg og Seir!

(En Marsch. De gaae.)

Anden Scene.

Valpladsen ved Barnet.

(Vaabenlarm og Angreb. Kong Edvard slæber den saarede Warwick ind.)

Kong Edvard.

Saa lig nu der! dø du og dø vor Frygt!

thi Warwick var en Skræmsel for os Alle. —
Nu, Montague! sid fast; jeg søger dig,
at Warwicks Ben kan gjøre dine Selskab.

(gaaer.)

Warwick.

Ak, hvem er her? Kom hid, Ven eller Fjende,
sig, hvem har seiret, Warwick eller York?
Hvi spørger jeg? Mit sønderhugne Legem,
mit Blod, min Afmagt, Hjertets matte Slag
beviser, at mit Støv tilhører Jorden,
og Seirens Pris min Fjende ved mit Fald.
Saa falder Cederen for Oxens Egg,
hvis Arme skjænked Kongeørnen Ly
og i hvis Skygge Løven hviled sig,
hvis Top sig hæved over Jupiters
det stolte Træ, og som beskjærmede
mod Vintrens stærke Blæst de svage Buske.
Mit Blik, som Dødens sorte Slør omtaager,
har gjennemtrængende som Middagssolen
udspeidet Verdens hemmelige Ænker;
min Pandes Rynker, nu af Blod opfyldte,
blev ofte lignede ved Kongegrave;
thi hver en Konges Grav jeg kunde grave;
og hvem har leet, naar Warwick rynked Panden?
Nu er min Glands af Muld og Blod besudlet,
og mine Skove, mine Herresæder,
de svigte mig; af alt mit Jordegods
har jeg tilbage kun mit Legems Længde.
Hvad er vel Magt og Pragt? kun visjent Hø;
hvordan vort Liv end var, vi maa dog dø.

(Oxford og Somerset komme ind.)

Somerset.

O, Warwick, Warwick, var du nu som vi,
saa kunde vi faae Bod for alt vort Tab.
Fra Frankrig kom nu nylig Dronningen
med vældig Hærmagt; — kunde du dog flye!

Warwick.

Jeg vilde dog ei flye. — O, Montague,
hvis du er her, min Broder, tag min Haand
og hold med dine Læber fast min Sjæl!
du har mig ikke kjær, thi dersom, Broder,
du havde det, da vilde dine Taarer
aftoe det kolde Blod, der storknet binder
min Læbe og formener mig at tale.
O, Montague, kom, skynd dig, ellers dør jeg.

Somerset.

Ak, Warwick, Montague har aandet ud;
han kaldte med sit sidste Suk paa Warwick
og sagde: „Hils min tappre Broder fra mig!"
han vilde sige meer og sagde meer;
men som Kartoven i en Hvælving lød det
og kunde ikke skjelnes; dog tilsidst
forstod jeg, at han sagde med et Suk:
Warwick, Farvel!

Warwick.

Fred være med hans Sjæl!
Fly, Venner, frels Jer; Warwick byder Jer
Farvel, indtil vi sees igjen i Himlen!

(dør.)

Oxford.

Bort, bort! nu maa vi møde Dronningen.

(de gaae og bære Warwicks Lig med sig.)

Tredie Scene.

En anden Del af Valpladsen.

(Fanfare. Kong Edvard kommer ind i Triumf med Clarence, Gloster og Flere.)

Kong Edvard.

Saavidt er da vor Lykke gaaet frem,
og vi er smykkede med Seirens Krandse;
men midt i denne Solskinsdag jeg øiner
en sort, mistænkelig, stormsvanger Sky,
der mod vor straalerige Sol vil stride,
før den har naaet sit Hvilested i Vest;
den Krigsmagt, mener jeg, som Dronningen
i Gallien har hvervet, er nu landet
og drager frem til Angreb, siger man.

Clarence.

En lille Blæst kan splitte denne Sky
og blæse den tilbage til sin Kilde;
din Sol vil tørre disse Dunster bort;
det er ei hver en Sky, der føder Uveir.

Gloster.

Man regner hendes Magt til tredvetusind;
til hende flygted Somerset og Oxford;
hvis hun faaer Pusterum, saa lid kun paa,
at hendes Magt vil snart opveie vor.

Kong Edvard.

Hengivne Venner har berettet os,
at de er nu paa Vei til Tewkesbury;
did vil vi drage strax, da vi har feiret
ved Barnet; thi god Villie baner Vei;
og som vi drage frem, vil vi forstærkes
i hver en Egn, der ligger paa vor Vei. —
Rør Trommerne! — Frisk Mod og fremad nu! (de gaae.)

Fjerde Scene.

En Slette ved Tewkesbury.

(Marsch. Dronning Margaretha, Prinds Edvard, Somerset og Oxford kommer ind med Krigsfolk.)

Dronning Margaretha.

I ædle Herrer, klog Mand sætter sig
ei hen og græder for det Tab, han led,
men søger kjækt at bøde paa sin Skade.
Om end vor Mast er gaaet overbord,
vort Kabbel sprunget og vort Anker tabt,
vort halve Mandskab slugt af Bølgerne, —
vor Styrmand lever dog; og bør da han
gaae fra sit Roer og som en bange Dreng
forøge Havets Vand med sine Taarer,
og styrke det, som er for stærkt, saa Skibet
mod Klippen knuses, mens han staaer og jamrer,
skjøndt Mod og Raskhed kunde reddet det?
O hvilken Skam og Brøde var ei det!
Warwick var jo vort Anker; — hvad saa mere? —
og Montague var Stormast; — ja, hvad saa?
og vore dræbte Venner Tov og Takkel; —
Nu vel, er Oxford ei vort andet Anker?
og Somerset en anden dygtig Mast?
og vore franske Venner Seil og Tov?
og hvorfor skulde ikke for engang
en dygtig Styrmands Hverv betroes til mig
og til min Søn, skjøndt vi er uerfarne?
Vi vil ei slippe Roret for at græde,
men holde Kursen, trods den barske Vind,
fra Skjær og Klipper, som med Skibbrud true.
Mod Bølgens Vold er Trods saa god som Smiger. —
Er Edvard ei et ubarmhjertigt Hav?

er Clarence ei et troløst Flyvesand?
er Richard ei en hvas, dødsvanger Klippe?
og Alle Fjender af vort stakkels Fartøi?
Om du kan svømme, — det er Galgenfrist;
træd kun paa Sandet: — flux du synker i;
paa Klippen drukner du ved næste Høivand,
eller du dør af Sult, — en trefold Død.
Jeg siger dette for at vise Jer,
at dersom Nogen vilde flye fra os,
er der saalidt Barmhjertighed at haabe
af disse Brødre, som af Flyvesandet
og Klippen og de følesløse Bølger.
Saa fat da Mod! thi det var jo barnagtigt
at jamre feigt for, hvad der ei kan undgaaes.

Prindsen.

En Kvinde med en saadan Helteſjæl, —
mig tykkes, hvis en Kryster hørte hende,
hun maatte fylde ham med saadant Mod,
at nogen han bekæmped Brynjeklædte.
Jeg har ei Mistillid til Nogen her;
thi hvis jeg troede, Nogen her var feig,
saa gav jeg strax ham Orlov til at gaae,
for at han ikke skulde smitte Flere
i Farens Stund med samme Sindelag.
Er her en saadan Mand, som Gud forbyde,
saa lad ham gaae, før til hans Hjælp vi trænge.

Oxford.

Saa høit et Mod hos Kvinder og hos Børn!
og Krigsmænd feige? — hvilken evig Skam! —
o, kjække Prinds, din store Bedstefader
er levet op i dig; du leve længe!
bær du hans Billed og forny hans Ære!

Somerset.

Lad den, der ei for dette Haab vil stride,
gaae hjem iseng og som en dagsky Ugle,
naar han staaer op, med Spot og Undren mødes.

Dronning Margaretha.

Tak, ædle Somerset, Tak, kjære Oxford!

Prindsen.

Modtag min Tak, end har jeg intet Andet.

(Et Bud kommer ind.)

Budet.

Bereder Jer, I Herrer; Edvard kommer
slagfærdig; fatter nu en rask Beslutning.

Oxford.

Det vented jeg; det er hans gamle Fif
med dette Hastværk at forraske os.

Somerset.

Men dengang slaaer det feil; vi er beredte.

Dronning Margaretha.

Jeg glæder mig ved Eders kjække Mod.

Oxford.

Her stille vi vor Hær og Ingen vige!

(Marsch. Kong Edvard, Clarence og Gloster komme ind med deres Hær i Fraskand.)

Kong Edvard.

Der, tappre Venner, staaer det Tjørnekrat,
som skal med Himlens Hjælp og Eders Kraft
afhugges inden Aften til sin Rod.
Jeg har ei nødig end at lægge Næring
til Eders Ild; jeg veed, I flammer efter
at brænde dem til Kul. — Giv Tegnet nu
til Slag, og saa, I Herrer, rask til Værket!

Dronning Margaretha.

I Herrer, Riddersmænd og Ædelinge!
Min Graad modsiger Alt, hvad jeg vil sige.
I seer, hvorledes ved hvert Ord, jeg taler,
jeg drikker Draaberne fra mine Øine.
Derfor kun dette: Henrik, Eders Konge,
er deres Fange; ranet er hans Krone,
hans Land et Slagterhus, hans Folk er dræbte,
hans Love brudte og hans Skat bortødslet, —
og der staaer Ulven, som har gjort det Hærværk.
I slaae for en retfærdig Sag; i Guds Navn
giv Tegn til Slag, I Herrer, og vær tappre!

(Alle gaae.)

Femte Scene.

En anden Del af Sletten.

(Vaabenlarm, Angreb, Tilbagetog. Derpaa komme Kong Edvard, Clarence og Gloster ind med Krigsfolk; Dronning Margaretha, Oxford og Somerset føres med som Fanger.)

Kong Edvard.

Nu er da denne Oprørskamp tilende.
Lad Oxford bringe bort til Hammes Borg;
hug Somersets troløse Hoved af.
Flux før dem bort; jeg vil ei høre dem.

Oxford.

Jeg skal vist ei besvære dig med Ord.

Somerset.

Jeg bøier mig taalmodigt for min Skjæbne.

(Oxford og Somerset føres ud.)

Dronning Margaretha.

Med Sorg vi skilles her i Verdens Ørk;
med Glæde skal vi sees i Himlens Stad.

Kong Edvard.

Er det bekjendtgjort, den som griber Edvard,
skal lønnes høit, og ham skal Livet skjænkes?

Gloster.

Ja, det er skeet, og se, der er ung Edvard.

(Prinds Edvard føres ind af Vagt.)

Kong Edvard.

Frem med den Herre; lad os høre ham. —
Hvad? kan en saadan liden Torn alt stikke?
Edvard, hvad kan du give mig til Bod for,
at du har baaret Vaaben, bragt mit Folk
i Oprør og forvoldt mig al den Ufred?

Prindsen.

Nei, stolte York, tal som en Undersaat,
og tro, det er min Fader, som her taler.
Læg Kronen ned og knæl her for min Fod,
saa vil jeg gjøre dig det samme Spørgsmaal,
som du, Forræder, vilde gjøre mig!

Dronning Margaretha.

O, havde dog din Fader havt det Sind!

Gloster.

Saa havde du endnu vel baaret Skjørter
og ikke stjaalet Buxerne fra Henrik.

Prindsen.

Æsop kan holde Snak en Vinteraften;
hans plumpe Løier passer ikke her.

Gloster.

Det Ord skal blive din Ulykke, Hvalp!

Dronning Margaretha.

Ja, du er født til Menneskers Ulykke.

Gloster.

Bort med den skjældesyge Kvinde, bort!

Prindsen.

Bort med den skjældesyge Pukkelryg.

Kong Edvard.

Ti, Dreng, hvis ikke stopper jeg din Mund!

Clarence.

Uvorne Knøs, du bliver altfor næsvis.

Prindsen.

Jeg gjør min Pligt; I Alle bryder Eders.
Du lystne Edvard; du vanskabte Richard,
menederske Georg, — Jeg siger Jer,
Forrædere, at jeg er Eders Herre! —
min Faders Ret og min har du jo ranet.

Kong Edvard. (saarer ham.)

Tag det, du Billed af Xantippen der.

Gloster. (saarer ham.)

Du vrider dig? jeg vil forkorte Pinen.

Clarence. (saarer ham.)

Tag det, fordi du kaldte mig Meneder.

Dronning Margaretha.

O, dræb mig med!

Gloster. (løfter Sværdet.)

Saamænd, det vil jeg gjerne.

Kong Edvard.

Nei, Richard, stands! vi har alt gjort formeget.

Gloster.

Hvi skal hun fylde Verden meer med Kiv?

Kong Edvard.

Hun daaner; kom, bring hende til sig selv.

Gloster. (afsides til Clarence.)

Undskyld mig, Clarence, hos min Broder, Kongen;
jeg gaaer til London i et vigtigt Ærind;

I vil vist spørge Nyt derfra, før selv
I naaer derhen.

Clarence.

Hvad er der?

Gloster.

Tower, Tower.

Dronning Margaretha.

Mit Barn, min Edvard! tal dog til din Moder!
Kan du ei tale? — Skurke! Mordere! —
O, Cæsars Mord, det var slet ingen Blodskyld,
slet ingen Brøde, ikke værd at dadle,
i Sammenligning med en Daad som denne.
Han var en Mand; men dette var et Barn;
Mænd øve dog ei Vold imod et Barn.
O, vidste jeg et værre Navn end Morder!
nei, nei! mit Hjerte brister, naar jeg taler; —
og tale vil jeg, til mit Hjerte brister. —
I Bødler, Nidinger, blodstænkte Vildmænd!
hvor sød en Blomst I dog har brudt før Tiden!
I har ei Børn, I Bødler! hvis I havde,
saa maatte jo Samvittigheden rørt sig
i Eders Hjerter, naar paa dem i tænkte;
men, hvis I nogensinde faaer et Barn,
saa gid I see det myrdet i sin Ungdom,
som I har dræbt min søde Prinds, I Bødler!

Kong Edvard.

Før hende bort! slæb hende ud med Magt!

Dronning Margaretha.

Slæb mig ei bort! gjør Ende paa mig her!
stød til! jeg vil tilgive dig min Død.
Hvad? vil du ikke? — saa gjør du det Clarence!

Clarence.

Ved Gud, jeg vil ei skjænke dig den Trøst.

Dronning Margaretha.

O, gode Clarence, kjære Clarence, gjør det.

Clarence.

Du hørte jo, jeg svor, jeg vilde ikke.

Dronning Margaretha.

Ja, men du pleier jo at sværge Meneð;
før var det syndigt; nu er det barmhjertigt. —
Du vil ei? hvor er da den Djævels Slagter,
den grumme Richard? Richard, sig, hvor er du?
ei her? for dig er Mord en Fromhedsgjerning;
en Bøn om Blod kan du jo aldrig afslaae.

Kong Edvard.

Bort! jeg befaler Jer, før hende bort!

Dronning Margaretha.

Gid I og Eders saae den samme Skjæbne
som denne Prinds!

(hun føres ud med Magt.)

Kong Edvard.

Hvor blev da Richard af?

Clarence.

Han skyndte sig til London, og jeg tænker
han holder vist i Tower en blodig Nadver.

Kong Edvard.

Ja, han har Hastværk, naar han faaer et Indfald.
Nu vil vi bort! giv Folkene nu Afsked
med Løn og Tak; saa drage vi til London,
og see, hvordan min kjære Dronning har det.
Nu, haaber jeg, hun har en Søn til mig.

(de gaae.)

Sjette Scene.

London. Et Kammer i Tower.

(Kong Henrik sidder og læser i en Bog; ved Siden af ham staaer Kommandanten i Tower. Gloster kommer ind.)

Gloster.

Goddag, min ædle Herre! saa fordybet
i Bogen?

Kong Henrik.

Ja, min gode Herre, — dog,
jeg skulde sagt, min Herre; — det er syndigt
at smigre, og hvad er det „god" vel andet?
den „gode" Gloster og den „gode" Djævel
er een og samme Ting og lige galt;
nei „gode Herre" vil jeg ikke sige.

Gloster. (til Kommandanten.)

Min Ven, forlad os; vi skal tale sammen.

(Kommandanten gaaer.)

Kong Henrik.

Saa flyer den skjødesløse Hyrde Ulven;
saa giver først det fromme Faar sin Uld
og saa sin Strube hen til Slagterkniven. —
Hvad Sørgespil vil Roscius nu spille?

Gloster.

En ond Samvittighed har altid Mistro,
og Tyven seer i hver en Busk en Byssvend.

Kong Henrik.

Den Fugl, som engang sad paa Limpind fast,
mistænker paa sin bange Flugt hver Busk;
jeg stakkels Fader til en lille Fugl
seer for mig nu den Dødsensstang, hvorpaa
mit stakkels Barn blev fangen, greben, dræbt.

Gloſter.

Hvad dog den Mand fra Creta var en Tosſe,
der lærte Sønnen ſom en Fugl at flyve!
han drukned dog, den Nar, trods ſine Vinger.

Kong Henrik.

Jeg Dædalus, min Dreng var Icarus,
din Fader Minos, ſom os ſpærred Flugten,
den Sol, ſom ſved min ſtakkels Lilles Vinger,
din Broder Edvard, og du ſelv var Havet,
hvis avindſyge Dyb har ſlugt hans Liv.
Ha, dræb mig med dit Sværd, ei med dit Ord!
mit Hjerte taaler bedre Dolkens Odd
end mine Øren dette Sørgeſagn. —
Men hvorfor er du kommen? ſøger du
mit Liv?

Gloſter.

Og troer du da, jeg er en Bøddel?

Kong Henrik.

At du er en Forfølger, veed jeg jo;
og derſom det er Bøddelfærd at myrde
Uſkyldige, ja, ſaa er du en Bøddel.

Gloſter.

Din Søn jeg dræbte for hans Frækheds Skyld.

Kong Henrik.

Hvis du var bleven dræbt den første Gang,
da du var fræk, da havde du ei levet
ſaalænge, til min Søn du kunde dræbe.
Det ſpaaer jeg her, at mange Tuſinde,
ſom nu ei ane det, der ængſter mig,
og mangen Gubbes Suk og mangen Enkes
og mange Faderløſes vaade Øine —
Huſtruen for ſin Husbond, Faderen

for Sønnen og de faderløse Børn
for deres Fædres bratte Hedengang —
skal jamre for den Stund, da du blev født.
Fælt tuded Uglen i din Fødselsstund,
Natravnen skreg og varsled onde Tider,
og Hunde hyled; Stormen knækked Træer,
og Kragen ruged paa den høie Skorsten,
og Sladderskaden lo med hæslig Mislyd.
Din Moder følte meer end Modersmerte
og fødte mindre end en Moders Haab;
hun fødte kun en styg og vanskabt Klump,
høist ulig Frugten af saa godt et Træ.
Du havde Tand i Mund, da du blev født,
til Varsel, at du skulde bide Verden.
Og er det sandt, hvad jeg for øvrigt hørte,
saa kom du, —

Gloster.

Jeg vil ikke høre mere.
Dø nu, Profet, midt i din Spaadomstale!

(saarer ham.)

til dette blev blandt Andet jeg bestemt.

Kong Henrik.

Ja, og til mange flere Mord. Gud være
mig Synder naadig og tilgive dig!

(dør.)

Gloster.

Hvad? synker Lancasters høibaarne Blod
i Jorden ned? jeg troede, det var steget. —
Se, hvor mit Sværd begræder stakkels Henrik.
Gid altid slige Purpurtaarer flyde
fra dem, der ønske paa vort Huses Fald! —
Hvis end en Gnist af Liv i dig er levnet,

ned, ned til Helved og fortæl, at jeg
har sendt dig did, jeg, som har aldrig kjendt
Barmhjertighed og Kjærlighed og Frygt. —
Ja, det er sandt, hvad Henrik sagde før;
thi jeg har ofte hørt min Moder sige,
jeg kom med Benene foran til Verden.
Hvad mener I? mon ei jeg havde Grund til
at skynde mig og søge deres Fald,
der røved os vor Ret? — Min Jordemoder
forundred sig, og Kvinderne skreg op:
„Hjælp, Herre Jesus, han er født med Tænder!"
det var jeg ogsaa; det betød jo klarligt,
jeg skulde snærre, bide, være Hund.
Da Himlen nu har skabt min Krop saaledes,
lad Helved krumme saa min Sjæl derefter.
Jeg har ei Brødre, ligner ingen Broder.
Den Kjærlighed, som Graaskjæg kalde himmelsk,
maa boe blandt dem, der er hverandre lige,
og ei hos mig; jeg er mig selv alene. —
Ha, Clarence, vogt dig; du staaer mig i Lyset;
men jeg skal volde dig en bælmørk Dag;
jeg vil udsprede slige Spaadomsord,
at Edvard ængstes for sit Liv; — da vil
jeg stille hans Bekymring ved din Død.
Kong Henrik og hans Søn er borte. — Clarence,
nu er det dig, det gjælder, saa de Andre;
jeg agter ringe mine Kaar og smaa,
indtil jeg paa den første Plads kan staae.
Nu, Henrik, gjemmer jeg dit Lig derinde;
din Dødsdag er mit stolte Seiersminde.

(han slæber Liget ud.)

Syvende Scene.

London. En Sal i Slottet.

(Kong Edvard sidder paa sin Throne. Dronning Elisabeth med den spæde Prinds, Clarence, Gloster, Hastings og Flere staae omkring ham.)

Kong Edvard.

Her sidder atter vi paa Englands Throne,
tilbagekjøbt med vore Fjenders Blod.
Hvormange tappre Mænd har vi ei meiet,
som Korn i Høsten, mens de stolteste kneiste!
Tre Hertuger af Somerset, berømte
som trende bjærve, uforsagte Helte;
to Herrer Clifford, Faderen og Sønnen,
to Jarler af Northumberland, saa gjæve,
som nogen Mand, der ved Trompetens Skrald
har sporet frem sin Ganger; og med dem
Warwick og Montague, de tappre Bjørne,
der holdt i deres Lænker Kongeløven,
og for hvis Brummen Skoven maatte skjælve.
Saa har vi jaget Mistro fra vort Sæde;
og Tryghed er en Skammel for vor Fod. —
Elisabeth, kom, lad mig kysse Drengen. —
For dig, min Dreng, har Fader og hans Brødre
i Brynie vaaget mangen Vinternat
og gaaet paa vor Fod i Sommerheden,
at du i Fred din Krone maatte eie,
og du skal høste Frugten af vor Møie.

Gloster. (afsides.)

Hans Høst skal jeg fordærve, var dit Hoved
kun lagt i Muld; thi end jeg er kun lidet
i Verden agtet. Til at løfte Byrder
blev denne Skulder skabt saa jettesvær,

og løfte skal den, eller Ryggen knækkes; —
bryd Veien du, — og du fuldbyrde Værket!

Kong Edvard.

Clarence og Gloster, vær min Dronnings Ven,
og kys nu Prindsen Eders Broderson.

Clarence.

Den Troskab, som jeg skylder Eders Høihed,
besegler jeg paa denne Spædes Læber.

Kong Edvard.

Tak, ædle Clarence, gode Broder, Tak!

Gloster.

At jeg har Træet kjært, hvoraf du spired,
skal dette Kys paa Frugten kjærligt vidne.
(afsides.)
Saa kysted Judas rigtignok sin Mester
og sagde: „Held dig!" da han mente: „Vee dig!"

Kong Edvard.

Nu sidder jeg saa godt, som jeg kan ønske,
med Fred i Landet og med Brødres Venskab.

Clarence.

Men hvad er Eders Høiheds Agt at gjøre
med Dronning Margaretha? hendes Fader
Reignier har sat i Pant til Frankrigs Konge
Sicilierne samt Jerusalem,
og Summen er sendt hid til hendes Løsning.

Kong Edvard.

Ombord med hende strax, afsted til Frankrig.
Nu staaer tilbage kun at korte Tiden
med stolte Fester og med Lystigheder,
som det sig sømmer for et muntert Hof. —
Trompet og Pauke, kling! — Bort Nød og Strid!
nu haaber jeg en varig Glædens Tid! (Alle gaae.)

Anmærkninger.

S. 7. „Ei Kongen selv — — tør løfte Vingerne, naar Warwick ryster sin Falkebjelde". — Billede fra Falkejagten; Falken bar en Bjelde om Halsen. Warwick sammenligner sig selv med Falken, sine Modstandere med Fuglene, der skræmmes med Klangen af hans Bjelde. —

— 24. Efter Ordene: „Hvad? Grund? din Fader dræbte min; nu dø"! er der glemt følgende Linie:

Rutland.

Dii faciant, laudis summa sit ista tuæ.

(døer.)

De Ord, hvormed Rutland døer, ere et Citat af Ovid. Epist. 2, 66. Den bedragne og forladte Elskerinde tilraaber sin troløse Elsker: „Guderne lade dette blive din høieste Hædersbedrift!"

— 33. „Er jeg forblændet? seer jeg der tre Sole"? — En gammel engelsk Historieskriver fortæller, at Edvard af York under et Slag saae tre Sole paa Himlen, der pludselig forenede sig til een, at han opmuntret ved dette Syn fornyede Angrebet og seirede, og at han derefter optog en straalende Sol i sit Vaaben.

— 46. „Nu var en Straaviſk tusind Kroner værd, o. s. v." — Det skal have været en Folkeskik at straffe arrige og skjældesyge Kvinder ved at binde en Straaviſk paa dem til Beskjæmmelse.

— 53. „Din Fader, Søn, gav dig for tidligt Livet, og han berøved dig dit Liv for sent". — Meningen er: „Det havde været bedre, om du var født senere, (og altsaa

ikke havde taget Del i denne ulykkelige Kamp), eller slet ikke havde været født, (hvorved altsaa Livet havde været berøvet dig fra Begyndelsen af.)

S. 60. „Glosters Hertugdømme varsler ilde". — Begge de foregaaende Hertuger af Gloster vare nemlig blevne myrdede.

— 71. „Et Under varer ellers een Dag mindre." — Et engelsk Ordsprog siger: „Et Vidunder varer kun ni Dage" o: længere varer Forundringen derover ikke. —

— 73. „En uslikket Bjørnehvalp". — Det er et bekjendt Folkesagn, at Bjørnens Unge kommer til Verden som en uformelig Klump, der først faaer sin rette Skikkelse ved at slikkes af Moderen.

— 74. „Som en anden Sinon". — Hos Virgil er Sinon Navnet paa den Græker, der blev tilbage, da hans Landsmænd paa Skrømt vare seilede bort fra Troia, og som ved at udgive sig for en ulykkelig, af Grækerne forfulgt Flygtning, vandt Troernes Tillid og lokkede dem til at føre Træhesten ind i Byen, hvori Grækernes udvalgte Krigere vare skjulte.

— — „Machiavelli". — Uden at tage Hensyn til hans Levetid har Shakspeare blot brugt hans Navn som Betegnelse for den snedige, samvittighedsløse Politik.

— 82. „Den Skjændsel, som han bød min unge Frænke". — Edvard havde som Gjæst i Warwicks Hus forsøgt at øve Vold mod hans Søsterdatter.

— 84. „Bære Vidiekrandsen for ham". — Vidiekrandsen var Tegnet paa forsmaaet Kjærlighed. smnl. Amn. t. „Stort Besvær for Ingenting". —

— 88. „Værdig til at ægte Arvingen til Hungerford". — og senere „at Eders Hustrus Broder fik Arvedatteren af Scales tilægte". — Naar en af de store Lensmænd

kun efterlod en Datter som Arving, var Kongen hendes Formynder og tiltog sig Ret til at bortgive hendes Haand tilligemed Lenet til, hvem han vilde.

S. 89. „At jeg var ei af lav, uædel Byrd". — Elisabeth Greys Fader var Jarl af Rivers, og hendes Moder havde tidligere været gift med Hertug Johan af Bedford, Broder til Henrik 5. —

— 93. „De stjæbnesvangre Heste". — Rhesus drog Troja tilhjælp; det var spaaet, at naar hans Heste havde faaet trojansk Foder og drukket af Xanthusfloden, skulde Troja være ubetvingeligt; men før han naaede saavidt, blev han overfalden, og Hestene bortførte af Diomedes og Ulysses.

— 103. „Kom hid, du Englands Haab"! — Det var denne Henrik Richmond, der senere gjorde Ende paa Borgerkrigene og besteg Thronen som Henrik 7.

— 125. „Æsop kan holde Snak"! — Prindsen sigter til Richards Vanførhed; den bekjendte Fabeldigter Æsop var pukkelrygget.

— 129. „Hvad Sørgespil vil Roscius nu spille?" — Roscius var en berømt tragisk Skuespiller i Rom paa Ciceros Tid.

— 134. „Bryd Veien du, — og du fuldbyrde Værket". — Jeg troer, at Hagberg har Ret, naar han imod de engelske Fortolkere, forstaaer det første du om den vanskabte, men stærke Skulder, der skal bryde Vei, medens Haanden skal „fuldbyrde Værket" ved at rydde dem tilside, der ikke ville lade sig skubbe afveien.

Naar Enden er god er Alting godt.

Personer.

Kongen af Frankrig.

Hertugen af Florens.

Bertram, Greve af Rousillon.

Lafeu, en gammel Adelsmand.

Parolles, i Bertrams Følge.

Nogle unge franske Adelsmænd, der tjene med Bertram i den florentinske Krig.

En Hushovmester,
En Nar,
En Page,
} i Grevinden af Rousillons Tjeneste.

Grevinden af Rousillon, Bertrams Moder.

Helene, Grevindens Pleiedatter.

En gammel Enke i Florens.

Diana, hendes Datter.

Violenta,
Mariana,
} Enkens Veninder.

Adelsmænd i Kongens Følge, franske og florentinske Officerer og Soldater.

Handlingen foregaaer dels i Frankrig, dels i Toskana.

Første Act.

Første Scene.

Rousillon. Et Værelse i Grevindens Slot.

(Bertram, Grevinden af Rousillon, Helena og Lafeu komme ind i Sørgedragt.)

Grevinden.

Idet jeg sender min Søn bort, er det som jeg anden Gang begrov min Husbond.

Bertram.

Og idet jeg forlader Jer, ædle Frue, begræder jeg paany min Faders Død; men jeg maa følge hans Høiheds Bud, som nu er min Formynder og altid min Herre.

Lafeu.

Kongen vil være Jer, naadige Frue, en Husbond, og Jer, Herre, en Fader. Han, som altid er saa god imod Alle, maa nødvendigt vise dette Sindelag imod Jer, hvis Fortjeneste snarere vilde vække et saadant Sind, hvor det fattedes, end savne det, hvor det findes i saa rigeligt Maal.

Grevinden.

Hvad Haab kan man gjøre sig om hans Høiheds Helbredelse?

Lafeu.

Han har givet sine Læger Afsked, naadige Frue; thi

under deres Behandling har han spildt Tiden med Haab og ikke vundet Andet derved end at tabe Haabet med Tiden.

Grevinden.

Denne unge Frøken havde en Fader; — o, det havde, hvor det falder tungt at sige, — hvis Dygtighed var næsten ligesaa stor som hans Retskaffenhed; havde den været ligesaa stor, saa vilde den have gjort Naturen udødelig, og Døden vilde faaet magelige Dage af Mangel paa Arbeide. Jeg vilde ønske for Kongens Skyld, at han levede! saa troer jeg, Kongens Sygdom vilde faae sin Død.

Lafeu.

Hvad hed den Mand, I taler om, naadige Frue?

Grevinden.

Han var navnkundig i sit Kald, og det med Rette: Gerard de Narbon.

Lafeu.

Ja, han var virkelig en udmærket Mand, Eders Naade; Kongen talte om ham for ganske nylig med Beundring og med Sorg; han var dygtig nok i sin Kunst til at have levet endnu, hvis Videnskaben kunde veie op imod Dødeligheden.

Bertram.

Hvad er det for en Sygdom, Kongen lider af, kjære Herre?

Lafeu.

En Fistel, Herr Greve.

Bertram.

Jeg har aldrig hørt tale derom.

Lafeu.

Det er destoværre altfor bekjendt. — Er denne Frøken Gerard de Narbons Datter?

Grevinden.

Hans eneste Barn og betroet til min Omsorg; jeg har

saa gode Forhaabninger om hende, som hendes Opdragelse berettiger til; sine Anlæg har hun arvet, og det gjør de skjønne Naturgaver endnu skjønnere; thi hvor et urent Sind er udrustet med udmærkede Egenskaber, kan man ikke beundre uden tillige at beklage; saadanne Egenskaber er paa engang Fortrin og Forrædere. Men hos Helena har de saameget større Værdi, som de er simple og uskyldige. Sin gode Natur har hun arvet; sin Fuldkommenhed har hun erhvervet sig.

Lafeu.

Eders Roes, naadige Frue, bringer hende Taarerne i Øineue.

Grevinden.

Det er det bedste Salt, hvormed en Pige kan krydre sin Roes. Erindringen om hendes Fader kommer aldrig hendes Hjerte nær, uden at Sorgens Grusomhed tager al Livsfarven fra hendes Kinder. Hold nu op, Helene, hold nu op; ellers kunde man troe, at du snarere bærer en Sorg tilskue, end føler den.

Helene.

Jeg bærer rigtignok en Sorg tilskue; men jeg føler ogsaa en Sorg.

Lafeu.

Maadeholden Klage er den Dødes Ret; overdreven Sorg er den Levendes Fjende.

Helene.

Hvis den Levende er Sorgens Fjende, vil dens Overmaal snart blive dens Død.

Lafeu.

Hvorledes skal vi forstaae det?

Bertram.

Min Fru Moder, jeg beder om Eders Velsignelse.

Grevinden.

Ja, vær velsignet! bliv din Faders Arving
i Sind og Skabning; ædelt Blod og Dyder
i dig om Seiren stride! gid dit Høisind
maa svare til din Byrd; vær venneſæl
mod Alle; stol paa Faa; gjør Ingen Uret;
vis dig i Kraft mer end i Kraftens Brug
din Fjende voxen; og vær for din Ven
saa trygt et Værn som for dit eget Liv;
lad dig for Tavshed dadle, men kom aldrig
for Snakſomhed iorde. Alt, hvad mere
dig Himlen unde vil, som dig kan baade,
og hvad min Bøn formaaer at kalde ned,
det blive dig tildel! og nu Farvel! —
min Herre, han er en umoden Hofmand;
hjælp ham med Eders Raad, min bedste Herre!

Lafeu.

Hvad Venſkab yde kan, skal ikke mangle.

Grevinden.

Gud være med ham! — Nu Farvel, min Bertram!

(gaaer.)

Bertram (til Helene.)

Gid ethvert Ønske, Eders Tanke kan frembringe, staae til Eders Tjeneste! Vær en Trøst for min Moder, Eders Frue, og hold hende i Ære.

Lafeu.

Farvel, min smukke Frøken! I skal nu hævde Eders Faders gode Navn.

(Bertram og Lafeu gaae.)

Helene.

Ja, hvis det kun var det! — Min Fader tænker
jeg ikke paa; hans Minde hædres mere

af disse stride Taarer, end af dem
jeg græd for ham. — Hvorledes saae han ud?
jeg har forglemt ham; i min Sjæl og Tanke
har intet andet Billed Plads end Bertrams.
Jeg er fortabt; der er slet intet Liv
naar Bertram drager bort. Saa gjerne kunde
jeg elske en af Himlens klare Stjerner
og kræve den til Brudgom; thi saa høit
staaer han jo over mig. I Glandsen af
hans Straaler, i et Gjenskin af hans Lys
maa jeg mig trøste, ikke i hans Bane.
Saaledes straffer sig min Elskovs Hovmod;
en Hind, der ønsker Løven til sin Mage,
maa døe af Elskov. — Hvilken Lyst og Kval
at see ham hver en Stund, at sidde der
og tro at male paa mit Hjertes Tavle
hans hvalte Bryn, hans Falkeblik, hans Lokker, —
mit Hjerte, som kun altfor villigt gjemmer
hvert Træk, hver Linie af hans skjønne Billed! —
Nu er han borte, og min Elskovsværmen
kan kun forgude nu hans dyre Minde.

(Parolles kommer.)

Hvem kommer der? — Det er hans Reisefælle;
han er mig kjær for hans Skyld, skjøndt jeg veed,
han er en Erkeløgner, ret en Nar,
især en Kryster; men hans Lyder passer
saa godt til ham, at de vil holde ud,
naar Dydens Ben af Staal i Blæsten bleges; —
saaledes seer man tidt, at fattig Visdom
staaer i den rige Daarskabs Tjeneste.

Parolles.

Goddag, min skjønne Dronning!

Helene.

Goddag, min Monark!

Parolles.

Det er jeg ikke.

Helene.

Jeg er heller ikke Dronning.

Parolles.

Staaer I og anstiller Betragtninger over Jomfrudommen?

Helene.

Ja vist. I har jo lidt af en Krigsmands Udseende! maa jeg gjøre Jer et Spørgsmaal: Mandfolkene ere Jomfrudommens Fjender; hvorledes skal vi forskandse den imod dem?

Parolles.

Hold dem udenfor.

Helene.

Ja, men de løber Storm; og hvor tappert vor Jomfrudom end værger sig, er den dog svag. Lær os en Forsvarsmaade efter Krigskunsten.

Parolles.

Der gives ingen. Mandfolkene beleire Jer, underminere Jer og sprænge Jer i Luften.

Helene.

Gud bevare vor stakkels Jomfrudom fra saadanne Undermineringer og Luftsprængninger! — Gives der ingen Krigslist, hvorved Jomfruerne kan sprænge Mandfolkene i Luften?

Parolles.

Nei, dermed vilde I kun ødelægge Eders egen Fæstning. Det er ikke Naturens Politik at holde paa Jomfrudommen. Tabet af Jomfrudommen er Tilvæxt af de fornuftige Skabninger, og der er aldrig bleven født en Jomfru, uden at der først er gaaet en Jomfrudom i Løbet. Det som

I er skabt af, er Stof til at skabe Jomfruer af. For een Jomfrudom, der gaaer tabt, kan der faaes ti andre; bliver den bevaret bestandig, gaaer den tabt for bestandig; den er altfor kjedeligt et Selskab; afsted med den!

Helene.

Jeg vil dog holde paa den lidt endnu, om jeg ogsaa skulde døe som Jomfru.

Parolles.

Der er ikke meget at sige for det; det er imod Naturens Orden. At tale Jomfrudommens Sag, er det samme som at tale imod Eders Moder, og det er dog uimodsigelig en Vanartighed. Den, der hænger sig, gjør det samme som en Jomfru; Jomfrudommen er en Selvmorderske og burde begraves paa Alfarvei, langtfra indviet Jord, som en fortvivlet Forbryderske mod Naturen. Jomfrudommen er ligesom gammel Ost, der gaaer Maddiker i den; den fortærer sig selv lige til Skorpen og døer saaledes, idet den mætter sin egen Sult. Desuden er Jomfrudommen egensindig, stolt, forfængelig, skabt af Egenkjærlighed, hvilket er den Synd, der er strængest forbuden i Loven. Hold ikke paa den; I kan ikke andet end tabe derved; ud med den; inden ti Aar vil den blive til ti; det er en god Rente, og Kapitalen er ikke stort ringere for det. — Bort med den!

Helene.

Men hvorledes bærer man sig ad med at miste den paa den Maade, man holder mest af?

Parolles.

Lad mig see; — ja, det er slemt nok at holde af den, som er dens Fjende. — Det er en Vare, der taber Glandsen ved at ligge; jo længer den gjemmes, desmindre er den værd; væk med den, mens den kan afsættes! pas Tiden, mens der er Efterspørgsel. — Jomfrudommen er som en gammel Hof-

dame, der bærer et Hovedtøi, som er af Mode; prægtig klædt, men ikke klædeligt; netop ligesom Brystnaal og Tandstikker, der nu ikke er i Brug mere. Rynkerne maa hellere være i Eders Kjole end i Eders Ansigt. Og den Jomfrudom, den gamle Jomfrudom, er lige som en af disse visne franske Pærer; den seer daarlig ud og er tør at spise; ja vist er det en vissen Pære; før var den bedre; nu er den min Tro en vissen Pære. Hvad vil I med den?

Helene.

Saa slet staaer det ei til med den endnu. —
Der faaer din Herre tusind Elskerinder
en Hjertenskjær, en Moder, en Veninde,
en Sultan, en Fugl Phoenix og en Fjende,
en Førerske, en Dronning og Gudinde,
Raadgiverinde, falsk og dyrebar,
hans stolte Ydmyghed, ydmyge Stolthed,
skurrende Samklang og samstemte Mislyd,
hans Tro, hans søde Plage, med en Verden
af søde, kjælne Elskovs Dobenavne,
hvortil den blinde Amor selv stod Fadder.
Nu skal han, — o, jeg veed ei, hvad han skal. —
Gud skjænke ham alt Held! — Hoflivet er
en Skole; — han er en, —

Parolles.

Nu, hvad for en?

Helene.

En, som jeg ønsker godt; — men det er Skade, —

Parolles.

Hvad er da Skade?

Helene.

At det gode Ønske
ei har en Krop, som man kan føle paa;

da kunde vi, de Ringe, som er tvungne
af lave Stjerner til at ønske blot,
med Ønskets Virkning følge vore Venner
og vise klart, hvad nu vi kun kan tænke,
og hvad vi aldrig vinde nogen Tak for.

(En Page kommer ind.)

Pagen.

Mosjø Parolles, Greven vil tale med Jer.

(gaaer.)

Parolles.

Farvel, lille Helene; hvis jeg kan huske dig, skal jeg tænke paa dig ved Hoffet.

Helene.

Mosjø Parolles, I blev født under en barmhjertig Stjerne.

Parolles.

Under Mars er jeg født.

Helene.

Det er just min Mening, under Mars.

Parolles.

Hvorfor under Mars?

Helene.

Fordi I aldrig er ovenpaa i Krigen; derfor maa I nødvendigviis være født under Mars.

Parolles.

Da Mars dominerede paa Himlen.

Helene.

Da han retirerede, troer jeg snarere.

Parolles.

Hvorfor troer I det?

Helene.

I gaaer altid baglænds, naar I fægter.

Parolles.

Det er for at passe min Fordel.

Helene.

Derfor er det ogsaa man løber sin Vei, naar Frygten byder at sætte sig i Sikkerhed. Men den Blanding, som Tapperheden og Frygten frembringer i Jer, er en Dyd, som har en god Fart, og den klæder Jer godt.

Parolles.

Jeg har saa travlt nu, at jeg ikke kan give dig et træffende Svar. Jeg vil komme hjem som en fuldendt Hofmand; og min Undervisning skal indvie dig deri, hvis du er istand til at fatte en Hofmands Raad og forstaae, hvad hans Vink meddele dig; hvis ikke, dør du i din Utaknemlighed, og din Uvidenhed gjør det af med dig. Farvel. Naar du har Tid, saa læs dine Bønner, og naar du ikke har Tid, saa tænk paa dine Venner. Skaf dig en god Mand og opfør dig mod ham, som han opfører sig imod dig; og dermed Farvel!

(gaaer.)

Helene.

Den Hjælp, vi bede Himlen om, er tidt
lagt i os selv. I Skjæbnens Synskreds frit
vi søge tør vort Maal; ikkun den svage,
modløse Stræben viser den tilbage.
O, hvilken Magt bød dog min Elskov stige
saa høit, at Blikket maa umættet hige?
Hvad Lykken skilte, kan Naturen huld
til Favntag samle som een Moders Kuld.
Den vinder ingen Seir, som kun vil see
paa dens Besvær, og troer ei, det kan skee,
der ikke før er skeet. Hvem led og stred
og vandt ei Lønnen for sin Kjærlighed? —

Vor Konges Sygdom, — tabes kan mit Spil;
men min Beslutning staaer, skee hvad der vil!
(gaaer.)

Anden Scene.

Paris. En Sal i Kongens Slot.

(Trompetklang. Kongen af Frankrig kommer ind med et Brev i Haanden. Adelsmænd og Andre følge ham.)

Kongen.

Florens og Sienna prøve Livtag nu;
de har holdt Slag med lige Held, og føre
endnu haardnakket Krig.

Første Adelsmand.

Saa siger Rygtet.

Kongen.

Ja, det er troligt; vi erfare det
forviist, bekræftet af vor Fætter Østrig,
med Vink om, at Florens vil kræve Bistand
af os; hvorfor vor kjære Ven forud
advarer os, og som det synes, ønsker,
at vi skal afslaae det.

Første Adelsmand.

Hans Klogt og Venskab,
som Eders Høihed kjender grant, har Fordring
paa Eders fulde Tillid.

Kongen.

Han har givet
mig Svaret ind; Florens har faaet Afslag,
før det har bedet; men vort Ridderskab,
der lyster den toskanske Krig at see,
kan tjene frit hos hver af begge Parter.

Anden Adelsmand.

En gavnlig Skole for vor unge Adel,
der længes efter Luft og Heltefærd.

(Bertram kommer ind.)

Kongen.

Hvem kommer der?

Første Adelsmand.

Grev Rousillon, min Konge,
den unge Bertram.

Kongen.

Ungersvend, du har
din Faders Ansigtstræk; en god Natur
har smukt dig skabt med Omhu, uden Hastværk.
Gid og din Faders Sindelag maa være
din Arvelod. Velkommen til Paris!

Bertram.

Modtag min Tak og Hyldest, Herre Konge!

Kongen.

Ja, havde jeg kun nu den samme Helbred,
som dengang han og jeg som fuldtro Venner
først prøved Krigens Færd! Stor var hans Indsigt
i sin Tids Krigskunst, og de Tappreste
tog han til Mønster. Han holdt længe ud;
dog stjal den visne Alderdom sig paa
os begge, og sled op vor Virkekraft.
Det vederkvæger mig at tale om
din Fader; i sin Ungdom havde han
det Vid, som nutildags jeg vel kan see
hos vore unge Herrer; men de gjækkes,
til deres Kaadhed falder ubemærket
tilbage paa dem selv, før de kan skjule
i Hæder deres Letsind. Han var Hofmand;

hans Stolthed og hans Skarphed rummed aldrig
Foragt og Bitterhed, hvis ei de vaktes
af Ligemænd. Hans Ære var det Uhr,
der paa Minuten kunde vise ham,
naar det var Tid at tale, og da lød
hans Tunge Viseren. De Ringere
behandled han som Folk af anden Slags
og sænked ned til deres lave Stade
sin høie Top, og medens de blev stolte
ved hans Nedladenhed, ydmyged han sig
ved deres stakkels Roes. En saadan Mand
var skabt til Mønster for vor yngre Slægt,
der vilde vise dem, der fulgte det,
at de kun gaae tilbage.

Bertram.

Høie Konge,
hans Eftermæle blomstrer mere frodigt
i Eders Sjæl end paa hans Mindesten.
Hans Gravskrift bærer ei et Vidnesbyrd
saa rigt som Eders kongelige Tale.

Kongen.

Gid jeg var hos ham! Altid sagde han: —
mig tykkes, at jeg hører ham; han strøede
ei blindt i Øret sine Ord, men poded
dem ind deri, saa de bar moden Frugt; —
„Lad mig ei leve," — saadan talte han
i ædel Veemod tidt, dengang vor Ungdoms
skjemtsomme Tid tog Afsked og var ude, —
„lad mig ei leve, naar min Lampe savner
sin Olie, og naar jeg kun er til Spot
for yngre Aander, som med hurtigt Snille
fordømmer Alt, hvad ei er nyt, — hvis Kløgt

ei bærer anden Frugt end nye Klæder,
hvis Troskab skifter mere rask end Moden." —
Saa var hans Ønske; jeg gjør efter ham
det samme Ønske, da jeg ikke længer
kan bringe Vox og Honning hjem til Kuben,
at jeg maa snarlig slippes ud og rømme
min Plads for Arbeidsbier.

Anden Adelsmand.

Eders Høihed
er elsket; de, som mindst vil tilstaae det,
vil snarest savne Jer.

Kongen.

Jeg veed, jeg fylder
en Plads; — hvor længe er det siden, Greve,
Jer Faders Læge døde? — Vidt og bredt
var han berømt.

Bertram.

Et Halvtaars Tid, min Konge.

Kongen.

Ham vilde jeg dog prøve, hvis han leved; —
laan mig en Arm; — de Andre plaged mig
med deres mange Midler; — min Natur
maa stride med min Sygdom, som den kan. —
Velkommen, Greve; ikke kjærere
er mig min Søn.

Bertram.

Jeg takker, Eders Høihed.

(de gaae.)

Tredie Scene.

Rousillon. Et Værelse i Grevindens Slot.

(Grevinden, Hushovmesteren og Narren komme ind.)

Grevinden.

Nu vil jeg høre Jer; hvad har I at sige om denne Frøken?

Hushovmesteren.

Naadige Frue, jeg vilde ønske, at min Omhu for at tjene Jer til Eders Tilfredshed maatte findes optegnet i mine tidligere Bestræbelsers Kalender! thi vi saare vor Beskedenhed og fordunkle vore Fortjenesters Glands, naar vi selv forkynde dem.

Grevinden. (til Narren.)

Hvad har den Skjelm her at gjøre? Gaa din Vei, Knægt; jeg vil ikke troe alle de Klager, jeg har hørt over dig; det er en Forsømmelighed af mig, at jeg ikke gjør det; thi jeg veed nok, at du baade er taabelig nok til at finde paa disse Streger og flink nok til at sætte dem iværk.

Narren.

Det er Eders Naade ikke ubekjendt, at jeg er en fattig Stymper.

Grevinden.

Godt, og hvad saa?

Narren.

Nei, naadige Frue, det er ikke godt, at jeg er fattig, ihvorvel mange af de Rige kommer i Helvede; men hvis jeg faaer Eders Naades Samtykke til at forandre mig, saa er der Eders Pige, der hedder Else, og vi To vil see til, hvorledes vi kommer ud af det.

Grevinden.

Vil du endelig være en Tigger?

Narren.

Jeg tigger om Eders Naades Samtykke i dette Tilfælde.

Grevinden.

Hvad for et Tilfælde?

Narren.

Mit og Elses Tilfælde. Tjeneste er ingen Arv, og jeg troer aldrig, jeg faaer Guds Velsignelse, førend jeg faaer Livsarvinger; for man siger jo: „Børn er Guds Velsignelse."

Grevinden.

Sig mig Grunden til, at du vil gifte dig.

Narren.

Mit stakkels Legeme kræver det, naadige Frue; mit Kjød driver mig dertil, og „den som Djævelen driver, er nødt til at gaae."

Grevinden.

Er det alle Eders Velbaarenheds Grunde?

Narren.

Nei, min Tro, jeg har andre gudfrygtige Grunde, saadanne som de nu er.

Grevinden.

Maa Verdens Børn høre dem?

Narren.

Jeg har været en syndig Skabning, Eders Naade, ligesom I og alt Kjød og Blod er, og se derfor vil jeg jo gifte mig, for at jeg kan komme til at angre.

Grevinden.

Dit Giftermaal snarere end dine Synder.

Narren.

Jeg er uden Venner, naadige Frue, og jeg haaber at faae Venner for min Kones Skyld.

Grevinden.

Den Slags Venner er dine Fjender.

Narren.

Eders Naade veed kun daarlig Besked; de er netop gode Venner; de Tosser gjør det Arbeide for mig, som jeg er træt af. Den, der ploier min Jord, sparer mine Øg, og lader mig tage Høsten hjem; er jeg Hanrei for ham, saa træller han for mig. Den, som trøster min Hustru, forlyster mit Kjød og Blod; den, der forlyster mit Kjød og Blod, elsker mit Kjød og Blod; den, der elsker mit Kjød og Blod, er min Ven: ergo, den, der kysser min Kone, er min Ven. Hvis Folk kunde nøies med at være, hvad de er, saa var der ingen Fare ved at gifte sig; for Charbon, den unge Puritaner og Poisson, den gamle Papist, hvor langt deres Hjerter end ere skilte ad, hvad Religion angaaer, saa ere deres Hoveder ganske ens, for de kan stanges saa godt som nogen Buk paa Marken.

Grevinden.

Vil du alle dine Dage være en kaadmundet og bagtalerisk Skjelm?

Narren.

En Profet, naadige Frue, og jeg siger Sandheden ligefrem. (synger.)

„Jeg siger, som i Visen staaer,
hvad Hvermand vist skal sande:
af Skjæbnen du en Kone faaer,
Naturen smykker din Pande."

Grevinden.

Gaa nu din Vei; jeg skal tale nærmere med dig siden.

Hushovmesteren.

Tillader Eders Naade, at han beder Helene at komme til Jer? det er om hende, jeg vilde tale.

Grevinden.

Sig til Frøkenen, at jeg ønsker at tale med hende; jeg mener Helene.

Narren. (synger.)

Hun sagde: „Har de Dine to
voldt Troias Fald saa brat?
Det var en Daarskab, ja min Tro!
var det Kong Priams Skat?" —
Saa sukked hun, alt som hun stod,
saa sukked hun, alt som hun stod,
og sagde: „Hvis blandt ni,
ni slette Kvinder een er god,
ni slette Kvinder een er god,
er vel een god blandt ti."

Grevinden.

Hvad, een god blandt ti? du forvanskер Visen, Knægt.

Narren.

En god Kvinde blandt ti, Frue, det er jo en Forbedring. Gud give, Verden var saa vel forsynet hvert Aar! Jeg skulde ikke gjøre nogen Udsættelse paa Tiendekvinderne, hvis jeg var Sognepræst. En blandt ti! jo, vist! hvis vi fik en god Kvinde for hver Komet, eller ved hvert Jordskjælv, saa var det en god Forbedring af Lotteriet; nu kan en stakkels Mand jo trække sit Hjerte ud af Livet, førend han kan trække sig en Gevinst.

Grevinden.

Vil du gaae, Mosjø, og gjøre som jeg befaler dig?

Narren.

At en Mand skal være en Kvinde underdanig og dog ingen Fortræd skee! — Omendskjøndt Ærligheden ingen Puritaner er, vil den dog ingen Fortræd gjøre; den vil bære

Ydmyghedens Mesfehagel over Hovmodens sorte Kappe. — Jeg gaaer jo; mit Ærinde er, at Helene skal komme herhen.

(gaaer.)

Grevinden.

Naa, fortæl nu.

Hushovmesteren.

Jeg veed, naadige Frue, at I holder meget af Frøkenen.

Grevinden.

Det gjør jeg, sandelig; hendes Fader overdrog hende til mig, og hun selv kan, uden Hensyn til andre Fortrin, med Rette gjøre Krav paa al den Kjærlighed, jeg viser hende. Jeg skylder hende mere, end jeg har betalt hende, og jeg vil betale hende mere, end hun vil kræve.

Huushovmesteren.

Naadige Frue, jeg var hende fornylig nærmere, end hun sagtens ønskede, jeg skulde være; hun var alene og talte med sig selv, sine egne Ord til sine egne Øren; hun troede ganske vist, at ingen Fremmed fornam dem. Indholdet af hendes Ord var, at hun elskede Eders Søn. Fortuna, sagde hun, var ingen Gudinde, siden hun havde sat en saadan Afstand mellem hendes og hans Stand; Amor var ingen Gud, siden han ikke viste sin Magt, undtagen hvor der var lige Kaar; Diana var ikke Jomfrudronningen, siden hun vilde lade sin stakkels Tjenerinde saaledes overvældes ved det første Anfald uden at komme hende til Undsætning og uden at udløse hende siden. Dette udtalte hun med Udtrykket af den bitreste Sorg, som jeg nogensinde har hørt en Pige jamre i. Dette har jeg anseet det for min Pligt ufortøvet at underrette Jer om, aldenstund det jo kunde være af Vigtighed for Jer at vide det, hvis nogen Skade skulde skee derved.

Grevinden.

I har baaret Jer ad som en retskaffen Mand; behold det for Jer selv; jeg har formodet det før af mange sandsynlige Tegn; men de hang saa vaklende paa Vægtskaalen, at jeg hverken kunde troe eller tvivle. Lad mig nu være alene; indeslut dette i Eders Bryst, og Tak for Eders redelige Omhu; jeg vil tale mere med Jer en anden Gang.

(Hushovmesteren gaaer.)

Saa gik det ogsaa mig i Ungdoms Aar;
er vi Naturens Børn, er det vort Kaar;
til Ungdoms Rose hører Tornens Stik;
det fødtes med os i det Blod, vi fik.
Derpaa Naturens ægte Mærke kjendes,
naar Elskovs Ild i Ungdomshjertet tændes;
blandt svundne Dages Minder finde vi
den Feil; — da saae vi ingen Feil deri; —

(Helene kommer ind.)

jeg seer i hendes Die, hvad hun lider.

Helene.

Hvad har I at befale, Fru Grevinde?

Grevinden.

Du veed Helene, jeg er dig en Moder.

Helene.

Min ædle Herskerinde.

Grevinden.

Nei, en Moder.
Hvorfor ei Moder? da jeg sagde Moder,
da var det, som du saae en Snog; — hvad er der
i Modernavnet, som kan skrække dig?
Jeg er din Moder, og jeg regner dig
blandt dem, mit eget Liv har født; tidt saae man
jo Fosterbørn med kjødelige kappes,

og Valg indpoder os af fremmed Rod
et ægte Skud. Du har ei voldet mig
en Moders Smerte; dog har jeg for dig
en Moders Ømhed; — Gud i Himlen, Pige!
gjør det dit Blod til Is, at kalde mig
din Moder? hvorfor spiller om dit Die
Regnbuens mange Farver, der tungsindigt
om Regnveir varsle? Hvad? — er det, fordi
du er min Datter?

Helene.

Men det er jeg ikke.

Grevinden.

Jeg er din Moder.

Helene.

Tilgiv, Eders Naade,
Grev Roussillon kan ei min Broder være;
jeg har et ringe, han et hædret Navn;
min Ætt er ubekjendt, høibaaren hans;
min Herfker er han, min høielfkte Herre,
og jeg vil leve fom hans Tjenerinde,
og døe fom hans Slavinde; men min Broder
det maa han ikke være.

Grevinden.

Heller ikke
din Moder jeg?

Helene.

I er min Moder, Frue;
og gid I var min virkelige Moder, —
naar kun min Herre, Eders Søn, ei var
min Broder! — O, gid I var Moder baade
til ham og mig; det var mig jo faa kjært
fom Himlen, — naar jeg blot ei var hans Søfter.

Kan jeg da ikke have Jer til Moder
paa anden Viis, end at faae ham til Broder?

Grevinden.

Jo, min Helene, — som min Svigerdatter. —
Hjælp Gud! det tænkte du vel ikke paa!
din Puls slaaer høit ved „Moder" og ved „Datter".
Hvad? bleg igjen? Min Anelse har fanget
dit Hjertes Attraa; nu forstaaer jeg først,
din Ensomheds Mysterium; nu fandt jeg
de salte Taarers Kilde; nu er det
haandgribeligt: du elsker jo min Søn;
Forstillelsen undseer sig ved at nægte
det, som din Lidenskab har høit forkyndt.
Sig mig da Sandhed; sig, at det er saa;
thi se, hvor dine Kinder tilstaae det
den ene for den anden; dine Øine
see det saa klart i alle dine Lader,
at de fortælle det paa deres Vis;
kun Synd og djævelsk Stridighed nu binder
din Tunge, saa at Sandhed bliver mistænkt.
Tal, er det saa? isaafald har du knyttet
en dygtig Knude. Er det ikke saa,
forsværg det da; men jeg besværger dig,
saasandt Gud virke skal i mig dit Bedste,
tal Sandhed!

Helene.

O, tilgiv mig, Eders Naade!

Grevinden.

Sig, elsker du min Søn?

Helene.

Tilgiv mig, Frue!

Grevinden.

Sig, elsker du min Søn?

Helene.

Min ædle Frue,
Mon I ei elsker ham?

Grevinden.

Tal uden Omsvøb;
min Kjærlighed er i sin Ret, og Verden
erkjender den. — Nu vel, betro mig da
dit Hjertes Tilstand; thi din Lidenskab
har røbet sig tilfulde.

Helene.

Ja, jeg tilstaaer
paa mine Knæ for Himlen og for Jer,
at frem for Eder og næst efter Gud
jeg elsker Eders Søn. — Min Slægt var fattig,
men hæderlig; det er min Elskov og.
Vær ikke vred; det kan ei skade ham,
at han er elsket af mig; aldrig har jeg
paatrængende forfulgt ham med min Beilen;
jeg vil ei heller eie ham, forinden
jeg har fortjent ham; og jeg veed dog ei,
hvordan jeg kan fortjene ham. Jeg elsker
forgjæves, strider uden Haab, det veed jeg,
og gyder stadig dog min Elskovs Vande
i dette store Sold, der aldrig fyldes
og bliver ved at spilde dem. Saaledes,
lig Inderen, from i Forblindelsen,
tilbeder jeg den Sol, der skuer ned
paa sin Tilbeder, som den ikke kjender.
O, dyrebare Frue, mød dog ei
min Kjærlighed med Eders Had, fordi

jeg elsker, hvor I elsker selv. O, dersom
I selv, hvis Alders Hæder vidner om
en dydig Ungdom, nogentid af Hjerte
har elsket høit og ønsket inderligt,
at dog Diana, Eders Guddom, var
sig selv og Elskovs Gud tillige, — o,
saa hav Barmhjertighed med den, hvis Kaar
er det, at hun maa laane og maa give,
skjøndt det til sikkert Tab vil hende blive,
som vil ei Maalet for sin Søgen vinde,
men gaadefuldt i Døden Livet finde.

Grevinden.

Var det fornylig ei din Agt, — tal Sandhed, —
at reise til Paris?

Helene.

Ja, Eders Naade.

Grevinden.

Hvorfor?

Helene.

Ved Himlen, jeg vil tale Sandhed.
Min Fader efterlod mig Lægeraad
af sjelden, prøvet Kraft, som han af Læsning
og aabenbar Erfaring havde samlet
som sikker ufeilbarlig Lægedom.
dem bød han mig omhyggeligt at gjemme
som Skrifter, i hvis Indhold dulgtes meer,
end deres Ydre loved. Iblandt disse
er der en prøvet Lægedom optegnet
imod den skrækkelige Legemssvaghed,
som nu vor Konge haabløst lider af.

Grevinden.

Og det var det, der drev dig til Paris?

Helene.

Grev Bertram, Eders Søn, indskjød mig det.
Maaskee Paris og Lægedom og Konge
var ellers aldrig kommet i min Tanke.

Grevinden.

Troer du, Helene, om du tilbød Kongen
dit Lægemiddel, at han tog imod det?
Han og hans Læger har den samme Tanke,
han, at de kan ei hjælpe ham, og de
at der er ingen Hjælp for ham. Hvor skulde
de sætte Lid til en ukyndig Pige,
naar Skolen selv har udtømt al sin Lærdom
og overlader Faren til sig selv?

Helene.

En Anelse, meer end min Faders Kunst,
der var den største i sit Fag, forkynder,
at som min Arv hans gode Lægemiddel
indvies skal af Himlens bedste Stjerner,
og hvis I, ædle Frue, tillod mig
at friste Lykken, satte jeg med Glæde
mit Liv til Pant, hjemfaldet, hvis jeg ikke
paa Dag og Time skaffer Kongen Helbred.

Grevinden.

Og troer du det?

Helene.

Ja, Frue, ganske vist.

Grevinden.

Nu vel, Helene, du skal faae mit Minde,
dertil mit Venskab, Reisepenge, Følge
og Hilsener til mine Venner der.
Selv vil jeg blive her og bede Gud,

at han vil skjænke Held til dit Forsøg.
Reis bort imorgen; du kan lide paa,
den Hjælp, som jeg kan yde, skal du faae.

(de gaae.)

Anden Act.

Første Scene.

Paris. En Sal i Kongens Slot.

(Trompetklang. Kongen af Frankrig, nogle unge Adelsmænd, Bertram og Parolles komme ind.)

Kongen.

Farvel, min unge Herre, hold kun fast
ved dette Krigersind, — og I, min Herre,
Farvel; — del dette Raad imellem Jer;
naar begge faae det Hele, voxer Gaven,
imens den gives, og er nok for begge.

Første Adelsmand.

Vi haabe, naar indviede til Krigsmænd
vi vende hjem, at finde Eders Høihed
ved Helbred.

Kongen.

O, nei, nei! det er umuligt;
og dog, mit Hjerte vil ei gjerne tilstaae
den Sygdomsnød, hvoraf mit Liv betrænges.
Levvel, I unge Herrer, og hvadenten
jeg lever eller dør, vis Jer som Sønner
af Franskmænd; vis I Norditalien, —

det sjunkne Folk, der ei har anden Arv
end Romerrigets Fald, — I kom ei for
at beile, men til Brudefærd med Æren.
Vind Prisen, hvor de Kjækkeste forsage,
at Rygtet høit maa prise Jer. — Farvel!

Anden Adelsmand.

Helbred og Glæde ønskes Eders Høihed.

Kongen.

Italiens Piger, vogt Jer vel for dem;
man siger, Franskmænd kan ei sige Nei
til deres Bønner; tag Jer dog iagt for
at blive Fanger, før I kom i Krigen.

Begge.

Vi lægge os Formaningen paa Hjerte.

Kongen.

Saa lev da vel! — Og I, kom hen til mig.
(han lægger sig paa en Løibænk.)

Første Adelsmand.

Og I vil blive hjemme, bedste Greve?

Parolles.

Han har ei Skyld. Det Mod —

Anden Adelsmand.

En prægtig Krig!

Parolles.

Guddommelig! Ja, jeg har seet den Krig.

Bertram.

Jeg holdes her med Magtbud og med Omsvøb:
„For ung," — og „næste Aar," — „det er for tidligt."

Parolles.

Hvis I har Lyst, saa stjæl Jer dristigt bort.

Bertram.

Her skal jeg blive som en Skjørtekarl,

og mine Sko paa Gulvets Fliser knirke,
til Æren er solgt ud, og Sværd kun bæres
til Dands! ved Gud, jeg stjæler mig herfra!

Første Adelsmand.

Det Tyveri er hæderligt.

Parolles.

Stjæl, Greve!

Anden Adelsmand.

Jeg hæler gjerne med Jer. Nu Farvel!

Bertram.

Jeg er voxet fast til Jer, og vor Skilsmisse sønderriver mig.

Første Adelsmand.

Farvel, Kaptain!

Anden Adelsmand.

Min bedste Herr Parolles!

Parolles.

I ædle Helte, mit og Eders Sværd ere i Slægt. I skinnende Lynstraaler! ægte Staal! et Ord! — I Regimentet Spini vil I træffe en Kaptain Spurio, med et Ar, et Krigsmærke paa sin venstre Kind; det var denne Klinge, der skar det; sig ham, at jeg lever, og giv Agt paa, hvad han siger om mig.

Anden Adelsmand.

Det skal vi, ædle Kaptain.

Parolles.

Mars tage Jer i Favn, som sine Lærlinge!

(Adelsmændene gaae.)

Hvad vil I gjøre?

Bertram.

Blive her; Kongen —

Parolles.

I skulde vise lidt rundeligere Artighed mod disse ædle Herrer; I har holdt Jer indenfor Grændsen af en altfor kold Afsked. Læg mere Udtryk i Eders Hilsen til dem; thi de er paa den høieste Mode for Tiden; de har netop den rigtige Holdning, de spiser og drikker under Indflydelse af den Stjerne, der er mest i Vælten, og om det saa var den Lede selv, der førte Dandsen op, — saadanne Folk maa man følge. — Efter dem og tag en mere udførlig Afsked!

Bertram.

Det vil jeg gjøre.

Parolles.

Prægtige Gutter, det tegne til at blive dygtige Karle til at føre en Klinge!

(Bertram og Parolles gaae.)

(Lafeu kommer ind.)

Lafeu.

Tilgiv mig mit Budskab, Eders Høihed.

Kongen.

Jeg vil belønne dig for at staae op.

Lafeu.

Her staaer jeg da som en benaadet Mand.
Gid Eders Høihed havde knælet her
og bedet mig om min Tilgivelse
og paa mit Bud saaledes reist Jer op.

Kongen.

Ja — hvis jeg havde slaaet dig for Panden
og bedet om Tilgivelse derfor.

Lafeu.

Slet truffet! — men til Sagen, Eders Høihed:
vil I helbredes for den haarde Sygdom?

Kongen.

Nei!

Lafeu.

Ah! saa I har ikke Lyst til Druer,
min kongelige Ræv? det har I dog
til mine, hvis min kongelige Ræv
blot kunde naae dem. Jeg har seet en Læge;
hun mægter at indblæse Liv i Sten,
at muntre Klipper og at faae Jer til
at dandse Hopsa rask med kjække Spring;
ja, hvis hun rørte blot ved Kong Pipin,
han stod af Graven op, og Carl den Store
greb Pennen og skrev Elskovsvers til hende.

Kongen.

Hvad for en „hende" da?

Lafeu.

Jh, Doktor Hun.
Ja, Eders Høihed, der er kommen En,
hvis I vil see paa hende, — paa min Ære, —
hvis jeg maa føie et alvorligt Ord
til hvad jeg skjemtsomt meldte, — jeg har talt
med En, hvis Alder, Kjøn og valgte Kald,
Forstand og Alder har forbavset mig
saa stærkt, at knap jeg tilstaae tør min Svaghed.
Maa hun faae Adgang, som hun beder om,
og sige Jer sit Ærind? Saa kan I
jo siden lee mig ud.

Kongen.

Naa godt, Lafeu,
bring det Vidunder ind, saa kan med dig
vi undres eller dæmpe din Forundring,
idet vi undres over, hvor den kom fra.

Lafeu.

Jeg skal besørge det, og det ihast.

(gaaer.)

Kongen.

Altid en lang Fortale til hans Fjas.

(Lafeu kommer tilbage med Helene.)

Lafeu.

Træd frem!

Kongen.

Det Hastværk har jo Vinger paa.

Lafeu.

Træd frem! her er hans Høihed; tal nu med ham.
I har et farligt Blik; men den Slags Farer
forskrækker ei hans Høihed. Nu Farvel;
som Cressidas Farbroder vover jeg
at lade Jer i Enrum.

Kongen.

Er det os,
dit Ærind gjælder, smukke Barn?

Helene.

Ja, Herre.
Min Faders Navn var Gerard de Narbon,
vel anseet i sit Kald.

Kongen.

Jeg kjendte ham.

Helene.

Saa kan jeg spare mig at rose ham;
at kjende ham er nok. Han efterlod mig
paa Sottesengen mange Lægeraad,
men eet især, hans Forsknings bedste Frugt,
hans lange Kunsterfarings Yndlingsmiddel,
bød han mig vogte som mit tredie Die

og agte høiere end begge mine.
Det har jeg gjort; og da jeg nu har hørt,
at Eders høie Naade lider af
den svære Sygdom, hvis Helbredelse
især har gjort min Fader saa navnkundig,
saa kommer jeg herhid i Ydmyghed
at byde Jer hans Middel og min Pleie.

Kongen.

Vi takke dig, mit Barn; men vi kan ikke
saa let faae Tillid til et Lægemiddel,
naar vore største Lærde svigte os,
og naar det hele Fakultet har dømt,
at Konstens hele Flid kan ei forløse
Naturen af sin hjælpeløse Tilstand;
vi kan ei saa bestjæmme vor Forstand,
eiheller saa nedværdige vort Haab,
at i Kvaksalvervold vi kaste hen
en haabløs Sygdom og tilsidesætte
vor Høihed, mens paa daarlig Hjælp vi agte,
skjøndt hver en Hjælp som Daarskab vi betragte.

Helene.

At jeg har gjort min Pligt, er da min Løn;
jeg vil ei meer paatrænge Jer min Bistand,
men beder ydmygt kun om naadigt Orlov
til at gaae bort igjen, hvorfra jeg kom.

Kongen.

Det er den mindste Gjengjæld, jeg kan yde.
Jeg takker for den Hjælp, du vilde givet,
som En, der døer, dem, der ham ønske Livet;
men, hvad jeg kjender grant, er skjult for dig;
jeg Faren seer; du seer ei Raad for mig.

Helene.

Det skader ei at see, hvad jeg formaaer,
da I jo dog hvert Haab om Hjælp forsmaaer.
Han, som det største Under kan fuldbringe,
har ofte valgt et Redskab svagt og ringe.
I Skriften sees, at Gud gav Børn at dømme,
naar Dommerne var Børn. Tidt Floder strømme
fra ringe Kilder; Havets Vande svinde,
skjønt vise Mænd for Underet er blinde.
Tidt slaaer os Haabet feil og snarest der,
hvor mest Opfyldelsen os synes nær;
men ofte slaaer det til just der, hvor vi
troer Alting tabt og hvert et Haab forbi.

Kongen.

Jeg vil ei høre meer. Farvel, min Skjønne;
din spildte Møie maa sig selv belønne;
et ubrugt Tilbud Tak til Løn maa have.

Helene.

Saa kan et Ord bortstøde Himlens Gave,
det gaaer ei ham, der Alting veed og kjender,
som os, hvis Dom hel ofte Skinnet blænder;
men Hovmod er det mest, naar vi betragte
som Menneskers den Hjælp, som Himlen bragte.
O, Herre, lad det dog en Prøve gjælde,
forsøg blot, ikke min, men Himlens Vælde.
Jeg er ei en Bedragerske, der digter
et andet Maal end det, hvortil jeg sigter;
jeg troer det fast, og min Forvisning er,
min Kunst har Magt, og der er Hjælp for Jer.

Kongen.

Er du saa sikker? sig, hvor snart du tænker,
at det kan skee?

Helene.

Om Gud sin Naade skjænker,
før Solens Heste rundt om Himlens Bue,
to Gange drage Guden i sin Lue, —
før Hesperus i Vestens Mulm og Dampe
to Gange slukker ud sin matte Lampe, —
før fireogtyve Gange Sandet rinder
igjennem Lodsens Glas, mens Tiden svinder,
skal Ondet fra de sunde Lemmer flye
og Liv og Helbred blomstre frem paany.

Kongen.

Hvad tør du vove, da du er saa kjæk
og tillidsfuld?

Helene.

Kald mig en Skjøge fræk,
en ublu Kvinde! lad min Skam udbredes
i Gadeviser; lad mit Rygte trædes
i Skarnet; lad det Værste kun mig hænde,
mit Liv forsmædeligt i Pinsler ende!

Kongen.

Mig tykkes, at det er en Engels Røst,
der mægtigt lyder fra dit svage Bryst;
hvad Verdens Klogt umuligt kalde maa,
kan paa en anden Viis jeg nu forstaae.
Dit Liv er rigt; Alt, hvad der smykker Livet,
og Livets Navn er værd, er dig jo givet;
du eier Ungdom, Skjønhed, Mod og Vid,
Alt, hvad der pryder Lykkens Foraarstid;
at du tør vove det, beviser, Pige,
stor Kundskab eller Daarskab uden Lige.
Prøv, skjønne Læge, da din Kunst paa mig;
men, hvis jeg døer, saa rammer Døden dig.

Helene.

Hvis ei jeg holder Ord til Dag og Stund,
dom uden Naade mig til Døden kun.
Ifald min Hjælp slaaer feil, er Død mit Kaar;
men hvis jeg hjælper, sig, hvad Løn jeg faaer?

Kongen.

Forlang!

Helene.

Er mig Opfyldelsen forvisset?

Kongen.

Ja ved mit Scepter, ved mit Haab om hisset.

Helena.

Giv da med Eders Kongehaand til Mand
mig, hvem jeg vælge vil i Eders Land; —
langt være dog fra mig det Overmod
at vælge ham af Frankrigs Kongeblod
og uden Blu mit ringe Navn forene
med en af Eders Stammes ædle Grene, —
men en af Eders Mænd, som jeg tør tænke
at vinde, og som I mig vel kan skjænke.

Kongen.

Her er min Haand: hold, hvad du loved mig,
og hvad du kræver, vil jeg give dig.
Vælg selv din Tid; thi med taalmodig Hu
betroer jeg mig til dig som Læge nu.
Jeg skulde spørge meer, — skjøndt meer at vide
behøves ikke for paa dig at lide; —
hvorfra du kom, med hvem; — men ikke meer.
Velkommen uden alle Spørgsmaal vær! —
Kom hid og hjælp mig op! — lad Gjerning svare
til Ord, og jeg skal ei paa Gjengjæld spare.

(de gaae.)

Anden Scene.

Rousillon. Et Værelse i Grevindens Slot.

(Grevinden og Narren komme ind.)

Grevinden.

Naa, min gode Ven, nu vil jeg prøve, hvor solid din Dannelse er.

Narren.

I vil faae at see, at jeg er solid nok opfødt, men magert oplært. Men jeg veed, mit Ærinde er jo kun til Hoffet.

Grevinden.

Til Hoffet! hvad for et Sted regner du da for udmærket, naar du taler saa letfærdigt om Hoffet? Kun til Hoffet!

Narren.

Ja, naadige Frue, naar Vorherre har givet en Mand en Smule gode Manerer, saa kan han sagtens blive let færdig med Hoffet. Den, der ikke kan skrabe ud med Benene; tage sin Hue af, kysse paa sin Haand og sige Ingenting, han har hverken Ben eller Haand eller Hue eller Mund, og saadan en Karl duer rent ud sagt rigtignok ikke til at komme til Hoffet; men jeg for min Del har et Svar, som passer til Alle og Enhver.

Grevinden.

Det var, min Tro, et godt Svar, der kan passe til alle Spørgsmaal.

Narren.

Det er ligesom Barberens Stol, der passer til alle Ender, spidse og flade og runde, alle Slags.

Grevinden.

Kan dit Svar passe til alle Spørgsmaal?

Narren.

Ja, saa godt som ti Styver passer i en Prokurators Haand, som en raget Isse for en Tøs i Taftskjole, som Mettes Sivring til Madses Pegefinger, som Pandekage til Hvidetirsdag, som Mohrerdandsen til Maidag, som et Søm til sit Hul, som en Hanrei til sine Horn, som en arrig Kjælling til en kivagtig Skalk, som Nonnens Læber til Munkens Mund, ja som Buddingen til sin Skorpe.

Grevinden.

Har du da virkelig et Svar, der passer til alle Spørgsmaal?

Narren.

Ja, lige nede fra en Hertug og op til en Konstabel passer det til alle Spørgsmaal.

Grevinden.

Det maa være et umaadeligt Svar, der skal passe til alle Spørgsmaal.

Narren.

Nei, det er oprigtigt talt en ren Bagatel, hvis de Lærde vil sige det ærligt, som det er. Bi kun, saa skal I høre hele Historien. Spørg mig, om jeg er Hofmand; det kan da ikke skade Jer at faae at vide.

Grevinden.

Naa, lad os blive unge igjen, hvis det er muligt; — jeg vil være saa naragtig at spørge i Haab om at blive desto klogere ved dit Svar. Maa jeg spørge, min Herre, er I Hofmand?

Narren.

„O, jeg beder, min Herre!" — Det var snart affærdiget; — meer, meer! hundrede af den Slags!

Grevinden.

Min Herre, jeg er en af Eders ringe Venner, som er Jer meget hengiven.

Narren.

„O, jeg beder, min Herre!" — Bliv kun ved, bliv kun ved! slaan mig ikke!

Grevinden.

I kan vist ikke spise denne Husmandskost.

Narren.

„O, jeg beder, min Herre!" — Kom kun! jeg skal nok klare for mig.

Grevinden.

I fik nok Pidsk forleden Dag, troer jeg.

Narren.

„O, jeg beder, min Herre!" — Meer, meer!

Grevinden.

Siger du: „O, jeg beder, min Herre!" og „meer, meer!" naar du faaer Pidsk? Dit „O, jeg beder, Herre!" passer virkelig meget godt til Pidsk; du vilde svare meget godt for dig, hvis du skulde komme i det Tilfælde.

Narren.

Aldrig i mit Liv har jeg været saa uheldig med mit „O, jeg beder, Herre!" — Jeg seer nok, en Ting kan bruges længe, men ikke altid.

Grevinden.

Jeg holder rigtignok godt Hus med min Tid, at jeg staaer her og fordriver den med at fjase med en Nar!

Narren.

„O, jeg beder, min Herre!" — Saa, nu passede det igjen!

Grevinden.

Men nu til Sagen. Giv Helene dette

og bed, at hun vil svare ufortøvet.
Hils alle mine Frænder og min Søn;
det er ei stort —

Narren.

— bevendt med denne Hilsen?

Grevinden.

— Besvær for dig, forstaaer du?

Narren.

Paa en Prik!
og jeg skal være der før mine Ben.

Grevinden.

Og skynd dig hjem igjen.

(de gaae hver til sin Side.)

Tredie Scene.

Paris. Et Værelse i Kongens Slot.

(Lafeu, Bertram og Parolles komme ind.)

Lafeu.

Man siger, at Miraklernes Tid er forbi, og vi har lærde Filosofer, der kan gjøre overnaturlige og ubegribelige Ting til simple Hverdagsbegivenheder. Deraf kommer det, at vi tage os det Forfærdeligste ganske let og forskandser os bag vor indbildte Videnskab, naar vi burde bøie os i hemmelighedsfuld Frygt.

Parolles.

Ja, det er jo den vidunderligste Begivenhed, der er skeet i nyere Tider.

Bertram.

Det er det virkeligt.

Lafeu.

At være opgiven af alle de Kunsterfarne, —

Parolles.

Det er det, jeg siger, af Galenus og Paracelsus, —

Lafeu.

Af alle de lærde Folk og Mænd af Faget, —

Parolles.

Det er mine Ord, —

Lafeu.

Der erklærede ham for uhelbredelig, —

Parolles.

Ganske, som jeg siger, —

Lafeu.

Og uden Redning. —

Parolles.

Aldeles! som en Mand, der er sikker paa, —

Lafeu.

Et usikkert Liv og en sikker Død, —

Parolles.

Godt sagt; det var det, jeg vilde have sagt.

Lafeu.

Det er virkelig noget Uhørt, det maa jeg sige.

Parolles.

Det er det virkelig; hvis I vil have det udlagt, kan I læse det i — hvad er det nu det hedder, —

Lafeu.

„Udlægning af den himmelske Naades Virken i et jordisk Redskab."

Parolles.

Det var rigtigt; det var det, jeg mente.

Lafeu.

Ih, han er jo saa qvik som en Delfin, — jeg taler i al Respekt.

Parolles.

Ja, det er forunderligt, det er meget forunderligt; det er hele Sagen; og den er et syndigt Væsen, der ikke vil erkjende, at dette er —

Lafeu.

Himlens egen Haand, —

Parolles.

Det siger jeg netop, —

Lafeu.

Igjennem et meget svagt —

Parolles.

Og skrøbeligt Værktøi; stor Magt, stor Herlighed, hvoraf vi i Sandhed burde tage Anledning til ogsaa i mere almindelig Betydning end blot for Kongens Helbredelse, —

Lafeu.

At være taknemlige.

Parolles.

Ganske rigtigt; det var det, jeg vilde sige. — Se, der kommer Kongen.

(Kongen, Helene og Følge komme ind.)

Lafeu.

„Lustich!" som Hollænderen siger. Pigerne leve! siger jeg, saalænge jeg har en Tand i min Mund. Ih, han er jo istand til at dandse en Hopsa med hende.

Parolles.

Mort du Vinaigre! er det ikke Helene?

Lafeu.

Ja, minsandten, er det hende.

Kongen.

Gaa, kald mig alle Hoffets Herrer hid. —

(En af Følget gaaer.)

Min Redningsmand, sid hos din Patient;

modtag paany af denne sunde Haand,
hvis tabte Livskraft du har vakt igjen,
Bekræftelsen paa Gaven, som jeg loved,
og som kun venter, til du nævner den.

(Nogle Adelsmænd komme ind.)

Nu, Pige, see dig om: den raske Flok
af ædle Ungersvende styrer jeg
med Herskervælde og med Faderord.
Gjør frit dit Valg blandt dem; det staaer til dig
at vælge; de kan ikke vægre sig.

Helene.

Gid Elskovs Gud forunde hver af Jer
en skjøn og dydig Hustru, Een undtagen.

Lafeu.

Jeg gav min Abildgraa med Sadeltøiet,
hvis nu jeg havde disse Knøses Tænder
og saa lidt Skjæg som de.

Kongen.

Se vel paa dem;
hver af dem er af ædel Byrd.

Helene.

I Herrer,
Gud har, ved mig, gjengivet Kongen Helbred.

Alle.

Vi veed det, og vi takke Gud for Jer.

Helene.

Jeg er en stakkels Pige; al min Rigdom
bestaaer i dette kun, at jeg er Pige. —
Jeg har ei meer at sige, høie Konge;
paa mine Kinder hvisker Rødmen til mig:
„Jeg blusfer for din Beilen; faaer du Afslag,
skal hviden Død boe paa din Kind for evigt,
og jeg vil aldrig mere komme der."

Kongen.

Gjør nu dit Valg; den, som din Kjærlighed
forsmaaer, han har forsmaaet mit Venskab med.

Helene.

Diana, fra dit Alter maa jeg flye;
til Elskovs stærke Gud, høit over Sky
gaaer mine Suk. —
(til første Adelsmand.) Hvad om til Jer jeg frier?

Første Adelsmand.

Jeg svarer Ja!

Helene.

Jeg takker, men jeg tier.

Lafeu.

Jeg vilde heller være med i det Valg, end jeg vilde slaae to Esser for mit Liv.

Helene. (til anden Adelsmand.)

Den Høihed, som i Eders Øie luer,
alt før jeg taler, mig med Afslag truer.
Gid Elskovs Gud Jer tyve Gange yde
meer, end min ringe Kjærlighed kan byde.

Anden Adelsmand.

Jeg fordrer ikke meer.

Helene.

Gid Fryd og Held
Jer Amor sende paa min Bøn! — Farvel!

Lafeu.

Faaer hun Kurven af dem Allesammen? Var det mine Sønner, skulde de have Ris, eller jeg vilde sende dem til Tyrkerne, at de kunde gjøre dem til Eunucher.

Helene. (til en tredie Adelsmand.)

Frygt ei, at jeg skal Eders Haand begjære;
min Beilen skal Jer ei til Byrde være;

jeg ønsker Jer alt Held, at I maa finde
engang en mere værdig Elskerinde!

Lafeu.

De Knøse er af Is; Ingen vil have hende; de maa være Bastarder af Engelskmænd; ingen Franskmand er Fader til dem.

Helene. (til en fjerde Adelsmand.)

I er for ung, for lykkelig og god
til at faae Sønner af saa ringe Blod.

Fjerde Adelsmand.

Det er ei mine Tanker, skjønne Frøken.

Lafeu. (peger paa Bertram.)

Der hænger dog een Drue endnu. — Jeg er vis paa, at din Fader drak Vin. Men hvis du ikke er et Asen, saa er jeg en fjortenaars Dreng. Jeg kjender dig nok.

Helene. (til Bertram.)

Jeg tør ei sige: „Jer jeg tager", men
mig og min Tro til Jer jeg giver hen
for al min Levetid. — Se, der staaer Manden.

Kongen.

Tag hende, Bertram; thi hun er din Hustru.

Bertram.

Min Hustru! — Jeg besværger Eders Høihed,
lad mig dog bruge min egne Øine
i slig en Sag!

Kongen.

Og veed du ikke, Bertram,
hvad hun har gjort for mig?

Bertram.

Det veed jeg, Herre;
men ikke, hvorfor jeg skal ægte hende.

Kongen.

Du veed, hun hjalp mig op af Sygesengen.

Bertram.

Men er da det, at I kom op, en Grund til,
at jeg skal ned? — Jeg kjender hende vel;
hun er opfostret ved min Faders Godhed. —
En ringe Læges Datter skal jeg ægte?
Før ramme Skjændsel mig til evig Tid!

Kongen.

Kun hendes Stand forsmaaer du? den kan jeg
ophøie. Det er sælsomt, at vort Blod,
som, naar det blandes sammen, ei kan skjelnes
i Farve, Vægt og Varme, dog kan gjøre
saa stor en Forskjel. Er hun Dyden selv
i Alt, undtagen, det som du forsmaaer, —
en ringe Læges Datter, — saa forsmaaer du
jo Dyden for et Navn. Gjør ikke det;
naar ædel Daad gaaer frem af Ringheds Bo,
saa adles af Bedriften Stedet jo.
Hvor uden Daad opdynges Titler blot,
er Æren lam og usund. Godt er Godt,
og Slet er Slet, hvad Navn endog det bær;
lad hver Ting gjælde for, hvad den er værd,
ei efter Titler. Hun er ung, klog, fager;
det er den Arv, hun af Naturen tager;
det føder Ære. Den gjør Æren Spot,
der af sin Hædersfødsel praler blot
og ligner ei sin Fader. Æren trives
meer ved vor egen Daad, end den kan gives
af Aners Glands. Det tomme Ord maa tjene
paa hver en Grav, paa alle Mindestene
som løiet Seierstegn; men tidt det tier,

hvor Gravens Muld den ægte Hæder vier
til Glemsel. Hvis du kan din Elskov vende
til denne Pige, som Gud skabte hende,
saa kan jeg skabe Resten. Dydens Krands
fik hun af Gud, jeg skjænker Guld og Glands.

Bertram.

Jeg elsker hende ikke, vil ei tvinge
mig selv dertil.

Kongen.

Du gjør dig selv stor Uret,
hvis du til dette Valg behøver Tvang.

Helene.

Min Konge, at I gjenvandt Eders Helbred,
er mig en Glæde; lad saa Resten fare.

Kongen.

Min Ære staaer i Pant; min Kongemagt
maa løse den. Her, flux tag hendes Haand,
du stolte Dreng, kun lidt den Gave værd, —
du, som i lav Foragt tør sammenknytte
min Gunst og hendes Dyd, som ei forstaaer,
at vi paa hendes lette Vægtskaal lagt
kan fuldt opveie dig, som ikke veed,
at jeg kan plante der din Ære, hvor
jeg vil, at den skal voxe. Tving din Hovmod;
adlyd mit Bud, der sigter til dit Vel;
følg ei din Stoltheds Bud, men ufortøvet
frem ved din Lydighed dit eget Tarv,
alt som din Pligt og Kongens Høihed kræver;
hvis ei forstøder jeg dig af mit Venskab
ud i din tankeløse Ungdoms Strøm
og blinde Fart, og slipper løs paa dig

i Lovens Navn og uden mindste Naade
min Hævn og Vrede. Tal; giv mig et Svar!

Bertram.

Tilgiv mig, høie Konge; Eders Die
min Kjærlighed skal lede. Naar jeg tænker,
hvor stor en Hæder, skabt af Eders Bud,
henflyver, hvor I vil, saa finder jeg,
at hun, hvem nylig mine stolte Tanker
har agtet ringe, prises høit af Kongen;
saaledes adlet er hun ædelbaaren.

Kongen.

Saa tag da hendes Haand, kald hende din;
jeg lover, at jeg vil paa Vægten lægge,
hvad der kan meer end veie op din Rigdom.

Bertram.

Jeg tager hendes Haand.

Kongen.

Alt Held og Glæde
og Kongens Naade smile til din Pagt!
hvad kort er aftalt her, skal end iaften
som det sig sømmer, formeligt bekræftes;
til Bryllupsfesten vil vi senere
bestemme Dag og Time, i Forventning
om Frænders Komme. — Om du elsker hende,
derpaa vil jeg mod mig dit Venskab kjende.

(gaaer med Helene, Bertram, Adelsmændene og Følge.)

Lafeu.

Hør engang, Mosjø! et Ord med Jer!

Parolles.

Hvad behager?

Lafeu.

Eders Herre og Husbond gjorde meget vel i, at han tog sine Ord i sig igjen.

Parolles.

Tog sine Ord i sig! — Min Herre og Husbond?

Lafeu.

Ja! er det ikke et forstaaeligt Sprog, jeg taler?

Parolles.

Det er et meget droit Sprog, og neppe forstaaeligt uden en blodig Forklaring.

Lafeu.

Gjør I ikke Greven af Rousillon Selskab?

Parolles.

Enhver Greve, alle Grever, alle Folk.

Lafeu.

Alle Grevers Folk; — Grevers Herre havde jo klinget bedre.

Parolles.

I er for gammel, Herre; lad Jer nøie med det; I er for gammel!

Lafeu.

Jeg skal sige dig, min Dreng, at jeg er en Mand; men det er en Titel, du ikke opnaaer, hvor gammel du saa bliver.

Parolles.

Hvad der er altfor let at vove, det vil jeg ikke vove.

Lafeu.

De to Gange, jeg har siddet tilbords med dig, ansaae jeg dig for en taalelig klog Karl. Du gjorde endel Blæst af dine Reiser; det sik nu at være; men af alle de Baand og Vimpler, du havde paa dig, sik jeg tidt en Mistanke om, at Skibet ikke havde synderlig svær Fragt inde. Nu har jeg dig

fat; men slipper du fra mig, saa bryder jeg mig ikke stort om det; du duer ikke til andet end til at tage fat paa, og det er du knap værd.

Parolles.

Havde du ikke Alderdommens Privilegier, —

Lafeu.

Gaa nu bare ikke for vidt i Hidsighed; ellers kunde du temmelig snart blive sat paa Prøve, og dersom — Gud naade dig syndige Kræ! — Naa, Farvel, mit gode Gittervindue; din Ramme behøver jeg ikke at lukke op, for jeg seer tværs igjennem dig. Giv mig din Haand.

Parolles.

Naadige Herre, I viser mig den mest paafaldende Forhaanelse!

Lafeu.

Det er dig vel undt, og du er det værd.

Parolles.

Jeg har ikke fortjent en saadan Behandling, Herre!

Lafeu.

Jo, paa min Ære, ligetil sidste Hvid; jeg vil ikke afkorte dig en Skjærv.

Parolles.

Godt; jeg skal blive klogere herefter.

Lafeu.

Gjør det saa snart, som du kan, for du er ikke ganske fri for det Modsatte. Hvis Nogen engang binder dig i dit eget Skjærf og prygler dig, saa skal du mærke, hvad det er at være stolt af sine Forbindelser. Jeg har Lyst til at vedligeholde mit Bekjendtskab med dig, eller rettere sagt min Kundskab om dig, for at jeg kan sige i paakommende Tilfælde: den Karl kjender jeg nok.

Parolles.

Naadige Herre, I mishandler mig paa den utaaleligste Maade.

Lafeu.

Jeg vilde ønske, det var en Helvedespine for dig, og at jeg orkede at blive ved til evig Tid. Jeg orker ikke meget nu; men vende dig Ryggen og gaae min Vei, det orker jeg dog, og det vil jeg gjøre, saa rask som min Alder tillader det.

(gaaer.)

Parolles.

Ja, ja! du har en Søn! paa ham kan jeg aftvætte denne Forhaanelse; du lumpne, gamle, snavs, lumpne Herre! — Ja, ja! jeg maa have Taalmodighed; man kan ikke tvinge sig Respect til. Jeg vil prygle ham, saasandt jeg lever, hvis jeg kan træffe ham beleiligt, om han saa var to Gange og tre Gange en høivelbaaren Herre. Jeg vil ikke have mere Medlidenhed med hans Alder, end jeg vilde have med — jeg vil prygle ham, naar jeg bare kunde træffe ham igjen!

(Lafeu kommer ind igjen.)

Lafeu.

Naa, min gode Mand! din Herre og Husbond er gift; det er en Nyhed for dig; nu har du faaet en Frue.

Parolles.

Jeg beder Eders Høivelbaarenhed alvorligt at holde Maade med Eders Fornærmelser. Han er min ærede Beskytter; den jeg tjener histoppe, er min Herre.

Lafeu.

Hvem? Gud?

Parolles.

Ja, Herre.

Lafeu.

Fanden er din Herre, det er han. Hvad skal det be-

tyde, at du spænder dine Ærmer op paa den Maade? gjør du dine Ærmer til Buxer? gjør andre Tjenere det? Du gjorde bedre i at sætte din Nederdel, der hvor din Næse er. Paa min Ære! hvis jeg var to Timer yngre end jeg er, saa pryglede jeg dig. Du er til Anstød for alle Folk, synes mig; Alle og Enhver burde prygle dig. Jeg troer, du blev skabt, for at Folk kunde gjøre sig en Motion ved at prygle dig.

Parolles.

Det er en haard og ufortjent Behandlingsmaade, naadige Herre!

Lafeu.

Jo vist! Du fik Prygl i Italien, fordi du stjal en Kjerne ud af et Granatæble; du er en Landstryger og ingen ægte Reisende; du er mere næsvis imod Adelsmænd og anseete Folk, end din Fødsel og dine Fortjenester give dig Ret til. — Du er ikke eet Ord mere værd; ellers vilde jeg kalde dig en Slyngel. — Farvel!

(gaaer.)

Parolles.

Godt, meget godt! — Lad saa være! — godt, meget godt! — lad os tie stille med det saalænge!

(Bertram kommer ind.)

Bertram.

Jeg er fortabt! for evigt Sorgens Bytte!

Parolles.

Hvad er der, Allerkjæreste?

Bertram.

Endskjøndt
jeg svor for Præsten, skal hun aldrig dele
mit Leie.

Parolles.

Hvad, min Hjertensven?

Bertram.

Parolles!
Nu har de faaet mig gift. — Men til Toscana,
i Krigen gaaer jeg, ei til hendes Leie!

Parolles.

Ja, Frankrig er et Hundehul, knap værd,
at Mænd skal træde paa dets Jord. — I Krigen!

Bertram.

Her har jeg fra min Moder faaet Brev;
men, hvad det indeholder, veed jeg ikke.

Parolles.

Det faae vi see. I Krig, min Gut, i Krig!
Den bærer i et lukket Skrin sin Ære,
der kjæler for sit Dukkebarn herhjemme,
og ødsler bort i hendes Favn den Marv,
der skulde tvinge Mars's vilde Hingster
i deres stolte Spring. — Til andre Egne!
thi Frankrig er en Stald, og vi er Øg
hvis vi vil blive her; afsted, i Krigen!

Bertram.

Det vil jeg; jeg vil sende hende hjem;
min Moder melder jeg mit Had til hende
og Grunden til min Flugt; til Kongen vil
jeg skrive, hvad jeg ei tør sige ham.
Hans sidste Gave skal udstyre mig
til den italienske Krig, hvor Helte
nu skifte Hug. Krig er et lystigt Liv
mod den forhadte Hustrus Graad og Kiv.

Parolles.

Men er det vist, det Lune varer ved?

Bertram.

Gaa med mig til mit Kammer, giv mig Raad.

Hun skal herfra; imorgen flux afsted,
til Krigen jeg, hun til sin Ensomhed!

Parolles.

Den Bolt kan springe høit. — Ja, det er stivt!
at giftes er for unge Mænd en Gift.
Derfor afsted! lad hende tappert fare!
Kongen har gjort dig Uret. — Ti dog bare!

(de gaae.)

Fjerde Scene.

Sammesteds.

(Helene og Narren komme ind.)

Helene.

Min Moder sender mig en venlig Hilsen; har hun det godt.

Narren.

Hun har det ikke godt; men hun er dog ellers rask; hun er meget munter; men hun har det dog ikke godt; men Gudskeelov, hun har det meget godt og fattes ingen Verdens Ting; men hun har det dog ikke godt.

Helene.

Naar hun har det meget godt, hvad fattes hende da, siden hun ikke har det rigtigt godt?

Narren.

Jo, hun har det virkelig meget godt, paa to Ting nær.

Helene.

Hvad er det for to Ting.

Narren.

Den ene er den, at hun ikke er i Himmelen, hvorhen Gud snart hjælpe hende! den anden er den, at hun er paa Jorden, hvorfra Gud snart hjælpe hende!

(Parolles kommer ind.)

Parolles.

Guds Fred, min lykkelige Frue!

Helene.

Jeg haaber, at I ikke har noget imod den Lykke, der er falden i min Lod, min Herre.

Parolles.

Mine Bønner har været med Jer, for at I maatte opnaae den, og de skal fremdeles være med Jer, for at I maa beholde den. — Naa er du der, Skjelm? hvorledes har din gamle Frue det?

Narren.

Naar blot I havde hendes Rynker, og jeg hendes Penge, saa vilde jeg ønske, at hun havde det, som I siger.

Parolles.

Jeg siger jo Ingenting.

Narren.

Det er det klogeste, I kan gjøre; thi mangen en Tjeners Tale volder hans Herres Undergang. Ingenting sige, Ingenting gjøre, Ingenting vide og Ingenting eie, det er nok det Meste af, hvad I har at rose Jer af, og det er ganske nær ved Ingenting.

Parolles.

Gaa din Vei, du er en Skjelm.

Narren.

I skulde heller have sagt: „For en Skjelm er du en Skjelm"; — det vil sige: „For mig er du en Skjelm". Det havde været den rene Sandhed, Herre.

Parolles.

Ja, ja; du er en vittig Nar; jeg kjender dig nok.

Narren.

Kjender I mig fra Jer selv, eller har I lært mig at kjende af Andre? det var en nyttig Kundskab. Gid I maa

lære megen Naragtighed at kjende hos Jer til Fornøielse for
Verden og til Latterens Forøgelse.

Parolles.

En rigtig Skjelm, min Tro, og godt opfødt. —
Min Frue, Greven vil afsted iaften;
en meget vigtig Sag bortkalder ham.
Den Ret, som denne Dag og Elskovs Lov
Jer giver Fordring paa, erkjender han,
men maa nødtvungen dog udsætte den.
Dog Savn og Tøven har i sig en Sødme,
der brygges nu i Tvangens Tid, for siden
at overstrømme Fremtids Dag med Glæde
og drukne Bægrets Rand i Lyst.

Helene.

Hvad er
hans Villie mere?

Parolles.

At I tager Afsted
fra Kongen strax, og tager dette Hastværk
paa Jer, samt giver Grunde, der kan synes
at gjøre det nødvendigt.

Helene.

Hvad befaler
han mere?

Parolles.

At, naar det er gjort, I venter
paa nærmere Besked.

Helene.

I alle Ting
jeg venter paa hans Bud.

Parolles.

Det vil jeg melde.

Helene.

Det beder jeg Jer om. —

(Parolles gaaer.)

Kom nu, min Knøs.

(gaaer med Narren.)

Femte Scene.

Sammesteds.

(Lafeu og Bertram komme ind.)

Lafeu.

Men jeg haaber dog, at Eders Naade ikke anseer ham for en Krigsmand.

Bertram.

Jo, naadige Herre, og det af prøvet Tapperhed.

Lafeu.

Det har I fra hans egen Beretning.

Bertram.

Og andre fuldgyldige Vidnesbyrd.

Lafeu.

Saa gaaer min Solskive ikke rigtigt; jeg tog denne Lærke for en Graaspurv.

Bertram.

Jeg forsikrer Jer, naadige Herre, at han er meget kyndig, og tapper i Forhold dertil.

Lafeu.

Saa har jeg begaaet Synd imod hans Erfaring og Uret imod hans Tapperhed, og min Tilstand er saameget farligere, som jeg ikke kan bringe det over mit Hjerte at angre. Der kommer han; vær saa god at gjøre os til Venner; saa vil jeg pleie Venskabet.

(Parolles kommer ind.)

Parolles. (til Bertram.)

Det skal blive besørget, Herre.

Lafeu.

Aa, sig mig dog, Herre, hvem er hans Skrædder?

Parolles.

Min Herre?

Lafeu.

O, nu kjender jeg ham godt. Ja vist! det er en flink Mand i sit Arbeide, en meget dygtig Skrædder.

Bertram. (afsides til Parolles.)

Er hun gaaet til Kongen?

Parolles. (ligeledes.)

Ja hun er.

Bertram. (ligeledes.)

Vil hun reise iaften?

Parolles. (ligeledes.)

Som I befaler hende.

Bertram. (ligeledes.)

Nu har jeg skrevet mine Breve, pakket
mit Guld i Randslen og sendt Bud om Heste,
og end iaften, — da jeg skulde tage
min Brud i Favn, — og førend jeg begynder, —

Lafeu.

En velbereist Mand kan være god nok ved Slutningen af et Maaltid; men En, der lyver tre Trediedele, og benytter en almindelig bekjendt Sandhed til at skaffe tusinde Sladderhistorier Indgang, ham burde man høre paa een Gang og prygle tre Gange. — Gud bevare Jer, Kaptain.

Bertram.

Er der nogen Uenighed mellem den naadige Herre og Jer, min Herre?

Parolles.

Jeg veed ikke, hvormed jeg har fortjent at falde i hans Høivelbaarenheds Unaade.

Lafeu.

I har gjort, hvad I kunde, for at falde deri med Stövler og Sporer og Alting, ligesom han, der faldt lige i Æggekagen, og I vil nok skynde Jer at komme ud af den igjen, hellere end I vil staae til Regnskab for, hvorfor I er der.

Bertram.

I maa vist ikke have forstaaet ham rigtigt, ædle Herre.

Lafeu.

Og kommer aldrig i Evighed til at forstaae ham, om jeg saa hørte ham læse sine Bønner. Farvel, Herr Greve! og det kan I troe mig paa mit Ord: der kan ingen Kjerne være i denne lette Nød; Klæderne ere den Karls Sjæl; sæt ikke Lid til ham, hvor det gjælder noget Alvorligt; jeg har havt den Slags Fyre under Behandling før, og jeg kjender dem. — Farvel, min Herre; jeg har talt bedre om Jer, end I nogentid har fortjent eller vil fortjene; men man skal jo gjengjælde Ondt med Godt.

(gaaer.)

Parolles.

Det er, min Tro, en naragtig Herre.

Bertram.

Det lader til det.

Parolles.

Hvad, kjender I ham ikke?

Bertram.

Jo meget godt, og Rygtet giver ham
det bedste Lov. — Der kommer jo min Plage.

(Helene kommer.)

Helene.

Jeg har nu talt med Kongen, som I, Herre,
har sendt mig Bud, og faaet Orlov til
at reise strax; han ønsker kun at tale
med Jer i Enrum.

Bertram.

Jeg adlyder ham.
Lad ei min Fremfærd undre Jer, Helene,
skjøndt den ei stemmer godt med Tidens Farve,
ei heller med, hvad Pligt og Skyldighed
paalægge mig. Den Sag er kommen mig
uventet; derfor er jeg lidt forstyrret.
Nu maa jeg bede Jer, at ufortøvet
I drager hjem, og heller undres over
end spørger om, hvorfor jeg beder Jer;
thi bedre er min Hensigt end den synes,
og meer nødvendigt er mit Ærinde,
end det seer ud ved første Blik for Jer,
der ikke kjender det. — Giv dette til
min Moder. — Før vi sees, vil det vel vare
to Dage; nu vil jeg Jer overlade
til Eders egen Klogt.

Helene.

Jeg kan kun sige,
at jeg er Jer en lydig Tjenerinde, —

Bertram.

Nu ikke meer om det!

Helene.

Og som bestandig
med tro Hengivenhed vil bøde paa
Forskjellen mellem mine ringe Kaar
og denne store Lykke.

Bertram.

Nok om det!
Min Tid er meget knap. Farvel! reis hjem.

Helene.

Tilgiv mig, Herre, —

Bertram.

Hvad vil I da sige?

Helene.

Jeg er ei værd den Rigdom, som jeg eier;
jeg tør ei min den kalde, skjøndt den er det;
men som en frygtsom Tyv jeg vilde stjæle,
hvad Loven hjemler mig.

Bertram.

Hvad vil I?

Helene.

Noget, —
nei, knap saameget, — Intet, — o jeg kan
ei sige Jer det, — jo, jeg mente nys,
fra Fjender kun man skilles — uden Kys.

Bertram.

Tøv dog ei længer! skynd Jer blot til Hest!

Helene.

Jeg lyder Eders Bud, min ædle Herre.

Bertram.

Hvor er nu mine Tjenere? — Farvel!

(Helene gaaer.)

Reis hjem! — did skal min Fod mig aldrig føre,
mens jeg kan svinge Sværd og Trommen høre.
Kom, lad os flye.

Parolles.

Bravo! Corragio!

(de gaae.)

Tredie Act.

Første Scene.

Florens. En Sal i Hertugens Slot.

(Hertugen af Florens med Følge, to franske Adelsmænd o. Fl. komme ind.)

Hertugen.

Nu har I altsaa Led for Led erfaret,
hvad der er første Grund til denne Feide,
hvis svare Kamp har kostet meget Blod
og tørster efter mere.

Første Adelsmand.

Striden synes
paa Eders Høiheds Side ren og hellig,
paa Eders Fjendes fort og gruelig.

Hertugen.

Og derfor undrer det os, at vor Fætter
af Frankrig, i en saa retfærdig Sag,
har lukt sit Hjerte for vor Bøn om Bistand.

Adelsmanden.

Min Hertug, jeg kan ikke gjøre Rede
for Statens Grunde, som en ringe Mand
og uindviet, der ukyndig selv
kun forestiller mig Statsraadets Høihed;
jeg tør ei sige, hvad jeg troer derom,
fordi jeg fandt, at min usikkre Mening
tog feil, saa tidt jeg voved paa at gjette.

Hertugen.

Det være, som han vil.

Anden Adelsmand.

Men jeg er vis paa,
at vore Ungersvende, som er trætte
af Freden, Dag for Dag vil søge hid
og hente Lægedom.

Hertugen.

Jeg byder dem
Velkommen. Al den Hæder, vi kan skjænke,
tilfalder dem. — Sin Plads veed hver at finde;
naar Eders Formænd falde, vil I vinde.
Imorgen skal vi slaaes.

(de gaae.)

Anden Scene.

Rousillon. I Grevindens Slot.

(Grevinden og Narren komme ind.)

Grevinden.

Det er Altsammen gaaet, som jeg ønskede, undtagen at han ikke følger med hende.

Narren.

Jeg troer, min Sandten, at min unge Herre er en meget tungsindig Mand.

Grevinden.

Maa jeg høre, hvorledes du har udfundet det?

Narren.

Jo, han seer paa sine Støvler og synger, retter paa Kraven og synger, gjør Spørgsmaal og synger, stanger sine Tænder og synger; jeg kjendte en Mand, der led af den Slags Tungsindighed; han solgte en god Herregaard for en halvkvæden Vise.

Grevinden.

Lad mig see, hvad han skriver, og naar han agter at komme. (Aabner et Brev.)

Narren.

Jeg bryder mig ikke om Elfe, siden jeg har været ved Hoffet. Vor gamle Stokfisk og vore Elfer herhjemme ere Ingenting imod den gamle Stokfisk og Elfterne ved Hoffet. Hjernekisten er flaaet itu paa min Amor, og jeg begynder at elske, ligesom en gammel Mand elsker Penge, uden Appetit.

Grevinden.

Hvad er det, jeg seer her?

Narren.

Netop det samme, som I seer der.

(gaaer.)

Grevinden. (læser.)

„Jeg har sendt Jer en Svigerdatter; hun har helbredet Kongen og gjort mig ulykkelig. Jeg har givet hende min Haand, men ikke taget hende i Favn, og dette ikke, har jeg svoret, skal vare evigt. I vil faae at høre, at jeg er flygtet; derfor lader jeg Jer det vide, førend Rygtet kommer. Hvis Verden er stor nok, skal jeg holde mig i lang Afstand. Med skyldig Ærefrygt,

Eders ulykkelige Søn
Bertram."

Det er ei godt, du tøileløse Dreng,
at flygte fra saa god en Konges Gunst,
at kalde ned hans Harme paa dit Hoved,
ved at forsmaae en Brud saa skjøn og dydig,
som ingen Keiser vilde ringeagte!

(Narren kommer ind igjen.)

Narren.

O, naadige Frue, der er slemme Historier paafærde derude med to Soldater og den unge Grevinde!

Grevinden.

Hvad er der paafærde?

Narren.

Ja, nogen Trøst er der jo i den Historie, nogen Trøst; Eders Søn bliver ikke slaaet ihjel saasnart, som jeg havde tænkt.

Grevinden.

Hvorfor skulde han blive slaaet ihjel?

Narren.

Nei, det mener jeg ogsaa, naar han løber sin Vei, som jeg hører han er; det Farlige er at gaae paa; det er det, der volder Mandefald, ihvorvel det bidrager til Folkemængdens Formerelse. Der kommer Folk, der kan fortælle Jer mere; jeg for min Del har ikke hørt Andet, end at Eders Søn er løben sin Vei.

(gaaer.)

(Helene og to Adelsmænd komme ind.)

Første Adelsmand.

Guds Fred, min ædle Frue!

Helene.

Eders Naade,
min Mand er borte, ja for evigt borte!

Anden Adelsmand.

Sig ikke det.

Grevinden.

Hav dog Taalmodighed. —
I Herrer, — Sorg og Glæde har saa tidt
mig rammet med sit pludselige Slag,
at ingen af dem ved det første Træf
kan skræmme mig paa Kvinders Vis, — jeg beder,
sig mig, hvor er min Søn?

Anden Adelsmand.

Min ædle Frue,
han tjener i Florens hos Hertugen;

vi mødte ham paa Veien did; vi kom
derfra, og skal derhen igjen, saasnart
vort Ærinde ved Hoffet er besørget.

Helene.

Se, Frue, her hans Brev; det er min Afsked.

(læser)

„Naar du kan faae den Ring, jeg bærer paa min Finger, og som aldrig skal komme af, og naar du kan vise mig et Barn af dit Liv, som jeg er Fader til, da maa du kalde mig din Mand; men dette da vil sige aldrig."

Hvor skrækkelig en Dom!

Grevinden.

I ædle Herrer,
har I bragt dette Brev?

Første Adelsmand.

Ja, Eders Naade,
og for dets Indholds Skyld gjør det os ondt.

Grevinden.

Min kjære Datter, fat dog Mod; naar selv
du tager al den Sorg, du har, saa røver
du mig min halve Del. Han var min Søn;
men af mit Blod udsletter jeg hans Navn,
og du alene er mit Barn. — Hans Reise
gik altsaa til Florens?

Anden Adelsmand.

Ja, Eders Naade.

Grevinden.

Til Krigen?

Anden Adelsmand.

Ja, det var hans ædle Forsæt,
og Hertugen vil sikkert vise ham
al Hæder, som med Rette han kan fordre.

Grevinden.

I gaaer derhen igjen?

Første Adelsmand.

Ja, ædle Frue,
saa hurtigt som bevinget Hast kan føre.

Helene. (læser.)

„Saalænge, indtil jeg ingen Hustru har, har jeg Intet i Frankrig."

O, det er bittert!

Grevinden.

Staaer det der?

Helene.

Ja, Frue.

Første Adelsmand.

Det er maaskee kun Haandens Overmod,
hvormed hans Hjerte ikke stemmer i.

Grevinden.

„Saalænge, til han ingen Hustru har,
har han i Frankrig Intet." — Her er Intet
for godt til ham, undtagen hun alene,
og hun har vel fortjent en Mand, som tyve
deslige kaade Drenge burde tjene
og kalde hende daglig deres Frue.
Hvem fulgte ham?

Første Adelsmand.

En Tjener og desuden
en Kavaler, som jeg har nylig gjort
Bekjendtskab med.

Grevinden.

Parolles?

Første Adelsmand.

Ja, min Frue.

Grevinden.

En lumpen Karl og fuld af slette Streger!
min Søn fordærver sine gode Anlæg
ved hans Exempel.

Første Adelsmand.

Ganske sandt, min Frue; —
den Karl har meget meer end nok af det,
der hjælper ham i Verden.

Grevinden.

Mine Herrer,
I er velkomne. Naar I seer min Søn,
saa vil jeg bede Jer at sige ham,
at han kan aldrig vinde med sit Sværd
den Ære, som han mister; mere skriftligt,
som jeg vil bede Jer at tage med.

Anden Adelsmand.

Vi er til Eders Naades Tjeneste
i dette som i Alt, hvad I befaler.

Grevinden.

Nei, kun gjensidigt; vil I træde ind?

(Grevinden og Adelsmændene gaae.)

Helene.

„Saalænge, til jeg ingen Hustru har,
har jeg i Frankrig Intet." — Intet har han
i Frankrig, til han ingen Hustru har. —
I Frankrig skal du ingen Hustru have;
saa har du Alt igjen. Min stakkels Husbond,
er det da mig, der bort dig jager fra
dit Land og giver dine fine Lemmer
til Pris for denne skaanselløse Krig?
og er det mig, der har fordrevet dig
fra Hoffets muntre Liv, hvor du kun trues

af skjønne Dines Skud, og gjort dig til
en Skive for de rygende Musketter?
I Sendebud af Bly, der fare hen
paa Ildens vilde Hast, flyv ham forbi!
træf Luften, der bestandig atter heles,
der synger, naar den saares; rør ei ham!
hvert Skud, der truer ham, har jeg jo sendt;
Enhver, der sigter paa hans kjække Bryst,
jeg er den Usle, der har leiet ham;
om ei jeg dræber ham, er jeg dog Skyld i
at dette blev hans Død; jeg maatte heller
den glubske Løve møde, naar den brøled
af Sultens skarpe Tvang; ja heller maatte
al den Elendighed, Naturen eier,
paa een Gang ramme mig! Nei, Rousillon,
kom hjem derfra, hvor Ærelysten vinder
af Faren kun en Skramme, og hvor ofte
den taber Alt. Jeg vil gaae bort herfra;
at jeg er her, det holder dig jo borte;
og skulde jeg da blive her? Nei, nei!
om Paradisets Luft omvifted Huset,
og Engle var dets Tjenerskab, — jeg gaaer,
at Rygtet kan medlidende fortælle
min Flugt og trøste dig. — Kom Nattens Sky;
i Mørket maa jeg stakkels Tyv jo flye.

(gaaer.)

Tredie Scene.

Florens; udenfor Hertugens Slot.

(Trompetklang. Hertugen, Bertram, Adelsmænd, Officerer, Soldater og Andre komme ind.)

Hertugen.

Du er Anfører for vort Rytteri;
og vi betroe vort Venskab og vor Tillid
med stor Forhaabning til din Lykkes Løfter.

Bertram.

For tung en Byrde for min Styrke, Herre!
dog vil for Eders Naades Skyld jeg stræbe
at bære den til Farens Yderste.

Hertugen.

Saa gaa! gid Lykken som din Elskerinde
omsvæve seiervarslende din Hjelm!

Bertram.

Paa denne Dag, o store Mars, jeg træder
i dine Rækker ind; gjør blot min Evne
min Villie lig; saa skal i mig du finde
din Trommes Elsker, skjøndt al Elskovs Fjende.

(de gaae.)

Fjerde Scene.

Rousillon, i Grevindens Slot.

(Grevinden og Hovmesteren komme ind.)

Grevinden.

Ak! hvorfor tog du dog mod hendes Brev?
forstod du ikke, naar hun skrev mig til,
at det var hendes Agt? — Læs det igjen.

Hushovmesteren. (læser.)

„Som Pilgrim til Sankt Jacobs Skrin jeg gaaer;
en altfor dristig Elskov var min Brøde;

med nogen Fod paa Jorden kold og haard,
vil fuld af Anger for min Synd jeg bøde.
Skriv til min kjære Husbond, Eders Søn;
kald ham tilbage fra de vilde Krige;
lad Hjemmets Fred husvale ham; min Bøn
skal i det Fjerne fromt for ham opstige.
Bed ham tilgive mig den Nød, han led;
jeg var den onde Juno, som har jaget
ham ud fra Hoffets Lyst til Vaabenbraget,
hvor Faren lurer i den Tappres Fjed.
Han er for god og skjøn til mig og Døden;
saa lad min Død da frie ham ud af Nøden." —

Grevinden.

Hvor hvas en Braad har hendes milde Ord! —
Hvor det var ubetænksomt gjort, Rinaldo,
at lade hende reise! havde jeg
blot talt med hende, kunde jeg maaskee
forandret hendes Forsæt; nu har hun
os overrasket.

Hushovmesteren.

Tilgiv, Frue, havde
jeg strax iaftes givet Jer det Brev,
saa kunde vi maaskee indhentet hende,
hvorvel hun skriver, at det er umuligt.

Grevinden.

O, hvilken Engel seer vel til en saadan
uværdig Husbond? han kan ikke reddes,
hvis hendes Bøn, som Himlen gjerne hører,
og naadigt tilstaaer, ikke frelser ham
fra Vredens strænge Dom. — Skriv, skriv, Rinaldo,
til denne Husbond, ei sin Hustru værdig;
læg Vægt paa hvert et Ord om hendes Værd,

som har for ham saa liden Vægt. Tal stærkt
om al min Sorg, som han kun lidet føler.
Send det paalideligste Sendebud. —
Maaskee, naar han erfarer, hun er borte,
han kommer hjem; og naar hun hører det,
saa haaber jeg, hun vender hid sit Fjed,
af Kjærligheden ført. Hvem af dem begge
jeg elsker mest, det kan min Følelse
ei skjelne ret. — Besørg det Sendebud; —
min Alderdom er svag; tungt er mit Hjerte;
min Sorg vil tale; græde vil min Smerte.

(de gaae.)

Femte Scene.

Udenfor Florens' Mure.

(Trompeter i Afstand. En Enke fra Florens, Diana, Mariane og Borgere komme ind.)

Enken.

Naa, kom nu; thi hvis de komme nærmere til Byen, faaer vi dem slet ikke at see.

Diana.

Man siger, at den franske Greve skal have vist stor Tapperhed.

Enken.

Rygtet gaaer, at han har taget deres øverste Befalingsmand tilfange, og at han har dræbt Hertugens Broder med egen Haand. — Naa; det var spildt Umage; de er dragne den modsatte Vei, hør! det kan man høre paa deres Trompeter.

Mariane.

Naa, lad os saa gaa hjem igjen, og nøies med at høre Beretningen. Ja, Diana, tag dig iagt for den franske Greve!

en Piges Ære er hendes gode Rygte, og ingen Arv er bedre end Ærbarheden.

Enken.

Jeg har fortalt min Nabokone, hvorledes du er bleven bestormet af en Kavaler i hans Følge.

Mariane.

Jeg kjender nok den lumpne Karl; gid han faa en Ulykke! Parolles hedder han; en Snavs Knægt, at han vil hjælpe den unge Greve i saadanne Ting! — Tag dig iagt for dem, Diana; deres Løfter, Smiger, Eder, Foræringer og alle disse Forførelsens Redskaber ere ikke det, som de give sig ud for. Mangen en Pige er bleven forført derved, og Ulykken er, at skjøndt Exemplet taler saa skrækkeligt om fortabt Uskyldighed, saa kan det dog ikke afskrække Andre fra at gaae samme Vei; men Mange blive hængende paa den Limpind, der truer dem. Jeg haaber, at jeg ikke behøver at advare dig videre, men at din egen Dyd vil bevare dig som den du er, om der end ingen anden Fare var synlig end Tabet af dit gode Navn og Rygte.

Diana.

I skal ikke behøve at være bange for mig.

(Helene kommer ind i Pilgrimsdragt.)

Enken.

Det haaber jeg. — Se, der kommer en Pilgrim. Jeg veed, at hun vil tage Herberg i mit Hus; der viser altid den Ene den Anden hen. Jeg vil spørge hende.

Guds Fred! — Hvorhen gaaer Eders Reise, Pilgrim?

Helene.

Til Sankt Jacobus major. — Sig mig dog,
hvor kan en Pilgrim finde Husly?

Enken.

Her,
ved Franciskanerklostret, tæt ved Porten.

Helene.

Er dette Veien?

Enken.

Ja det er. — Hør dog!

(Krigsmusik i Afstand.)

de komme denne Vei. — Hvis I vil vente,
mens Flokken gaaer forbi os, fromme Pilgrim,
saa skal jeg føre Jer til Eders Herberg;
thi med Værtinden er jeg saa bekjendt
som med mig selv.

Helene.

Maaskee det er Jer selv?

Enken.

Til Eders Tjeneste, min fromme Pilgrim.

Helene.

Tak! jeg vil vente, til I er beredt.

Enken.

I kommer vist fra Frankrig?

Helene.

Ja, det gjør jeg.

Enken.

Saa skal I faae en Landsmand her at see,
som har udmærket sig.

Helene.

Hvad er hans Navn?

Diana.

Grev Rousillon; I kjender ham maaskee?

Helene.

Af Rygtet, der fortæller høit hans Roes;
jeg kjender ei hans Ansigt.

Diana.

Hvad han er,
her har han vist sig kjæk. Han rømte nok
fra Frankrig, fordi Kongen gifted ham
imod hans Villie. Troer I, det er sandt?

Helene.

Den rene Sandhed. Jeg har kjendt hans Frue.

Diana.

Der er en Kavaler i Grevens Følge,
som taler grovt om hende.

Helene.

Hvem er det?

Diana.

En Herr Parolles.

Helene.

Han har Ret maaskee.
I Forhold til den høie Greves Værd
og store Navn er hun for ringe til
at nævnes ofte; hele hendes Værd
bestaaer i hendes strænge Dyd, og den
har Ingen tvivlet om.

Diana.

Den stakkels Frue!
hvor det er haardt at giftes med en Mand,
der hader En!

Enken.

Den stakkels gode Frue!
hvem hun end er, tung er den Sorg hun har;

ja, denne Pige kunde spille hende
en hæslig Streg, ifald hun havde Lyst.

Helene.

Hvorledes det? maaskee den kjælne Greve
med utilbørlig Beilen lokker hende?

Enken.

Ja vist, og bruger alle Fristerkunster,
hvorved en Piges spæde Ære skjæmmes;
men hun er rustet og staaer ham imod
i ærbart Forsvar.

Mariane.

Gud forbyde Andet!

(En Del af den florentinske Hær drager forbi i Baggrunden med Trommer og Faner, Bertram og Parolles ere med i Toget.)

Enken.

Der kommer de! der er Antonio,
Hertugens ældste Søn, — der Escalus.

Helene.

Hvor er den franske Herre?

Diana.

Det er ham
med Fjeren der; en prægtig Karl! naar blot
han elskede sin Hustru; var han tro,
var han langt smukkere. Er det dog ikke
en deilig Ridder?

Helene.

Jo, det synes mig.

Diana.

Hvor det er Skade, at han ei er tro! —
Se, der er denne Skurk, som leder ham
paa Vildspor; hvis jeg var hans Hustru, gav jeg
den lumpne Slyngel Gift.

Helene.

Hvem er det da?

Diana.

Den Hanskvast der, med de mange Skjærf; — hvorfor mon han seer saa melankolsk ud?

Helene.

Maaskee han er bleven saaret i Fægtningen.

Parolles.

At miste vor Tromme! Jo, jo!

Mariane.

Der maa være Noget, der har ærgret ham forskrækkeligt. — Se, nu har han faaet Øie paa os!

Enken.

Gid du faa en Ulykke!

Mariane.

Med samt dine Komplimenter, du Kobler!

(Bertram, Parolles og Krigsfolkene drage ud.)

Enken.

Nu er de draget videre. Kom Pilgrim,
saa vil jeg føre Jer til Eders Herberg;
der er alt i mit Hus en fire, fem
Bodfærdige, bestemte til Sankt Jacob.

Helene.

Jeg takker Jer; hvis denne gode Kone
og denne vakkre Pige vilde spise
tilaftens med os, saa betaler jeg
og takker, og til Gjengjæld vil jeg give
den unge Pige nogle gode Raad.

Begge.

Vi tage venligt mod det gode Tilbud.

(de gaae.)

Sjette Scene.

Leiren udenfor Florens.

(Bertram og de to franske Adelsmænd komme ind.)

Første Adelsmand.

Ja, min kjære Greve, lad ham kun prøve det; lad ham faae sin Villie.

Anden Adelsmand.

Hvis Hr. Greven ikke finder, at han er en Usling, saa maa I unddrage mig Eders Agtelse.

Første Adelsmand.

Saasandt jeg lever, naadige Herre, han er en Blære.

Bertram.

Troer I, at jeg skulde have taget saa ganske feil ad ham?

Første Adelsmand.

Tro mig, naadige Herre, efter hvad jeg selv veed om ham, — jeg taler uden nogen Ondskab, og som om han var af min egen Slægt, — er han en Erkekryster, en Løgner uden Maal og Maade, en Karl, der bryder et Løfte hver Time, og som ikke eier en eneste god Egenskab, der fortjener Eders Naades Beskyttelse.

Anden Adelsmand.

Det var godt, om I lærte ham at kjende; ellers kunde det let hænde, hvis I stolede for meget paa hans Tapperhed, som han ikke har, at han engang ved et vigtigt Foretagende lod Jer istikken, naar der var stor Fare paafærde.

Bertram.

Jeg vilde ønske, jeg vidste en passende Leilighed til at prøve ham.

Anden Adelsmand.

Der gives ingen bedre end at lade ham prøve at hente

sin Tromme igjen; det hører I jo, han tilbyder sig til med den største Selvtillid.

Første Adelsmand.

Saa vil jeg pludselig overfalde ham med en Flok Florentinere; jeg vil vælge Folk, som jeg er vis paa, han ikke skal kjende fra Fjenden; vi vil lænke ham og binde ham for Øinene, saa at han ikke skal troe Andet end, at han bliver ført til Fjendens Leir, naar vi bringe ham til vore Telte. I, Herr Greve, maa være tilstede, naar vi forhøre ham; hvis han da ikke for at redde sit Liv og i den yderligste Pine af skjændig Feighed, tilbyder sig at forraade Jer og sige Alt, hvad han veed, til Eders Skade, og det saaledes, at han sætter sin Sjæls Salighed i Pant, saa tro aldrig mere paa mit Omdømme om nogen Ting.

Anden Adelsmand.

O, for en god Latters Skyld, lad ham hente sin Tromme! Han siger, at han har fundet paa en Krigslist dertil. Hvis Herr Greven da seer, hvor dybt han stikker, og hvad for et Metal denne ægte Ertsklump smelter sammen til, og I da ikke viser ham Vinterveien, saa er Eders Hengivenhed for ham uhelbredelig. Der kommer han.

(Parolles kommer ind.)

Første Adelsmand.

O, saasandt I elsker en god Latter, saa læg ingen Hindring i Veien for hans Paafund; lad ham for Alting gaae og hente sin Tromme.

Bertram.

Naa, min gode Herre, hvor gaaer det? Den Tromme løber Jer meget rundt i Hovedet.

Anden Adelsmand.

Pokker i Vold med den! bryd Jer aldrig om den; det er jo ikke Andet end en Tromme.

Parolles.

Ikke Andet end en Tromme? saa det er ikke Andet end en Tromme? At miste en Tromme paa den Maade! Jo, det var en prægtig Anførsel! At hugge ind med vort Rytteri paa vor egen Fløi, og ride vort eget Fodfolk omkuld!

Anden Adelsmand.

Det kan man ikke dadle Befalingen for; det var et Krigsuheld, som Cæsar selv ikke kunde have forebygget, om han havde været der og ført Befalingen.

Bertram.

Naa, vi kan da ikke klage paa vort Held; en Skam var det jo, at vi mistede den Tromme; men den kan nu ikke vindes igjen.

Parolles.

Den kunde være vunden igjen.

Bertram.

Maaskee den kunde; men den kan ikke længer.

Parolles.

Den kan vindes igjen! Var det ikke, fordi Fortjenesten i Krigen sjelden tilregnes den sande og virkelige Ophavsmand, saa skulde jeg faae den eller en anden, eller ogsaa — **hic jacet!**

Bertram.

Naa, hvis I har saa stor Lyst dertil, min Herre, hvis I troer, at Eders hemmelighedsfulde Krigslist kan skaffe dette Ærens Instrument tilbage til sit oprindelige Kvarter, saa tag fat paa Sagen som en Helt. Jeg vil prise Eders Forsøg som en hæderlig Bedrift. Hvis I har Lykken med Jer, skal Hertugen ikke blot tale derom, men ogsaa belønne Jer til den yderste Toddel af Eders Fortjeneste, som det sømmer sig hans Høihed.

Parolles.

Ved en Soldats Haand, jeg vil paatage mig det.

Bertram.

Men I maa ikke sove paa det.

Parolles.

Jeg vil tage fat paa Sagen endnu i Aften; jeg vil strax optegne mine forskjellige Udkast, styrke mig i min faste Beslutning, berede mig til Døden, — og ved Midnat kan I vente at høre videre fra mig.

Bertram.

Tør jeg underrette Hans Høihed om, at I har givet Jer ind paa Sagen?

Parolles.

Jeg veed ikke, hvad Udfaldet vil blive; men jeg forpligter mig til at vove Forsøget.

Bertram.

Jeg veed, at I er tapper, og jeg vil gaae i Borgen for, at I vil gjøre Alt, hvad det er en Soldat muligt at gjøre.

Parolles.

Jeg holder ikke af mange Ord.

(gaaer.)

Første Adelsmand.

Nei ikke mere end en Fisk holder af Vand. — Er det ikke en loierlig Karl, naadige Herre, der giver sig saa sikker en Mine af at paatage sig denne Sag, som han veed, er umulig, og sværger sig selv Fanden i Vold paa, at han vil gjøre det, — og turde dog snarere gaae Fanden i Vold end gjøre det.

Anden Adelsmand.

I kjender ham ikke, som vi gjør, naadige Herre; vist er det, at han kan liste sig ind i en Mands Gunst og i en

Ugestid snoe sig fra en heel Mængde Opdagelser; men naar man engang griber ham, saa veed man Besked een Gang for alle.

Bertram.

Hvad? troer I, at han slet ikke vil gjøre Noget af Alt det, som han saa alvorligt paatager sig?

Første Adelsmand.

Ikke det ringeste; men han vil komme tilbage med en opdigtet Historie, og binde Jer to, tre sandsynlige Løgne paa Ærmet. Men nu har vi næsten jaget ham træt, og iaften skal I see ham falde; thi han fortjener virkelig ikke Eders Agtelse.

Anden Adelsmand.

Vi vil have lidt Løier med Ræven, før vi trække Bælgen af ham. Den gamle Herr Lafeu fik først Færten af ham; naar han er skilt ved sin Maske, saa skal I see, hvad for en Uselryg han er, og det skal skee endnu denne Aften.

Første Adelsmand.

Jeg maa hen og see til mine Limpinde; han skal blive fangen.

Bertram.

Eders Broder skal gjøre mig Selskab.

Første Adelsmand.

Som I behager, naadige Herre; jeg siger Jer Farvel.

(gaaer.)

Bertram.

Følg med til Huset; jeg vil vise Jer
den Pige, jeg har talt om.

Anden Adelsmand.

Men I siger,
at hun er dydig?

Bertram.

Det er hele Feilen.
Jeg har kun talt en enkelt Gang med hende,
og fundet hende grumme kold; men siden
har jeg ved denne Nar, som vi gjør Jagt paa,
sendt hende Breve og Foræringer;
dem har hun sendt tilbage; det er Alt.
Hun er en vakker Glut; vil I gaae med
og see paa hende?

Anden Adelsmand.

Hjertensgjerne, Herre.

(de gaae.)

Syvende Scene.

Florens. I Enkens Hus.

(Helene og Enken komme ind.)

Helene.

Hvis I vil ikke troe, jeg er hans Hustru,
saa kan jeg ikke overtyde Jer,
naar ei jeg selv forstyrre vil det Værk,
som jeg har for.

Enken.

Jeg er i trange Kaar,
men af agtværdig Slægt, forstaaer mig ikke
paa slige Ting og vilde nødig plette
mit gode Navn.

Helene.

Det vil jeg ikke heller;
men tro mig blot, at Greven er min Husbond,
og Alting, hvad jeg under Tavshedsløfte
betroede Jer, er Sandhed Ord for Ord;

saa kan der ingen Uret være i
den Hjælp, I giver mig.

Enken.

Jeg maa vel troe Jer;
af det, som I har vist mig, er det klart,
I er af fornem Stand.

Helene.

Tag denne Pung
og lad mig kjøbe Eders Vennehjælp,
og lykkes det, vil jeg betale dobbelt,
ja trefold. Greven beiler til Jer Datter,
beleirer med sin Smiger hendes Skjønhed
og vil erobre hende; — lad da hende
samtykke paa den Vis, vi lære hende;
da vil hans hede Blod ei nægte Noget,
som hun vil fordre. Greven har paa Fingren
en Ring, som er nedarvet i hans Slægt
fra Søn til Søn i fjerde, femte Led
fra Stammefaderen, der bar den først.
Den er ham saare dyrebar, og dog
i Elskovsheden for at naae sit Maal
maaskee han vil ei finde den for kostbar,
om end han siden angrer det.

Enken.

Nu seer jeg
det Maal, I sigter til.

Helene.

Saa seer I ogsaa,
at det er lovligt. Eders Datter skal,
før hun paa Skrømt samtykker, bede ham
om denne Ring, tilstaae ham Stævnemødet,

og lade mig saa møde i sit Sted,
mens hun blufærdigt bliver borte; jeg
vil da, foruden hvad jeg alt har givet,
tretusind Kroner lægge til som Udstyr.

Enken.

Jeg giver efter; lær I nu min Datter,
hvorledes hun skal tee sig, forat Alt
paa Tid og Sted kan stemme overens
til dette lovlige Bedrag. Han kommer
hver Aften her med alskens Sang og Spil
og Smigerviser, digtede til hende.
Vi kan ei vise ham fra Døren bort;
han bliver ved, som om det gjaldt hans Liv.

Helene.

Saa lad os prøve denne List iaften.
Det er, hvis vi faae Lykke til vort Raad,
en syndig Hensigt og en lovlig Daad,
og lovlig Hensigt i en lovlig Færd,
hvor midt i Synd er brødefri Enhver.
Men nu til Værket!

(de gaae.)

Fjerde Act.

Første Scene.

Udenfor den florentinske Leir.

(Første Adelsmand kommer ind med nogle Soldater.)

Første Adelsmand.

Han kan ikke komme anden Vei end her forbi Hækken. Naar I styrter frem imod ham, saa tal hvilket forfærdeligt Sprog I vil; om I ikke selv forstaaer det, er ligemeget; det maa lade, som vi ikke forstaaer ham, undtagen En af os, der kan forestille Tolk.

Første Soldat.

Gode Kaptain, lad mig være Tolken.

Første Adelsmand.

Er du ikke bekjendt med ham? kjender han ikke din Stemme.

Første Soldat.

Nei, det er jeg sikker paa.

Første Adelsmand.

Men hvad for Pludderværk vil du tale til os?

Første Soldat.

Samme Slags, som I taler til mig.

Første Adelsmand.

Han maa være i den Tro, at vi er en Flok af Fjendens fremmede Leietropper. Han har opsnappet en Mundfuld af alle Naboprogene; derfor maa vi lave os hver sit Sprog, uden at bryde os om at forstaae hverandre; naar det blot seer ud, som vi forstaaer det, saa er det netop, hvad vi behøve; Kragemaal, jo værre Pludder, desto bedre. Du,

der skal agere Tolk, maa spille din Rolle meget siffigt. Men tys, i Skjul! der kommer han for at sove et Par Timer bort og saa gaae hjem og besværge alle de Løgne, han smeder.

(Parolles kommer ind.)

Parolles.

Nu er Klokken ti; om en tre Timers Tid vil det være tidsnok at gaae hjem. Hvad skal jeg fortælle, jeg har gjort? Det maa være et rigtig godt Paafund, der skal hjælpe mig; de begynder at faae Færten af mig, og i den sidste Tid har Uheldet altfor tidt banket paa min Dør. Jeg mærker, at min Tunge er altfor dumdristig; men mit Hjerte lever i Mars' og hans Kreaturers Frygt og vover ikke, hvad min Tunge forkynder.

Første Adelsmand. (afsides.)

Det er den første Sandhed, din Tunge nogensinde har gjort sig skyldig i.

Parolles.

Hvad Djævelen kunde dog ogsaa bevæge mig til at paatage mig at vinde denne Tromme tilbage? jeg indsaae jo dog godt, at det var umuligt, og jeg vidste, at jeg slet ikke havde isinde at gjøre det. Jeg maa give mig selv nogle Skrammer og sige, at jeg fik dem i Fægtning. Men, smaa vil ikke hjælpe; saa siger man: „slap du for saa godt Kjøb?" — og store tør jeg ikke give mig. Ja, hvad nu? hvad Bevis skal jeg skaffe? Tunge, jeg kommer til at sætte dig i Munden paa en Sælgekjælling og kjøbe mig en anden af Bajaseths Mulæsel, hvis du sladrer mig ind i saadanne Farer.

Første Adelsmand.

Er det muligt, at han veed, hvem han er, og dog er den, han er?

Parolles.

Om jeg kunde redde mig ud af Kniben ved at skjære mine Klæder itu, eller brække min spanske Klinge.

Første Adelsmand. (afsides.)

Det slipper du ikke med.

Parolles.

Eller rage mit Skjæg af og sige, at det var en Krigsliſt.

Første Adelsmand. (afsides.)

Det slaaer ikke til.

Parolles.

Eller kaste mine Klæder i Vandet og sige, at jeg er bleven klædt nøgen af.

Første Adelsmand. (afsides.)

Hjælper neppe.

Parolles.

Om jeg svor paa, at jeg var sprungen ned fra Vinduet i Kastellet; —

Første Adelsmand. (afsides.)

Hvor dybt?

Parolles.

Tredive Favne —

Første Adelsmand. (afsides.)

Saa vilde tre dyre Eder neppe skaffe dig Tiltro.

Parolles.

Kunde jeg blot faae fat paa en af Fjendens Trommer! saa vilde jeg sværge paa, at jeg havde erobret den.

Adelsmanden. (afsides.)

Du skal snart faae en at høre.

Parolles.

Ja, havde jeg blot en af Fjendens Trommer!

(Larm udenfor, de bryde frem af Bagholdet.)

Første Adelsmand.

Throca movousos, cargo, cargo, cargo!

Alle.

Cargo, cargo, villianda par corbo, cargo!

(De gribe ham og binde ham for Øinene.)

Parolles.

Pardon! o, bind mig ei for Øinene!

Første Soldat.

Boskos thromuldo boskos!

Parolles.

Jeg veed, I er af Muscos Trop; det gjælder
mit Liv, fordi jeg ikke kan det Sprog. —
Er her en Tydsker eller Nederlænder,
en Dansk, Italiener eller Franskmand,
saa lad mig tale med ham; jeg vil røbe
Ting, som kan knuse Florentinerne.

Første Soldat.

Boskos vauvado; jeg forstaaer dit Sprog
og jeg kan tale det; — **Kerelybonto**;
tænk paa din Salighed; thi sytten Dolke
er dragne mod dit Bryst.

Parolles.

O!

Første Soldat.

Bed! bed! bed!

Mancha revania dulche!

Første Adelsmand.

Oscorchi dulchos volivorio!

Første Soldat.

Vor Høvedsmand vil skaane dig en Stund
og føre dig med tæt tilbundne Øine

hen til Forhør; maaskee du kunde redde
dit Liv ved dine Udsagn.

Parolles.

Lad mig leve!
saa vil jeg røbe Alt, hvad hemmeligt
i Leiren holdes, Hærens Tal og Plan;
I skal forundre Jer ved, hvad jeg melder.

Første Soldat.

Du vil ei lyve for os?

Parolles.

Gid jeg blive
fordømt, ifald jeg gjør!

Første Soldat.

Acordo linta! —
Saa kom da; der bevilges dig en Frist.

(Parolles føres ud.)

Første Adelsmand.

Gaa, meld min Broder og Grev Rousillon,
vi har Kramsfuglen fat og gjemmer ham,
indtil vi høre fra dem.

Anden Soldat.

Ja, Kaptain.

Første Adelsmand.

Og meld dem, at han lover at forraade
os Alle — til os selv.

Anden Soldat.

Det skal jeg, Herre.

Første Adelsmand.

Jeg holder ham i mørk Arrest saalænge.

(de gaae.)

Anden Scene.

Florens. Et Værelse i Enkens Hus.

(Bertram og Diana komme ind.)

Bertram.

Man sagde mig, at I hed Fontibella.

Diana.

Diana er mit Navn, min ædle Greve.

Bertram.

Et Guddomsnavn, og vel er I det værd,
ja meer end det; men, skjønne Sjæl, har Elskov
ei Plads i Eders skjønne Skikkelse?
kan Ungdomsild ei Eders Bryst opflamme,
er I et Marmorbilled, ingen Pige.
Først efter Døden burde I jo være,
saadan, som nu I er, saa kold og streng;
nu bør I være, som Jer Moder var,
da hun gav Eders søde Væsen Liv.

Diana.

Da var hun dydig.

Bertram.

Vær I det som hun.

Diana.

Min Moder gjorde kun sin Pligt; den samme,
som I, min Herre, skylder Eders Hustru.

Bertram.

O, ti dog! strid ei mod min svorne Ed.
Til hende blev jeg tvungen; dig jeg elsker
ved Elskovs egen søde Tvang, og vil
for evigt trofast tjene dig.

Diana.

Ja vist!
I tjener os, indtil vi tjene Jer;

men naar I først har plukket vore Roser,
saa levner I os Tornene, der stikke,
og spotte med vort Tab.

Bertram.

Hvad har jeg svoret?

Diana.

De mange Eder gjør ei Trofasthed en;
et simpelt Ord er nok, som ærligt loves.
Vi sværge jo ved Alt, hvad der er helligt,
og kræve selv den Høieste til Vidne.
Sig, om jeg svor ved Elskovs høie Magt,
at høit jeg elsked Jer, og dog jeg elsked
Jer ilde, mon I vilde tro min Ed?
Der er ei Sandhed i at sværge den,
jeg lover Kjærlighed, at skade ham;
derfor er Eders Eder tomme Mundsveir
og uden Kraft; saa tænker jeg ialtfald.

Bertram.

O, saa tænk om igjen, og vær dog ikke
saa grusom hellig! Kjærlighed er hellig;
min Ærlighed veed Intet af de Rænker,
som du bestylder Mænd for. — Vær ei haard!
giv efter for min elskovssyge Bøn
og skjænk mig Lægedom! sig, du er min!
saa vil, som nu, jeg evigt være din.

Diana.

Ja, høit som Fjeldets Tinde bygge jo
I Mænd Jert Haab, at vi maa give tabt! —
Giv mig den Ring.

Bertram.

Ja, laane dig den vil jeg;
bortgive den, det har jeg ikke Magt til;

det er et gammelt Smykke i vor Slægt!
fra Fædrene i mange Led nedarvet;
at miste den var mig en evig Skam.

Diana.

Min Jomfruære er en saadan Ring;
min Dyd er i min Slægt en Ædelsten,
fra Fædrene i mange Led nedarvet;
at miste den var mig en evig Skam.
Saa stiller Eders egen Visdom nu
min Ridder, Æren, op til Værn for mig
mod Eders svage Stormløb.

Bertram.

Tag min Ring;
min Slægt, min Ære, ja mit Liv er dit;
dit Bud skal lede mig.

Diana.

Naar Midnat kommer,
bank paa mit Kammervindue; at min Moder
ei hører det, skal jeg vel sørge for.
Men I skal love mig paa Eders Ære,
naar I erobret har mit Jomfruleie,
saa bliv en Time blot; tal ikke til mig.
Jeg har en vigtig Grund, som I skal vide,
naar I engang faaer denne Ring igjen.
Inat vil jeg paa Eders Finger sætte
en anden Ring; den skal i Fremtids Dage
de svundne Timer kalde os tilbage.
Farvel saalænge; hold nu Ord; I fandt
en Brud ved mig, skjøndt selv jeg Intet vandt.

Bertram.

Et Himmerig paa Jord vandt jeg ved dig.

(gaaer.)

Diana.

Tak alle dine Dage Gud og mig! —
det gjør du dog maaskee tilsidst. — Min Moder
fortalte mig, hvordan han vilde beile,
som om hun havde siddet i hans Hjerte;
hun siger, alle Mandfolk sværger eens;
han svor, at ægte mig, saasnart hans Hustru
er død; — og jeg vil tage ham i Favn,
naar først jeg selv er død og vel begravet.
Naar Franskmænd deres Tro saa let kan svige,
saa vil jeg al min Livstid være Pige;
dog uden Synd kan man bedrage vist
den, som vil vinde selv ved Argelist.

(gaaer.)

Tredie Scene.

Den florentinske Leir.

(De to franske Adelsmænd og nogle Soldater komme ind.)

Første Adelsmand.

Har I ikke givet ham hans Moders Brev?

Anden Adelsmand.

Jeg gav ham det for en Time siden; der maa have været Noget deri, som gik ham stærkt til Hjerte; thi da han læste det, var det, som han blev forvandlet.

Første Adelsmand.

Han fortjener med Rette megen Dadel, fordi han har forstødt saa god en Hustru og saa elskværdig en Dame.

Anden Adelsmand.

I Særdeleshed har han til evig Tid paadraget sig Unaade hos Kongen, som netop havde stemt sin Gunst til at synge hans Lykke. — Jeg vil fortælle Jer Noget; men I maa holde det skjult for Jer selv i det dybeste Mørke.

Første Adelsmand.

Naar I har udtalt det, er det dødt, og jeg er dets Grav.

Anden Adelsmand.

Han har forført en ung Jomfru af ulasteligt Rygte her i Florens, og i Nat stiller han sin Lyst paa hendes Æres Bekostning; han har givet hende sin Familiering og sætter sin Lykke i denne utugtige Forbindelse.

Første Adelsmand.

Naa, Gud naade os Syndere! hvad er vi dog, naar vi er paa vor egen Haand!

Anden Adelsmand.

Ikke andet end Forrædere mod os selv; og som det gjerne gaaer med alt Forræderi, at vi see det forraade sig selv, indtil det naaer sit afskyelige Maal, saaledes gaaer det ham, der ved denne Opførsel beskjæmmer sit eget Adelskab; han drukner sig selv i sin egen Strøm.

Første Adelsmand.

Er det dog ikke en Skam og Skjændsel, at vi udbasune vore egne slette Hensigter! — Vi faae da ikke hans Selskab iaften?

Anden Adelsmand.

Ikke før efter Midnat; til den Tid er Stævnemødet aftalt.

Første Adelsmand.

Den Tid kommer snart. Jeg vilde gjerne have, at han skulde see sin gode Ven anatomeret, for at han kan see, hvad hans Omdømme er værd, hvori han havde givet denne ægte Juvel saa overordentlig en Indfatning.

Anden Adelsmand.

Vi vil ikke befatte os med ham, førend Greven kommer; thi hans Nærværelse skal blive Tugtens Ris for den Anden.

Første Adelsmand.

Sig mig imidlertid, har I hørt noget Nyt fra Krigen?

Anden Adelsmand.

Jeg hører, at der er aabnet Fredsunderhandlinger.

Første Adelsmand.

Nei, jeg kan forsikkre Jer, der er sluttet Fred.

Anden Adelsmand.

Hvad vil Grev Rousillon saa gjøre? mon han vil drage videre frem eller vende tilbage til Frankrig?

Første Adelsmand.

Jeg hører af dette Spørgsmaal, at I ikke er inde i hans Fortrolighed.

Anden Adelsmand.

Nei Gud forbyde det, min Herre; saa havde jeg jo ogsaa stor Del i hans Handlinger.

Første Adelsmand.

Hans Hustru flygtede for et Par Maaneder siden fra hans Hus under Paaskud af en Pilgrimsvandring til Sankt Jakob den Ældre, og dette fromme Foretagende fuldbyrdede hun med den yderste Strænghed. Mens hun opholdt sig der, blev hendes svage Legeme et Bytte for hendes Sorg; hun udaandede endelig sit sidste Suk der, og nu synger hun blandt Englene.

Anden Adelsmand.

Hvorledes har man Vished derom?

Første Adelsmand.

For største Delen af hendes egne Breve, som bekræfte hendes Historie lige til hendes Dødstime; hendes Død selv, som hun jo ikke selv kunde meddele, er troværdig bekræftet af Sognepræsten paa Stedet.

Anden Adelsmand.

Har Greven Kundskab om alt dette?

Første Adelsmand.

Ja, og desuden Beviser, Punkt for Punkt, som fuldstændigt bekræfte Sandheden.

Anden Adelsmand.

Det gjør mig hjertelig ondt, at han vil glæde sig derover.

Første Adelsmand.

Undertiden glæde vi os høiligen over vort Tab!

Anden Adelsmand.

Og til andre Tider udgyde vi store Strømme af Taarer over vor Vinding! Den store Hæder, hans Tapperhed har erhvervet ham her, vil mødes med ligesaa stor Vanære hjemme.

Første Adelsmand.

Vort Livs Væv er af blandet Garn, godt og ondt imellem hverandre. Vore Dyder vilde blive stolte, hvis vore Feil ikke revsede dem, og vore Laster vilde fortvivle, hvis de ikke bleve trøstede af vore Dyder.

(En Tjener kommer ind.)

Naa, hvor er din Herre?

Tjeneren.

Han mødte Hertugen paa Gaden, Herre, og tog høitideligt Afsked med ham; Herr Greven agter sig imorgentidlig afsted til Frankrig. Hertugen tilbød ham en Anbefalingsskrivelse til Kongen.

Anden Adelsmand.

Det kan han haardt trænge til, om ogsaa Anbefalingen var stærkere, end den kunde forsvares.

Første Adelsmand.

Den kan ikke være for sød til Kongens bittre Stemning.

(Bertram kommer ind.)

Der er hans Høivelbaarenhed. — Naa, Herr Greve, er det ikke over Midnat nu?

Bertram.

Jeg har iaften udrettet sexten Ærinder, hver paa en Maaneds Længde, hvis jeg ikke havde afkortet dem. Jeg har taget Afsked fra Hertugen, sagt Farvel til hans Hof, begravet en Hustru, sørget over hende, skrevet til min Fru Moder, at jeg kommer hjem, udrustet mit Følge til Reisen, og midt iblandt disse Hovedforretninger har jeg besørget en Mængde mindre Sager; den sidste var den betydeligste; men den er ikke færdig endnu.

Anden Adelsmand.

Hvis der er nogen Vanskelighed ved Sagen, og I skal reise imorgen, saa faaer I Hastværk, Herr Greve.

Bertram.

Jeg mener, at Sagen ikke er endt endnu, forsaavidt jeg er bange for, at jeg vil faae mere at høre derom senere. — Men skal vi saa høre den Scene imellem Narren og Soldaten? Lad saa det ægte Dydsmønster komme frem. Han har bedraget mig, som en falsk Profet.

Anden Adelsmand.

Hent ham! — (Nogle Soldater gaae.) — Han har siddet hele Natten i Blokken, den stakkels, tappre Fyr.

Bertram.

Det skader ikke; det har hans Hæle fortjent, fordi de saalænge har misbrugt Sporerne. Hvorledes har han det?

Første Adelsmand.

Jeg har allerede sagt Jer, Herr Greve, at Blokken har ham. Men for at svare Jer, som Eders Spørgsmaal er ment, — han græder som en Tøs, der har spildt sin Melk; han har skriftet for Morgan, som han anseer for en Munk, og bekjendt alle sine Synder fra den første Tid, han kan mindes, indtil det ulykkelige Øieblik, da han blev sat i Blokken. Hvad troer I, han har tilstaaet?

Bertram.

Ingenting om mig, vil jeg haabe.

Anden Adelsmand.

Hans Skriftemaal er optegnet, og skal læses op for ham. Hvis I forekommer deri, naadige Herre, som jeg troer I gjør, saa maa I høre derpaa med Taalmodighed.

(Parolles føres ind af Soldater.)

Bertram.

Gid han faa en Ulykke! — Han er bunden for Øinene; — han kan Ingenting sige om mig. — Tys, tys!

Første Adelsmand.

Der kommer Blindebukken! — **Porto tartarossa!**

Første Soldat.

Han befaler, at I skal paa Pinebænken. — Hvad vil I bekjende uden den?

Parolles.

Jeg vil bekjende uden Tvang Alt, hvad jeg veed; om I ælter mig som en Posteideig, saa kan jeg ikke sige mere.

Første Soldat.

Bosco chimurcho!

Anden Adelsmand.

Boblibindo chimurchurco!

Første Soldat.

I er en naadig General! — Vor General befaler Jer at svare paa de Spørgsmaal, jeg her har opskrevne.

Parolles.

Med al Oprigtighed, saasandt jeg haaber at leve.

Første Soldat. (læser.)

„Spørg ham først, hvor stærkt Hertugens Rytteri er.“ — Hvad svarer I dertil?

Parolles.

Fem eller sextusinde Heste, men meget svage og utjenst-

dygtige; Tropperne ere alle spredte omkring, og Befalingsmændene nogle usle Stympere; det forsikrer jeg paa Tro og Ære og saasandt jeg haaber at leve!

Første Soldat.

Skal jeg skrive Eders Svar saaledes op?

Parolles.

Ja, gjør det; jeg vil tage Sakramentet derpaa, naar og hvor det skal være.

Bertram. (afsides.)

Alting kommer ham ud paa eet. Hvad det dog er en fortvivlet Skurk!

Første Adelsmand. (ligeledes.)

I tager feil, Herr Greve, det er Herr Parolles, den kjække Militær, — det var hans eget Udtryk, — som havde hele Krigens Theori i Knuden af sit Skjærf og dens Praxis i sit Daggertbelte.

Anden Adelsmand. (ligeledes.)

Jeg skal aldrig mere sætte Lid til nogen Mand, fordi han holder sin Klinge blank, eller troe, at han har Alting i sig, fordi han gaaer net klædt.

Første Soldat.

Godt; nu staaer det her.

Parolles.

Fem eller sextusinde Heste, sagde jeg, — jeg vil sige, hvad sandt er, — eller saa omtrent; — skriv det op; for Sandhed vil jeg sige.

Første Adelsmand. (afsides.)

Heri er han Sandheden meget nær.

Bertram. (ligeledes.)

Men jeg er ham ingen Tak skyldig for den Maade, hvorpaa han siger den.

Parolles.

Usle Stympere, — jeg beder Jer, skriv det op.

Første Soldat.

Godt; nu er det skrevet.

Parolles.

Jeg takker ærbødigst, Herre; hvad der er sandt, det er sandt; de Stympere er virkelig helt elendige.

Første Soldat. (læser.)

„Spørg ham, hvor mandstærkt deres Fodfolk er." — Hvad svarer I paa det?

Parolles.

Paa min Ære, Herre, — om jeg saa kun skulde leve denne Time, — jeg vil sige Sandhed. Lad mig see: Spurio har halvandethundrede Mand, Sebastian lige saa mange, Corambus lige saa mange, Jaques lige saa mange; Guiltian, Cosmo, Lodovico og Gratii hver halvtrediehundrede; mit eget Kompagni, Chitopher, Vaumont, Bentii hver halvtrediehundrede; saa at hele Mønsterrullen, syge og sunde, saasandt jeg lever, ikke naaer op til femtentusinde Mand, og Halvdelen af dem tør ikke ryste Sneen af deres Kapper, for ikke at ryste sig selv istykker.

Bertram. (afsides.)

Hvad skal man gjøre ved ham?

Første Adelsmand. (ligeledes.)

Ikke Andet, end sige ham Tak. — Spørg ham om mine Sager, og hvorledes jeg er anskreven hos Hertugen.

Første Soldat.

Godt; det er skrevet op. — (læser.) „Spørg ham, om en vis Kaptain Dumain, en Franskmand, er i Leiren; hvorledes han er anskreven hos Hertugen, hvorledes det har sig med hans Tapperhed, Retskaffenhed og Krigserfaring, og om han ikke troer, at det var muligt ved en vægtig Sum Guld at bestikke

ham til at gjøre Oprør." — Hvad svarer I paa det? hvad veed I om det?

Parolles.

Jeg beder Jer, lad mig besvare disse Spørgsmaal enkeltvis. Gjør et Spørgsmaal ad Gangen.

Første Soldat.

Kjender I denne Kaptain Dumain?

Parolles.

Jo, jeg kjender ham nok; han har været i Lære hos en Lappeskræder i Paris, og derfra blev han pidsket bort, fordi han havde forført Fogedens halvtossede Pige, en døvstum Stakkel, der ikke kunde sige ham Nei.

(Første Adelsmand løfter Haanden i Vrede.)

Bertram. (afsides.)

Nei, vær saa god at holde Eders Hænder stille; hans Hjernekiste er hjemfalden til den første Tagsten, der styrter ned.

Første Soldat.

Godt; er denne Kaptain Dumain i Hertugen af Florens' Leir?

Parolles.

Ja, saavidt jeg veed, er han der, den Lusangel.

Første Adelsmand. (afsides.)

Nei, se ikke saaledes paa mig; vi faaer strax noget at høre om Eders Høivelbaarenhed.

Første Soldat.

Hvorledes er Hertugens Omdømme om ham?

Parolles.

Hertugen kjender ham kun som en Stymper af Officer ved mit Kompagni, og han har skrevet mig til for et Par Dage siden, at jeg skulde jage ham bort. Jeg troer, jeg har hans Brev i min Lomme.

Første Soldat.

Ih, det vil vi undersøge.

Parolles.

Ja, alvorligt talt, jeg veed det ikke; enten er det der, eller ogsaa hænger det paa en Snor i mit Telt med Hertugens andre Breve.

Første Soldat. (trækker et Papir op af hans Lomme.)

Her er det; her er et Papir; skal jeg læse det for Jer?

Parolles.

Jeg veed ikke, om det er det, eller ei.

Bertram. (afsides.)

Vor Tolk gjør sine Sager godt.

Første Adelsmand. (ligeledes.)

Ypperligt!

Første Soldat. (læser.)

„Diana, Greven er en Nar og fuld af Guld;" —

Parolles.

Det er ikke Hertugens Brev, Herre; det er en Advarsel til en vakker Pige i Florens, om at tage sig iagt for at lade sig lokke af en vis Greve af Rousillon, en tosset Døgenigt af Dreng, men som desuagtet er meget forelsket af sig; jeg beder, put det i min Lomme igjen.

Første Soldat.

Nei, jeg vil læse det først, med Eders Tilladelse.

Parolles.

Min Hensigt dermed var meget hæderlig og til Pigens Bedste, det kan jeg forsikre; thi jeg vidste, at den unge Greve var en farlig Knægt; han er en ren Hvalfisk for al Jomfrudom og sluger alle de Smaafisk, han træffer paa.

Bertram. (afsides.)

Den fordømte Karl! en Skurk paa begge Sider!

Første Soldat. (læser.)

Tag ei mod Løfter; hør først Guldet klinge;
faaer han Kredit, saa vent ei, han betaler,
den har halvt vundet, som kan klogtigt tinge;
tag forud; siden seer du ei en Daler.
Diana, læg en Krigsmands Ord paasinde,
lad Mænd, ei Drenge, dine Gaver vinde.
Den Nar af Greve kjender jeg helt vel;
tag forud; han betaler aldrig Gjæld. —
Din, som han har tilsvoret dig i Løndom.

Parolles.

Bertram. (afsides.)

Han skal løbe Spidsrod gjennem hele Armeen med dette Vers paa sin Pande.

Anden Adelsmand. (ligeledes.)

Det er Eders hengivne Ven, Herre, den store Sprogkjender og den vældige Krigsmand.

Bertram. (ligeledes.)

Jeg har før kunnet taale Alting undtagen Katte, og nu er han en Kat for mig.

Første Soldat.

Jeg mærker paa Generalens Blik, Herre, at vi komme til at hænge Jer.

Parolles.

Lad mig dog endelig leve! det er ikke fordi jeg er bange for Døden; men mine Synder ere mange, og jeg vilde gjerne tilbringe den Tid, Naturen endnu vil skjænke mig, i Anger og Bodfærdighed. O, lad mig leve i et Fangetaarn, i Blokken, eller hvorsomhelst, naar jeg blot maa leve!

Første Soldat.

Vi vil see til, hvad der kan gjøres, naar I bekjender oprigtigt. Altsaa videre om denne Kaptain Dumain. I har

svaret angaaende Hertugens Omdømme om ham og angaaende hans Tapperhed. Hvorledes staaer det sig med hans Retskaffenhed?

Parolles.

Han var istand til at stjæle Æg ud af et Kloster; i Røveri og Voldtægt er han Nessus' Lige. Han bryder sig ikke om at holde sine Eder; i at bryde dem er han stærkere end Hercules. Lyve kan han med saadan en flydende Tunge, at man skulde tro, Sandheden var gal; Drukkenskab er hans største Dyd; han drikker som et Svin, og i Søvne gjør han ingen Skade, undtagen paa Sengklæderne; men man kjender hans Vaner og giver ham Halm at ligge paa. Jeg har ikke stort mere at sige om hans Retskaffenhed; han har alle de Egenskaber, en ærlig Mand ikke skulde have, og han har ingen af dem, en retskaffen Mand skulde have.

Første Adelsmand. (afsides.)

Jeg begynder at synes godt om ham for dette.

Bertram. (ligeledes.)

For denne Beskrivelse af Eders Retskaffenhed? jeg for min Del ønsker, at han maa faae en Ulykke; han bliver meer og meer en Kat.

Første Soldat.

Hvad siger I om hans Krigserfaring?

Parolles.

Han har min Tro gaaet med Trommen foran de engelske Komedianter, — lyve ham paa vil jeg ikke, — og mere veed jeg ikke om hans Krigsdygtighed, undtagen at i England har han havt den Ære at gjøre Tjeneste paa en Plads, der hedder Milesend, hvor han lærte Rekruterne at slutte Rækkerne; jeg vilde gjerne give Manden al den Ære, jeg kan; men det er jeg ikke vis paa.

Første Adelsmand. (afsides.)

Han er gaaet saa vidt ud over alle Nederdrægtighedens Grændser, at han burde have Tilgivelse for Sjeldenhedens Skyld.

Bertram. (ligeledes.)

Fanden tage ham! han er og bliver en Kat.

Første Soldat.

Siden hans Dyder ere saa lidt værd, saa behøver jeg ikke at spørge, om man kan bestikke ham med Guld til Forræderi.

Parolles.

O, Herre, for en Rigsort sælger han sin Eiendoms- og Arveret til den evige Salighed, for sig og sine Efterkommere til evige Tider.

Første Soldat.

Hvad er hans Broder, den anden Kaptain Dumain, for en Mand?

Anden Adelsmand. (afsides.)

Hvorfor spørger han ham om mig?

Første Soldat.

Hvad er han for en Mand?

Parolles.

Han er af selv samme Skuffe, ikke fuldt saa stor som den første i det Gode, men en hel Del større i det Onde. Han overgaaer Broderen i Krysteragtighed, ihvorvel hans Broder gjælder for en af de største Krystere i Verden; paa Retiraden springer han lettere end nogen Lakai; men gaaer det fremad, saa har han Krampe i Benene.

Første Soldat.

Hvis Livet bliver Jer skjænket, vil I da paatage Jer at forraade Hertugen af Florens?

Parolles.

Ja, og Anføreren for hans Rytteri, Grev Rousillon.

Første Soldat.

Jeg vil tale sagte med Generalen og erfare hans Villie.

Parolles. (afsides.)

Jeg skal ikke have meer af Trommer; Fanden i Vold med alle Trommer! Det var ene og alene for at give mig Udseende af en tapper Karl, og for at sætte Blaar i Øinene paa den liderlige Dreng, den Greve, at jeg har styrtet mig i denne Fare. Men hvem kunde dog ogsaa ane et Bagholdt der, hvor jeg blev fangen?

Første Soldat.

Der er ingen Redning, Herre; I maa døe; Generalen siger, at I, der saa forrædersk har robet Eders egen Hærs Hemmeligheder og givet saa giftige Beskrivelser af de hæderligste Mænd, kan ikke gjøre nogen ærlig Gavn her i Verden; derfor maa I døe. Skarpretter, Hovedet af ham!

Parolles.

O Gud! lad mig leve, eller lad mig see min Død!

Første Soldat.

Det skal I faa Lov til og tage Afsked med alle Eders Venner. (tager Bindet fra hans Øine.)
Saa, see Jer nu omkring; kjender I Nogen her?

Bertram.

God Morgen, ædle Kaptain.

Anden Adelsmand.

Gud velsigne Jer, Kaptain Parolles.

Første Adelsmand.

Gud bevare Jer, ædle Kaptain.

Anden Adelsmand.

Kaptain, skal jeg bringe en Hilsen fra Jer til Hr. Lafeu? Jeg reiser til Frankrig.

Første Adelsmand.

Gode Kaptain, vil I give mig en Afskrift af den Sonnet, I har skrevet til Diana for Grev Rousillons Regning? Hvis jeg ikke var en Erkekryster, tog jeg den fra Jer med Magt; men nu Farvel.

(Bertram, de to Adelsmænd o. s. v. gaae.)

Første Soldat.

Det er ude med Jer, Kaptain; Ingenting holder uden Eders Skjærf; det har endnu en Knude paa sig.

Parolles.

Hvem kan ikke blive overvældet af en Sammensværgelse?

Første Soldat.

Hvis I kunde finde et Land, hvor der ikke var Andre end Kvinder, der var blevne ligesaa beskjæmmede som I, saa kunde I gjøre Begyndelse til et rigtig skamløst Folkefærd. Farvel, Herre; jeg reiser ogsaa til Frankrig; der skal vi tale om Jer. (gaaer.)

Parolles.

Jeg priser dog mit Held. Hvis nu mit Hjerte
var stort, saa brast det. Jeg vil ikke være
Kaptain; men jeg vil spise, drikke, sove
saa godt som en Kaptain; med det, jeg er,
vil jeg herefter hjælpe mig igjennem.
Lad hver, der veed og føler hos sig selv,
han er en Skryder, vogte sig for dette;
thi saadan er det dog tilsidst det gaaer,
at hver en Skryder som et Asen staaer.
Rust, Sværd! svind, Rødme! lev, Parolles! bær
din Skam og Spot; som Nar dig flink ernær.
Verden har Plads og Føde til Enhver.
Jeg følger dem. (gaaer.)

Fjerde Scene.

Florens. Et Værelse i Enkens Hus.

(Helene, Diana og Enken komme ind.)

Helene.

Ja, til Bevis paa, at jeg har talt Sandhed,
skal en af Christenhedens største Fyrster
min Borgen være; for hans Throne maa
jeg bøie Knæ, før jeg kan naae mit Maal.
Jeg har engang gjort ham en Tjeneste,
saa vigtig næsten som hans Liv; saa stor
at selv af en Tartars stenhaarde Bryst
Taknemligheden maatte titte frem
og svare Tak. Jeg veed forvist, at Kongen
er i Marseille; didhen drage vi
med sikkert Følge. Vid, man troer mig død;
naar Hæren bryder op, saa iler strax
min Husbond hjem; der skal med Himlens Bistand
og med min Herre Kongens Gunst jeg være,
før Nogen byder mig Velkommen.

Enken.

Frue,
I har vist aldrig havt en Tjenerinde,
der mere villigt modtog Eders Hverv.

Helene.

Ei heller har I eiet en Veninde,
hvis Tanker mere trofast sigte til
at lønne Jer. Tvivl ikke paa, at Himlen
bestemte mig til Eders Datters Udstyr
og hende til et Redskab, der skal hjælpe
mig til min Husbond. — Men, at dog de Mænd
med saadan Lyst kan nyde det, de hade,

naar de bedragne Sandsers lystne Tryghed
smitter den mørke Nat! naar Lysten favner
det, som den hader, for det, som den savner!
Men nok om dette. I, Diana, maa
for min Skyld finde Jer endnu i Noget,
som jeg, saa godt jeg kan, skal lære Jer.

Diana.

Lad Død og Ære følge, hvad I byder!
jeg hører Jer til, lider hvad I vil.

Helene.

O, nei, jeg beder; hurtigt som et Ord
vil Tiden bringe Sommeren igjen,
da Rosen ei har Torne blot med Løv,
saa sød, som den er hvas. Nu maa vi bort;
vor Vogn er færdig; Tiden kalder os. —
Er Enden god, er Alting godt; den kan
alene krone Værket, siger man.

(de gaae.)

Femte Scene.

Rousillon. I Grevindens Slot.

(Grevinden, Lafeu og Narren komme ind.)

Lafeu.

Nei, nei, nei! Eders Søn er bleven forført af den taftudmaiede Knægt, hvis nederdrægtige Saffran kunde have farvet en hel Nations ubagte og deigede Ungdom. Eders Svigerdatter kunde have været i Live, og Eders Søn kunde have været herhjemme og langt mere forfremmet ved Kongens Gunst, naar det ikke havde været for den rødstjertede Humlebi, som jeg taler om.

Grevinden.

Gid jeg aldrig havde kjendt ham! den dydigste Jomfru,

som Naturen nogensinde har havt Ære af at skabe, har han voldt Døden. Om hun havde været mit eget Kjød og Blod og kostet mig en Moders dyreste Smertesuk, saa havde jeg ikke kunnet skjænke hende en mere rodfæstet Kjærlighed.

Lafeu.

Det var en ædel Dame, en ædel Dame! vi kan plukke tusinde Gange Salat før vi træffer paa saadan en Urt.

Narren.

Ja, hun var rigtignok Salatens Merian eller rettere sagt Naadensurt.

Lafeu.

Det er ingen Salaturter, du Slyngel, det er vellugtende Urter.

Narren.

Jeg er ikke den store Nebucadnesar, naadige Herre; jeg forstaaer mig ikke synderligt paa Græs.

Lafeu.

Hvilken af Delene giver du dig ud for, en Nar eller en Skjelm?

Narren.

En Nar, Herre, til en Kvindes Tjeneste og en Skjelm til en Mands.

Lafeu.

Hvorledes forklarer du det?

Narren.

Jeg vilde narre Konen fra Manden og gjøre hans Tjeneste.

Lafeu.

Saa var du jo rigtignok en Skjelm i hans Tjeneste.

Narren.

Og hans Kone vilde jeg give mit Narrescepter til hendes Tjeneste.

Lafeu.

Jeg vil indestaae for, at du er baade en Skjelm og en Nar.

Narren.

Til Eders Tjeneste.

Lafeu.

Nei, nei, nei!

Narren.

Ja, ja, Herre, kan jeg ikke tjene hos Jer, saa kan jeg tage Tjeneste hos ligesaa stor en Fyrste, som I er.

Lafeu.

Hvem er det? en Franskmand?

Narren.

Han har rigtignok et engelsk Navn, Herre; men hans Fysiognomi er noget hedere i Frankrig end i England.

Lafeu.

Hvad er det for en Prinds?

Narren.

Den sorte Prinds, **alias** Mørkets Fyrste, **alias** Djævelen.

Lafeu.

Stop; der har du min Pung. Jeg giver dig den ikke for at lokke dig fra den Herre, du talte om; bliv kun ved at tjene ham.

Narren.

Jeg er fra Skovegnen, Herre, og har altid holdt af en god Ild, og den Herre, jeg taler om, holder altid et godt Baal. Men siden han er denne Verdens Fyrste, saa lad hans Adel holde sig til hans Hof. Jeg vil holde mig til Huset med den snævre Port, som skal være for snæver at komme ind ad for stadselige Optog; de, der vil ydmyge sig, kan nok; men de Fleste er gjerne for kuldskjære og for øm-

skindede! de vælge den blomsterstrøede Vei, der fører til den brede Port og den store Ild.

Lafeu.

Gaa din Vei; jeg begynder at blive kjed af dig, og jeg siger dig det iforveien, fordi jeg ikke vil i Klammeri med dig. Gaa din Vei; sørg for, at mine Heste blive passede, men ingen Skjelmstykker og Optøier!

Narren.

Jeg skal ikke bruge andet Tøi til dem end Ridetøiet; det tilkommer dem efter Naturens Lov.

(gaaer.)

Lafeu.

En siffig Knægt og en Pokkers Skjelm!

Grevinden.

Det er han. Min salig Herre havde stor Morskab af ham; efter hans Villie er han bleven her i Huset; det betragter han nu som et Fribrev paa Næsvished, og han kjender rigtignok ikke til Regel og Orden, men løber hvor han vil.

Lafeu.

Jeg kan godt lide ham; der er Ingenting iveien. Jeg stod i Begreb med at fortælle Jer, at da jeg hørte om den unge Grevindes Død, og at Greven, Eders Søn, var paa Veien hjem, formaaede jeg Kongen, min Herre, til at tale til Gunst for min Datter, hvilket hans Høihed, af egen naadige Indskydelse, først foreslog, medens de begge vare mindreaarige. Hans Høihed har lovet mig at gjøre det, og der er ingen Ting, der er mere skikket til at standse den Utilfredshed, han har fattet mod Eders Søn. Hvad synes Eders Naade derom?

Grevinden.

Jeg er meget tilfreds dermed og ønsker at see det lykkelig udført.

Lafeu.

Hans Høihed kommer ihast fra Marseille, ligesaa frisk og sund, som da han var tredive Aar; han vil være her imorgen, medmindre jeg er bleven skuffet af En, som ellers sjelden har taget feil i denne Slags Meddelelser.

Grevinden.

Det er mig en Glæde, at jeg kan haabe at see ham, før jeg dør. Jeg har faaet Brev om, at min Søn vil være her iaften; jeg beder Jer, naadige Herre, at blive hos mig, til de træffe sammen.

Lafeu.

Jeg stod just, Eders Naade, og tænkte paa, hvorledes jeg med Sikkerhed kan faae Adgang.

Grevinden.

I behøver kun at gjøre Eders hæderlige Forrettigheder gjældende.

Lafeu.

Dem har jeg dristigt gjort Brug af, min Frue; men, Gudskelov, de gjælder vel endnu.

(Narren kommer ind igjen.)

Narren.

Aa, naadige Frue, derude er Greven, Eders Søn, med et Fløielsplaster paa sit Ansigt; om han har en Skramme under det eller ikke, det maa Fløilet vide; hans venstre Kind er en Kind med halvtredie Haar, men hans høire Kind er helt bar.

Lafeu.

En Skramme, der er vunden med Ære, er et godt Hædersmærke; det er denne vel ogsaa.

Narren.

Men hans Ansigt er hakket som Karbonade.

Lafeu.

Lad os gaae og møde Eders Søn, min Frue; jeg længes efter at tale med den unge, brave Krigsmand.

Narren.

Der er, min Tro, et helt Dusin af den Slags, med nydelige fine Hatte og høist galante Fjer, der bukke og nikke til Alle og Enhver.

(de gaae.)

Femte Act.

Første Scene.

Marseille. En Gade.

(Helene, Enken og Diana med to Tjenere komme ind.)

Helene.

Men denne Hastværksreise, Dag og Nat,
maa trætte Jer; jeg kan ei gjøre for det;
men da I har gjort Dag og Nat til Eet
og trættet Eders spæde Krop for min Skyld,
saa stol kun paa, at I er groet saa fast
i min Taknemlighed, at Intet kan
oprykke Jer. —

(En Adelsmand kommer ind.)

Hvor heldigt! denne Mand
kan hjælpe mig til Adgang hos hans Høihed,
hvis han vil bruge sin Indflydelse. —
Guds Fred, min Herre!

Adelsmanden.

Jeg vil ønske Jer
det samme.

Helene.

Jeg har seet Jer før, min Herre,
ved Hoffet.

Adelsmanden.

Jeg har stundom været der.

Helene.

Jeg stoler paa, I skuffer ei det Ry,
der gaaer om Eders Godhed; dreven haardt
af Nødens skarpe Braad, der lidet ændser,
hvad fine Sæder kræve, sætter jeg
nu Eders Dyd paa Prøve, og jeg vil
til evig Tid forblive Jer taksknldig.

Adelsmanden.

Hvad ønsker I?

Helene.

At I vil godhedsfuldt
levere Kongen dette ringe Bønskrift
og hjælpe mig med al den Magt, I har,
til Adgang.

Adelsmanden.

Men hans Høihed er ei her.

Helene.

Ei her?

Adelsmanden.

Nei; igaaraftes reiste han,
og det med større Hastværk, end han pleier.

Enken.

O Gud, saa har vi al vor Møie spildt!

Helene.

Alting er godt, naar Enden kun er god;
om Lykken endnu synes os imod. —
Men sig mig dog, hvorhen er Kongen reist?

Adelsmanden.

Til Rousillon, saavidt som jeg formoder;
derhen er jeg paa Vei.

Helene.

Jeg beder Jer,
da sagtens I faaer ham at see før jeg,
giv dette Bønskrift i hans høie Haand;
jeg troer forvist, det vil ei angre Jer;
men I vil vinde Løn for Eders Møie.
Jeg følger efter Jer med al den Hast,
som vore Kræfter strække til.

Adelsmanden.

Jeg vil
besørge dette Hverv.

Helene.

Og I skal finde
Taknemlighed hos mig, hvordan det gaaer. —
Vi maa til Hest igjen; — gjør Alt istand.

(de gaae.)

Anden Scene.

Rousillon. Den indre Gaard i Grevindens Slot.

(Narren og Parolles komme ind.)

Parolles.

Gode Herr Lavache, giv Herr Lafeu dette Brev; I har kjendt mig bedre før, Herre, dengang jeg havde fortrolig Omgang med nyere Klæder; men nu er jeg bleven følet i Fortu-

nas Møddingepøl og lugter noget skarpt af hendes skarpe Unaade.

Narren.

Fortunas Unaade maa være grumme snavset, hvis den lugter saa stærkt, som I taler om. Jeg skal herefter ikke have noget af den Fisk, Fortuna har sat Sauce paa. Vær saa god, gaa om paa min Læside.

Parolles.

Ja, I behøver ikke at holde Jer for Næsen, Herre; jeg talte kun i en Lignelse.

Narren.

Ja, min gode Mand, naar Eders Lignelse stinker, saa maa jeg holde for Næsen; og det gjør jeg, hvem det saa er, der kommer med saadanne Lignelser. Vær saa god, gaa længer bort.

Parolles.

Jeg beder Jer, aflever dette Papir for mig.

Narren.

Puh! gaa væk! at levere en Adelsmand et Papir fra Fortunas Natskrin! Se, der kommer han selv.

(Lafeu kommer ind.)

Her er en af Fortunas Killinger, Herre, eller af Fortunas Katte, — men ingen Desmerkat, — som er plumpet i hendes Unaades urenlige Fiskedam og, som han siger, har følet sig til der. Jeg beder Jer, Herre, behandle den Karpe, som I bedst kan; for han seer ud som en fattig, forfalden, fiffig, naragtig, slyngelagtig Skjelm. Jeg beklager hans Ulykke i trøstelige Lignelser og overlader ham til Eders Naade.

(gaaer.)

Parolles.

Naadige Herre, jeg er en Mand, som Fortuna grusomt har slaaet Kløer i.

Lafeu.

Hvad skal jeg gjøre ved den Sag? det er for sent at klippe hendes Negle nu. Hvad for Skjelmsstykker har I øvet mod Fortuna, siden hun har sat Kløerne i Jer, hun som i sig selv er en skikkelig Frue og ikke taaler, at Skjelmer trives længe i hendes Tjeneste? Der har I en Rigsort! Lad Domstolene gjøre Jer gode Venner med Fortuna igjen; jeg har Andet at bestille.

Parolles.

Jeg besværger Eders Naade, hør blot et eneste Ord.

Lafeu.

I tigger om en eneste Skilling til; naa, den skal I faae; spar saa Eders Ord.

Parolles.

Naadige Herre, mit Navn er Parolles.

Lafeu.

Saa tigger du om mere end eet Ord. — Ih saa for Pokker! giv mig din Haand. — Hvor gaaer det med Trommen.

Parolles.

Ak, naadige Herre, I var den første, der greb mig.

Lafeu.

Nei virkelig? og jeg var den første, der slap dig.

Parolles.

Det beroer paa Jer, naadige Herre, at skaffe mig Naade igjen; thi det var Jer, der berøvede mig den.

Lafeu.

Skammer du dig ikke, Knægt? Vil du give mig paa engang Vorherres og Djævelens Forretning? Den første skaffer dig Naaden, og den anden berøver dig den. — (Trompetklang udenfor.) Nu kommer Kongen, kan jeg høre paa hans Trompeter. — Naada, spørg efter mig siden; jeg talte om dig

igaaraftes; skjøndt du er en Nar og en Skjelm, skal du dog have Noget at leve af; kom, følg med.

Parolles.

Jeg takker Himlen for Jer!

(de gaae.)

Tredie Scene.

Sammesteds. En Sal i Grevindens Slot.

(Trompetklang. Kongen kommer ind med Grevinden, Lafeu, Adelsmænd, Drabanter o. s. v.)

Kongen.

Ja, vi har tabt en Ædelsten i hende,
og vi er falden selv i Pris derved;
men Eders Søn, af Vanvid som bedaaret,
var uden Sands for hendes hele Værd.

Grevinden.

Det er forbi, min Konge, og jeg beder,
at Eders Høihed vil betragte det,
som Blodets Oprør, vakt i Ungdoms Hede,
naar Ild og Olie overmægtigt tvinge
Fornuften og slaaer ud i lyse Luer.

Kongen.

Min ædle Frue, Alt er ham tilgivet,
Alt er forglemt, endskjøndt min Hævn var høit
opspændt imod ham, færdig til at skyde.

Lafeu.

Det maa jeg sige, — hvis det mig tillades, —
den unge Greve har forbrudt sig svært
mod Eders høie Naade, mod sin Moder
og mod sin Hustru; mest har han dog syndet
imod sig selv; en Hustru har han mistet,
hvis Skjønhed blænded selv rigtvante Øine,

hvis Ord tog hvert et Øre flux tilfange,
hvis høie Dyd selv frihedsstolte Hjerter
sig bøied for og kaldte Herskerinde.

Kongen.

At prise, hvad vi tabte, gjør jo Mindet
end mere dyrebart. — Vel, kald ham hid! —
Vi er forsonet, og det første Blik
skal dræbe hver Erindring; — ingen Bøn
om vor Tilgivelse! — hans store Brøde
er død, og hver en Gnist, der end er levnet,
vil vi begrave dybere end Glemsel.
Saa lad ham komme, som en Fremmed, ikke
som Overtræder; sig ham, dette er
vor Villie.

En Adelsmand.

Ja, min Konge.

(gaaer.)

Kongen.

Har I talt
om Eders Datter? og hvad siger han?

Lafeu.

Han er i Alting Eders Høihed lydig.

Kongen.

Saa faae vi Bryllup. Jeg har faaet Brev,
der høilig priser ham.

(Bertram kommer.)

Lafeu. (affides.)

Han er vel stemt.

Kongen.

Jeg er jo ingen evig Regnveirsdag;
du seer hos mig paa eengang Hagl og Solskin;
men for de klare Straaler viger dog

de spredte Skyer; derfor kom kun frem;
nu er det atter Solskin.

Bertram.

Ædle Konge,
tilgiv min Brøde, som jeg bittert angrer.

Kongen.

Alting er godt igjen; nu intet Ord
om den forsvundne Tid; nu vil vi gribe
det flygtige Minut ved Pandelokken;
vi ældes nu; vor raskeste Beslutning
kan Tiden listende med lydløst Fjed
fraskjæle os, før vi kan faae den udført.
Kan du erindre denne Herres Datter?

Bertram.

Ja, høie Konge, med Beundring; først
var hun mit Valg, end før mit Hjerte voved
at gjøre Tungen dristigt til Herold;
og da mit Øie gjemte dette Billed,
gav Overmodet mig sit kræsne Glar,
der hvert et andet Aasyns Træk fordreied,
lod haant om Kindens Rødme eller kaldte
den stjaalet Gods, forstørred eller mindsked
de skjønne Former til et Vrængebilled.
Saa gik det til, at hun, som Alle priste,
og som jeg elsked selv, da hun var tabt,
blev i mit Øie som et Støv, der pinte.

Kongen.

Et velført Forsvar! — at du elsked hende,
er som et Afdrag paa din store Regning;
men Kjærlighed, der kom for sent, er kun,
som en Benaadning, der for langsomt bringes,
en bitter Klage mod den høie Giver,

og raaber høit, at det var godt, der døde.
Vort Ilsind vrager ofte gode Gaver
og kjender dem ei, før vi dem begraver.
Os selv til Men fordærver tidt vor Vrede
en Ven for siden ved hans Stov at græde;
vor Kjærlighed tidt græder vaagen over,
hvad der er skeet, mens Hadet roligt sover. —
Saa ringe vi Ligklokken for Helene;
og glem nu hende. Send dit Elskovspant
nu til den fagre Magdalene; hun
er halvt alt vundet; vi vil vente her
paa Enkemandens anden Brudefærd.

Grevinden.

Giv bedre Lykke, Himmel, denne sinde!
hvis ikke, saa lad først mit Liv udrinde!

Lafeu.

Kom hid, min Søn, af hvem mit Huses Navn
nu skal forplantes, giv et Elskovstegn,
der i min Datters Hu en Gnist kan tænde,
at snart hun kommer. —

(Bertram giver ham en Ring.)

Ved mit gamle Skjæg
og hvert et Haar deri, salig Helene
var sød og elskelig! — en Ring som denne
saae jeg paa hendes Finger sidste Gang,
da hun ved Hoffet sagde mig Farvel.

Bertram.

Det var ei hendes.

Kongen.

Nu, saa lad mig see den;
thi mens vi talte, fæsted mangen Gang
mit Die sig derpaa. — Den Ring var min,

og da jeg gav Helene den, da loved,
paa dette Tegn jeg hende Hjælp og Bistand,
hvis hun kom nogentid i Trang for Hjælp.
Hvor har du snedigt kunnet røve hende
den bedste Hjælp, hun eied?

Bertram.

Høie Konge, —
med skyldig Agt for Eders Naades Mening, —
den Ring har aldrig været hendes.

Grevinden.

Søn,
saasandt jeg lever, jeg har seet, hun bar den
og agted den saa kostbar som sit Liv.

Lafeu.

Ja det er ganske vist; jeg saae, hun bar den.

Bertram.

I feiler, Herre; hun har aldrig seet den.
Paa Gaden i Florens blev fra et Vindue
den kastet til mig, svøbt i et Papir,
hvori stod skrevet Giverindens Navn;
hun var af Adel; det var hendes Tro,
at jeg var uden Baand; men da jeg var
fastknyttet til min Skjæbne og tilfulde
beviste hende, at jeg ikke kunde
med Ære give Svar paa hendes Tilbud,
som var i Ære gjort, saa fandt hun sig,
skjøndt tungt, deri, men vilde aldrig tage
sin Ring tilbage.

Kongen.

Plutus selv, der kjender
de Vises Sten og Guldtincturen, er
ei meer fortrolig med Naturens Løndom

end jeg med denne Ring; den var Helenes,
og den var min, hvem der saa gav dig den;
derfor, saasandt du kjender ret dig selv,
bekjend, at den var hendes, og bekjend
ved hvilken Voldsdaad du fra hende fik den.
Hun svor ved alle Helgener, at aldrig
hun vilde slippe Ringen af sin Finger,
hvis ei hun gav dig den i Brudesengen, —
hvorhen du aldrig kom, — hvad heller sendte
den i sin Nød til os.

Bertram.

Hun saae den aldrig.

Kongen.

Saa sandt jeg har min Ære kjær, du lyver
og vækker Tanker i min Sjæl, som helst
jeg vilde vise bort; — hvis det befindes,
du var saa grum! — det kan det ei! — og dog,
hvem veed? — du hadede hende dødeligt,
og hun er død; derom kan Intet mere, —
næstefter selv at lukke hendes Øine, —
forvisse mig end Synet af den Ring: —
Vagt, før ham bort! — De Vidnesbyrd, jeg har,
skal, hvor det gaaer, dog vise, at min Frygt
var ikke uforstandig; hidtil har
jeg uforstandigt frygtet alt for lidt. —
Nu før ham bort; — den Sag skal nøie drøftes.

Bertram.

Kan I bevise, denne Ring var hendes,
saa kan I ogsaa let bevise mig,
at i Florens, hvorhen hun aldrig kom,
jeg har som Ægtemand omfavnet hende.

(gaaer ud med Vagten.)

Kongen.

Af onde Tanker er mit Sind omspændt.

(En Adelsmand kommer ind.)

Adelsmanden.

Min høie Konge, jeg er ikke vis paa,
om jeg har handlet ret. Jeg bringer her
et Bønskrift fra en Florentinerinde,
der kom et Par Stationer selv for sent
til at levere det. Jeg paatog mig,
rørt af den stakkels Kvindes Ord og Ynde,
at være hendes Bud. Nu hører jeg,
hun venter her paa Adgang; hendes Sag
har et alvorligt Aasyn; hun fortalte
i skjønne, korte Ord, at Sagen angaaer
ei hende blot, men Eders Høihed selv.

Kongen. (læser.)

„Ved sine mange Løfter om at ægte mig, naar hans Hustru var død, besejrede han mig, — jeg rødmer ved at sige det. Nu er Grev Rousillon Enkemand; hans Løfter til mig ere forfaldne, og min Ære har han faaet i Betaling. Han stjal sig fra Florens uden Afsked, og jeg følger ham til hans Fædreland for at opnaae Retfærdighed. Skjænk mig den, o Konge; paa Jer beroer den mest; ellers vinder en Forfører Seir, og en stakkels Pige er fortabt."

Diana Capulet.

Lafeu.

Jeg vil kjøbe mig en Svigersøn paa et Marked og lade Kjøbet føre ind i Toldbogen; denne skal jeg ikke have Noget af.

Kongen.

Med dig har Himlen ment det godt, Lafeu,
at det kom for en Dag. — Hent Klagerinden. —

Gaa flux, lad Greven komme hid igjen. —
(Adelsmanden og nogle Drabanter gaae.)
Jeg frygter, Frue, at Helene skjændigt
er myrdet.

Grevinden.

Saa lad Straffen ramme Brøden!
(Bertram kommer ind med Vagt.)

Kongen.

Det undrer mig, at du, for hvem en Hustru
er til en Gru, — der flyer, naar du har svoret
en Kvinde Tro, — vil gifte dig igjen. —
Hvad er det for en Kvinde?

Diana.

Eders Høihed,
jeg er en stakkels Florentinerinde,
der stammer fra den gamle Capulet;
I kjender, som jeg hører, min Begjæring
og veed, hvor megen Medynk jeg har Krav paa.

Enken.

Og jeg er hendes Moder, høie Konge,
hvis Alderdom og Ære begge lide
ved denne Klage, som vi forebringe,
og begge kan ved Eders Hjælp kun reddes.

Kongen. (til Bertram.)

Kom hid! sig, om du kjender disse Kvinder?

Bertram.

Jeg kjender dem; det kan jeg ikke nægte
og vil ei; har de nogen Klage mod mig?

Diana.

Hvi seer saa fremmed I paa Eders Hustru?

Bertram.

Hun hører ikke mig til, Eders Høihed.

Diana.

Hvis I vil gifte Jer, bortgiver I
jo Eders Haand; men denne Haand er min;
I giver Eders Ed, og den er min;
I giver bort mig selv, og jeg er min;
thi Eden har gjort mig til Eet med Jer,
saa den, der ægter Jer, maa ægte mig,
enten os begge eller ingen af os.

Lafeu.

Eders Rygte bliver for ringe for min Datter; I er ingen Mand for hende.

Bertram.

Det er en elskovssyg, forvildet Skabning,
som jeg har stundom skjemtet med; jeg beder,
hav bedre Tanker om min Ære, Herre,
end at den skulde sig saa dybt fornedre.

Kongen.

Kun lidet høit staaer du i mine Tanker,
før du ved Gjerning vinder dem; bevis
din Ære bedre, end den viser sig
i mine Tanker.

Diana.

Byd ham, Eders Høihed,
paa Ed og Tro at sige, om han troer,
at jeg var Jomfru, da han vandt min Ære.

Kongen.

Hvad svarer du?

Bertram.

Min Konge, hun er frækt;
hun var i Leiren for Enhver tilfals.

Diana.

Han gjør mig Uret, Herre; var jeg det,

saa kunde for sædvanlig Pris han kjøbt mig.
Tro ham dog ikke; se paa denne Ring,
hvis rige Kostbarhed og høie Værd
er uden Lige; trods Alt dette skjænked
han den til En, der var tilsals i Leiren,
hvis jeg var det.

Grevinden.

Han rødmer; det er den;
i sjette Slægtled gik den Ædelsten
ved Testament fra Faderen til Sønnen,
der bar og eied den. Hun er hans Hustru;
den Ring opveier tusind Vidnesbyrd.

Kongen.

I sagde, tyktes mig, I havde seet
ved Hoffet her en Mand, der kunde vidne.

Diana.

Ja, Herre; men jeg fører nødigt frem
saa slet en Karl; Parolles er hans Navn.

Lafeu.

Den Mand, — hvis han er Mand, — saae jeg idag.

Kongen.

Saa søg ham op og hent ham.

Bertram.

Hvad skal han?
han er bekjendt nok som en trolos Niding,
beladt og skjæmmet med al Verdens Smuds;
at tale Sandhed er hans Sjæl en Pine.
Er jeg da dette eller hint, fordi
en Karl, der siger hvadsomhelst, har sagt det?

Kongen.

Hun har jo dog din Ring.

Bertram.

Jeg troer, hun har den;
og det er sandt, jeg syntes godt om hende
og søgte hende i min Ungdomsletsind;
hun vogted sig og angled efter mig
og æggede min Hede med sin Kulde, —
som alle Hindringer paa Elskovs Vei
forøger Elskovs Styrke kun; — tilsidst
ved Lokkekunster og sin Smule Skjønhed
fik hun mig i sit Garn. Hun fik min Ring,
og jeg fik, hvad en menig Mand vel kunde
for Torvepriſen kjøbt.

Diana.

Jeg maa vel taale;
I som forskjød Jer første, ædle Hustru,
er sagtens mæt af mig. Jeg beder dog, —
da I er uden Troskab, saa lad mig
kun være uden Husbond, — kræv tilbage
den Ring, I gav mig; I skal faae den atter,
og giv mig min igjen.

Bertram.

Jeg har den ikke.

Kongen.

Hvad var det for en Ring?

Diana.

Den ligned den,
som Eders Høihed har paa Fingren.

Kongen.

Kjender
I denne Ring? fornylig var den hans.

Diana.

Den fik han juſt af mig den Nat, vi mødtes.

Kongen.

Saa var det altsaa Løgn, at udaf Vindvet
I havde kastet den?

Diana.

Jeg har talt Sandhed.

Bertram.

Jeg tilstaaer, Herre, denne Ring var hendes.

Kongen.

Du vrider dig i Nød; den mindste Fjer
forstrækker dig. —

(Parolles kommer ind.)

Er det den Mand, I nævnte?

Diana.

Ja, Herre.

Kongen.

Sig mig, men tal Sandhed, Knægt,
og vær ei bange for din Herres Vrede, —
den skal jeg styre, naar du kun er ærlig, —
sig, hvad du veed om ham og denne Kvinde.

Parolles.

Med Eders Høiheds naadige Tilladelse, min Herre har været en meget hæderlig Kavaler; nogle smaa Historier har der jo været med ham som med alle Kavalerer.

Kongen.

Naa, svar mig kun paa, hvad jeg spørger om: elskede han hende.

Parolles.

Ja, visselig elskede han hende, men hvorledes?

Kongen.

Hvorledes da?

Parolles.

Han elskede hende, som en Kavaler elsker en Dame.

Kongen.

Hvorledes er det?

Parolles.

Han elskede hende, Herre, og han elskede hende ikke.

Kongen.

Ligesom du er en Skjelm og ingen Skjelm; — hvad er det for en Ordkløver af en Karl?

Parolles.

Jeg er en fattig Mand, og ganske til Eders Høiheds Tjeneste.

Lafeu.

Han er en god Trommeslager, Eders Høihed, men en daarlig Taler.

Diana.

Veed I, at han har lovet mig Ægteskab?

Parolles.

Jo, jeg veed min Tro mere, end jeg vil tale om.

Kongen.

Vil du da ikke tale om Alt, hvad du veed?

Parolles.

Jo, med Eders Høiheds gunstige Tilladelse; jeg gik med Bud imellem dem, som jeg sagde; men, hvad mere er, han elskede hende; — for han var jo rent gal efter hende og talte om Satan og Skjærsilden og Furierne og jeg veed ikke, hvad; men dengang stod jeg mig saa godt hos dem, at jeg vidste Besked om, naar de gik tilsengs og meget andet Tøieri, som at han lovede hende Ægteskab og mange Ting, som vilde paadrage mig Uvillie, hvis jeg talte derom, og derfor vil jeg ikke sige, hvad jeg veed.

Kongen.

Du har allerede sagt Alting, medmindre du kan sige,

at de ere gifte; men du er altfor kunstig i dit Vidnesbyrd; derfor afveien med dig! —

(til Diana.)

I siger, denne Ring har tilhørt Jer?

Diana.

Ja, høie Konge.

Kongen.

Hvor har I da kjøbt den?
eller hvem gav Jer den?

Diana.

Jeg har ei kjøbt den,
eiheller er den given mig.

Kongen.

Hvem har
da laant Jer den?

Diana.

Den er ei heller laant mig.

Kongen.

Hvor har I fundet den?

Diana.

Jeg fandt den ikke.

Kongen.

Hvis I har ikke faaet den paa nogen
af alle disse Maader, hvordan fik han
den da af Jer?

Diana.

Han fik den ei af mig.

Lafeu.

Den Pige er ligesom en magelig Handske; hun gaaer af og paa med stor Lethed.

Kongen.

Den Ring har været min; jeg gav den til
hans første Hustru.

Diana.

Efter hvad jeg veed,
den kunde være Eders eller hendes.

Kongen.

Før hende bort; nu er jeg kjed af hende;
før hende flux i Fængsel! bort med ham! —
hvis ei du siger, hvor du fik den Ring,
saa døer du strax.

Diana.

Det vil jeg aldrig sige.

Kongen.

Før hende bort!

Diana.

Jeg stiller Borgen, Herre.

Kongen.

Nu troer jeg, at du er en Skjøge.

Diana.

Hvis jeg
har kjendt en Mand, ved Gud, saa var det Fer.

Kongen.

Hvorfor har du anklaget ham saa længe?

Diana.

For han er skyldig og dog ikke skyldig.
Han troer, jeg er ei Mø, og gjør sin Ed;
jeg sværger, jeg er Mø, hvad han ei veed.
En Skjøge er jeg ikke, ved mit Liv!
er jeg ei Mø, er jeg den Gubbes Viv.

(peger paa Lafeu.)

Kongen.

Hun driver Gjæk med os! afsted, i Fængsel!

Diana.

Min Moder, hent min Borgen. — Herre, tøv!

(Enken gaaer.)

Guldsmeden, Ringens Eiermand, vil komme;
han er min Borgen. Denne Greve her,
der har beskjæmmet mig, som selv han veed,
skjøndt ei han rørte mig, frikjender jeg.
Han veed, at han mit Leie skjændet har,
men den, han savned der, hans Hustru var;
skjøndt død, hun føler Fostret røre sig;
Liv er der i en Død, — forstaaer I mig? —
Se, der er Gaadens Løsning.

(Helene kommer ind.)

Kongen.

Har en Troldmand
bedaaret mine Øines Sanddruhed?
mon det er virkeligt, jeg seer?

Helene.

Nei, Herre,
I seer kun Skyggen af en Kvinde her,
kun Navnet, ikke Tingen.

Bertram.

Begge, begge!
O, tilgiv mig!

Helene.

Min dyrebare Husbond!
dengang I antog mig for denne Pige,
var I saa kjærlig. Her er Eders Ring,
og, seer I, her er Eders Brev. Der staaer:

„Naar du kan faae den Ring, jeg har paa Fingren,
og har et Barn ved mig," — min Sag er vunden;
vil I nu være min, to Gange funden?

Bertram.

Min Konge, kan hun klart Bevisет føre,
jeg evigt, evigt hende vil tilhøre.

Helene.

Hvis ei jeg løser hver en Tvivl hos dig,
saa være du til Døden skilt fra mig. —
Min kjære Moder, seer jeg Jer ilive?

Lafeu.

Mine Øine lugte Løg; jeg kommer nok snart til at græde. — (til Parolles.) Kjære Per Trommeslager, laan mig et Tørklæde. — Tak skal du have! — kom kun hjem til mig; jeg vil have Morskab af dig. — Nei, lad være med din Bukken og Skraben; det er fælt at see paa.

Kongen.

Nu skal I Led for Led os Alt udtyde;
lad Sandheds klare Strøm med Glæde flyde; —

(til Diana.)

Er du en frisk, uplettet Blomst, saa tag
en Mand; dit Udstyr bliver Kongens Sag;
mig tykkes, du har trofast værnet om
en Hustrus Ære og din Jomfrudom.
Men hvordan Alting ret er gaaet til,
ved Tid og Leilighed vi høre vil.
Alt synes godt nu; efter bitter Nød,
er jo den gode Udgang dobbelt sød.

(Trompetklang.)

(han træder frem imod Tilskuerne.)

Vort Spil er endt; som Tigger Kongen staaer;
hvis Tegn paa Eders Bifald vi opnaaer,
er Enden god. Med Flid vil Dag for Dag
vi stræbe Jer at være til Behag.
Hør os taalmodigt, lad os Bifald finde,
lad Eders Hænder vore Hjerter vinde.

(Alle gaae.)

Anmærkninger.

S. 144. „Hans Minde hædres mere af disse stride Taarer end af dem, jeg græd for ham." — Meningen af dette noget dunkle Sted synes at være, at de Taarer, som Helene fælder for Bertrams Afreise, antages af Grevinden og Lafeu for en Yttring af Sorg over hendes Faders Død og bidrage saaledes i deres Øine til at hædre hans Minde.

— 148. „Rynkerne maa heller være i Eders Kjole end i Eders Ansigt". Originalen har et uoversætteligt Ordspil med dates „Dadler", der brugtes f. Ex. paa Suppe, og „Datum", o: Sporene af Alderen i Ansigtet.

— 158. „Narren (synger.)" — Helenes Navn giver ham Anledning til at anbringe et Vers af en af de mange Folkeviser, hvis Stof var taget af den trojanske Sagnkreds.

— 171. „Cressidas Farbroder". — Pandarus; i Stykket „Troilus og Cressida" er han meget ivrig for at bringe de to Elskende sammen.

— 180. „Udlægning af den himmelske Naades Virken i et jordisk Redskab". — Dette er maaskee en Titel paa et af de puritanske Andagtsskrifter, eller ialfald en Hentydning til deres Stil.

— 183. „slaae to Esser for mit Liv". — Naar et større Antal Soldater havde begaaet en Forbrydelse, der med-

førte Dødsstraf, indskrænkedes den undertiden til en vis Del af de Skyldige, og det bestemtes da ved Tærningkast, hvem der skulde benaades eller henrettes.

S. 198. „Ligesom han, der faldt lige i Æggekagen"; — det skal have været en yndet Spøg ved Folkelystigheder, at Narren lod sig falde lige i en stor Æggekage.

— 209. „Sankt Jacobs Skrin". St. Jacob i Compostella (**Jacobus major**). Den Kirke, hvor han efter Legenden var begravet, var et berømt Valfartssted.

— 219. „**Hic jacet**". — Den sædvanlige Begyndelse til Indskriften paa en Gravsten.

— 244. „Nessus' Lige". — Centauren Nessus, der vilde røve Hercules' Hustru Deianira.

— 249. „Hvis nederdrægtige Saffran kunde farve o. s. v." — Saffran var paa den Tid et yndet Krydderi paa Mad.

— 258. „Saa er det mere end eet Ord, I tigger om". — Hentydning til hans Navn, Parolles (**paroles**).

Indhold af tolvte Del.

Side

Kong Henrik den Sjette. Tredie Del. ..... 1.

Naar Enden er god, er Alting godt..... 139.